

Fremtidens velstand og velfærd

Velfærdsreformer og
investeringer i fremtiden

April 2006

Regeringen

Fremtidens velstand og velfærd

Velfærdsreformer og investeringer i fremtiden

Fremtidens velstand og velfærd

Velfærdsreformer og investeringer i fremtiden

Publikationen kan bestilles eller afhentes hos:

Schultz Information

Herstedvang 4

2620 Albertslund

Telefon: 43 63 23 00

Fax: 43 63 49 69

E-mail: Schultz@schultz.dk

Hjemmeside: www.schultz.dk

Omslag: b:graphic

Tryk: Schultz Grafisk

Oplag: 5.000

Pris: Gratis (ekskl. porto og ekspeditionsgebyr)

ISBN: 87-7856-778-5

Elektronisk publikation:

Produktion: Schultz

ISBN: 87-7856-779-3

Publikationen kan bl.a. hentes på

Statsministeriets hjemmeside: www.stm.dk

Økonomi- og Erhvervsministeriets hjemmeside: www.oem.dk

Finansministeriets hjemmeside: www.fm.dk

Oversigt

Forord.....	4
1. Fremtidens velstand og velfærd	5
2. Investeringer i fremtiden.....	17
2.1 Forskning.....	18
2.2 Ungdomsuddannelse til alle.....	19
2.3 Flere med videregående uddannelse.....	25
2.4 Styrket voksen- og efteruddannelse.....	26
2.5 Styrket innovation og iværksætteri	29
3. Flere aktive år på arbejdsmarkedet.....	30
3.1 Hurtigere gennem uddannelserne	32
3.2 Senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.....	36
3.3 Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden	48
4. Bedre integration.....	52
4.1 Flere indvandrere og efterkommere i arbejde.....	53
4.2 Fremtidig indvandring med bedre kvalifikationer.....	58

Forord

Regeringen præsenterer hermed sit udspil til en reform af det danske velfærdssystem. Reformen skal ruste det danske samfund stærkere til at møde udfordringerne fra globaliseringen. Den skal skabe bedre betingelser for vækst, velstand og velfærd i fremtiden.

Vi sætter fem pejlemærker:

- Vi vil sikre holdbar finansiering af fremtidens velfærd. I de kommende år bliver der flere ældre og færre i den erhvervsaktive alder. Vi lever længere, og derfor er det naturligt, at vi også gradvist trækker os lidt senere tilbage fra arbejdslivet. Reformerne sikrer balance i samfundets økonomi, både på kort og langt sigt.
- Vi vil øge beskæftigelsen. Reformerne forventes at øge beskæftigelsen med 125.000 i 2025 stigende til over 150.000 i 2040.
- Vi vil sikre, at der er midler til øgede investeringer i Danmarks fremtid. Gennem de foreslåede reformer bliver der gradvist skaffet 13 mia. kr. ekstra årligt til blandt andet forskning, uddannelse, innovation og iværksættelse.
- Vi vil sikre en stærk sammenhængskraft i det danske samfund. Alle skal med, og alle skal have en chance. Der skal blandt andet være ungdomsuddannelse til alle, bedre tilbud om voksen- og efteruddannelse til dem

med de korteste uddannelser samt en styrket indsats for at få indvandrere i arbejde.

- Vi ønsker, at forandring skal gå hånd i hånd med trykthed. Når det gælder tilbagebetaling af arbejdsmarkedet, er det vigtigt, at alle får ordentlig tid til at indrette sig på de nye regler. Derfor træder denne del af reformen først i kraft i 2017, og forhøjelsen af efterløns- og pensionsalderen gennemføres gradvist frem til 2025.

Det skal kunne betale sig at arbejde, at uddanne sig, at investere og at spare op. Regeringen ønsker, at hver enkelt borger får større frihed og føler et større personligt ansvar for sin egen tilværelse. Borgerne skal have en udstrakt valgfrihed mellem forskellige offentlige og private løsninger på velfærdssopgaver.

Men regeringen ønsker også et samfund uden store skel. Et samfund, hvor der er lige muligheder for alle. Der skal være frihed til at tjene penge, men også et socialt sikkerhedsnet, når et menneske kommer ud for ledighed, sygdom eller andet, hvor den normale indkomst forsvinder.

I forhold til andre lande har vi i Danmark nogle høje sociale ydelser og dagpenge ved ledighed, sygdom mv. Til gengæld har vi også et fleksibelt arbejdsmarked, hvor arbejdsgiverne kan ansætte og afskedige medarbejdere stort set uden lovgivningsmæssige restriktioner. Kombinationen af fleksibilitet og social trykthed bidrager til en stærk konkur-

renceevne. Regeringen ønsker at holde fast i denne stærke danske model.

Imidlertid ønsker regeringen at forstærke indsatsen for at hjælpe de ledige ud af den passive forsørgelse og over i aktiv beskæftigelse eller uddannelse. Derfor indeholder reformen også en række initiativer, der sigter på at give de ledige et tilbud om job eller uddannelse på et tidligere tidspunkt end i dag.

Regeringen ønsker at udvikle og forny det danske velfærdssamfund, således at det er robust over for den stadig kraftigere internationale konkurrence, og således at det har fokus på at hjælpe de svageste og mest udsatte grupper.

Vi betragter det som en national opgave at klare denne udfordring. Vores udgangspunkt er godt. Dansk økonomi er historisk stærk. Det er nu, at vi har mulighederne for i god tid at træffe afgørende beslutninger, der kan sikre fremtidens velfærdssamfund. Vi inviterer derfor alle Folketingets partier til et bredt samarbejde om en langsigtet reform, der kan bidrage til at gøre gode tider langtidsholdbare.

Anders Fogh Rasmussen

Bendt Bendtsen

1. Fremtidens velstand og velfærd – udfordringer og svar

Danmark har en stærk økonomi. Beskæftigelsen er høj, og ledigheden er lav og faldende. Den offentlige gæld nedbringes i et højt tempo, og udlandsgælden er nu bragt ud af verden.

I Danmark er det lykkedes at forene sund økonomi og høj velstand med en god sammenhængskraft. Danmark er et af verdens mest velstående og produktive lande. Samtidig er indkomstforskellene blandt de laveste i verden.

Vi har opbygget gode offentlige velfærdsydelser og et trygt socialt sikkerhedsnet. Samtidig er arbejdsmarkedet fleksibelt og erhvervsvilkårene gode. Det danske samfund er på en gang dynamisk og trygt.

Økonomien er stærk, fordi vi har vist rettidig omhu. Siden begyndelsen af 1980'erne er der truffet en række beslutninger, som har trukket i den rigtige retning. Det gælder blandt andet på arbejdsmarkedet, i finanspolitikken og på pensionsområdet.

Den linje skal vi fortsætte. Fremtidens velfærd kommer ikke af sig selv. Vi skal i god tid indrette os efter de vilkår, vi allerede nu kan se, vil komme.

Selv om det går godt i Danmark, står vi over for vigtige indre og ydre udfordringer.

Indre udfordringer

I de kommende årtier bliver der flere ældre og færre i de mest erhvervsaktive aldersgrupper. Frem mod 2040 kan der blive 400.000 flere, der er over 60 år, og 375.000 færre mellem 20 og 60 år.

Det er der især to forklaringer på. Den ene er, at de store efterkrigsårsgange trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet de kommende år.

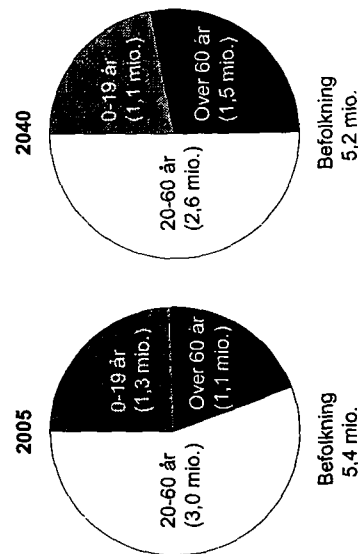
Den anden er, at vi lever længere. De, der i dag

nærmer sig efterløns- eller folkepensionsalderen, kan se frem til at leve omkring to år længere, end man kunne i 1980. Det er en positiv udvikling, som blandt andet afspejler medicinske fremskridt, og at færre bliver fysisk nedslidt.

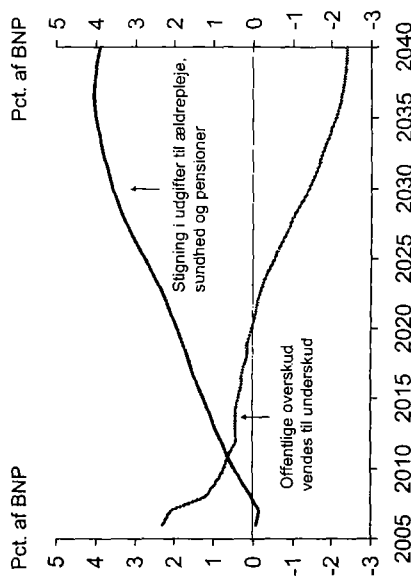
Befolkningsudviklingen indebærer imidlertid også en gradvis forøgelse af udgifterne til fx efterløn, folkepension, ældrepleje og sundhed. Samtidig vil skatteindtægterne komme under pres, når der bliver færre erhvervsaktive.

Frem mod 2040 kan stigningen i udgifterne til ældrepleje, sundhedsvæsen og pensioner svare til 60 mia.

Vi bliver flere over 60 år og færre mellem 20 og 60

Uden reformer vil overskud vende til underskud

kr. i dagens penge. Det er et forsigtigt bud. Stigningen svarer til ca. 22.000 kr. om året for hver person, der er i arbejde.

Antallet af aktive på arbejdsmarkedet kan falde med over 300.000 frem mod 2040 – eller godt 10 pct. Mere end hver anden dansker vil så stå uden for arbejdsstyrken.

Den udvikling vil gradvist sætte den offentlige økonomi under pres. Med de regler vi har, vil det på længere sigt blive svært at sikre tidssvarende offentlig service, uden at beskætningen presses op.

Det skal vi undgå ved gradvise og nænsomme ændringer af reglerne for tilbagetrækning og ved lidt

hurtigere gennemførelse af uddannelserne. Dermed kan vi sikre en bedre balance mellem det antal år, vi er på arbejdsmarkedet, og de år, vi bruger på uddannelse eller på efterløn og pension (se boks).

Når stigende levetid og flere raske år fører til flere år på arbejdsmarkedet, så får vi højere beskæftigelse og færre raske og arbejdsdygtige mennesker, som modtager offentlig støtte til tidlig tilbagetrækning. Det kan sikre mod ubalance i den offentlige økonomi og giver mulighed for at prioritere vigtige samfundsopgaver.

Velfærdskommissionens arbejde har også vist, at vi gradvist skal trække os senere tilbage, og flere skal i arbejde for på langt sigt at sikre finansieringen af velfærdssamfundet

Den indre udfordring handler også om at øge beskæftigelsen for dem, der har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Det gælder blandt andet unge uden uddannelse og andre med utilstrækkelige kvalifikationer, herunder en del indvandrere og efterkommere.

Indvandrere og efterkommere er en ressource for Danmark. De fleste deltager aktivt i samfundet og bidrager til fællesskabet.

I de senere år er beskæftigelsen steget for både indvandrere og efterkommere. Der er gennemført mange initiativer, og det går den rigtige vej.

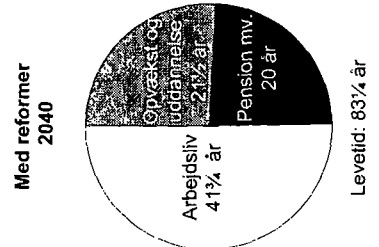
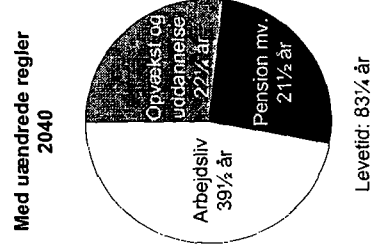
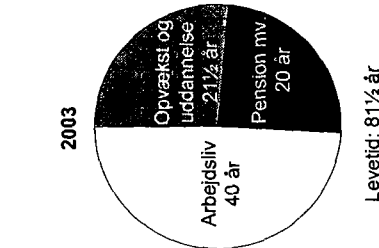
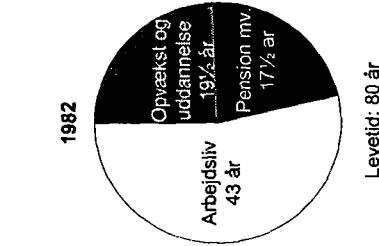
Men der kan og skal gøres mere for at fastholde et samfund uden store skel. Indvandrere og efterkom-

Vi skal sikre en god balance mellem den del af livet, man er på arbejdsmarkedet, og de dele, hvor man uddanner sig eller har trukket sig tilbage

Selv om vi lever længere, bruger vi færre år på arbejdsmarkedet end før. Et typisk arbejdsliv er reduceret fra 43 år i 1982 til 40 år i dag. Det afspejler, at de unge bruger længere tid i uddannelsessystemet, og at mange trækker sig tidligere tilbage fra arbejdslivet.

Med uændrede regler vil arbejdslivet typisk udgøre en stadig mindre del af livet frem mod 2040. Længere levetid vil blive omsat til flere år på pension.

En bedre balance mellem arbejdsliv og stigende levetid kan sikres ved lidt senere tilbagetrækning fra arbejdslivet og hurtigere gennemførelse af uddannelserne. Det kræver, at der gennemføres reformer.

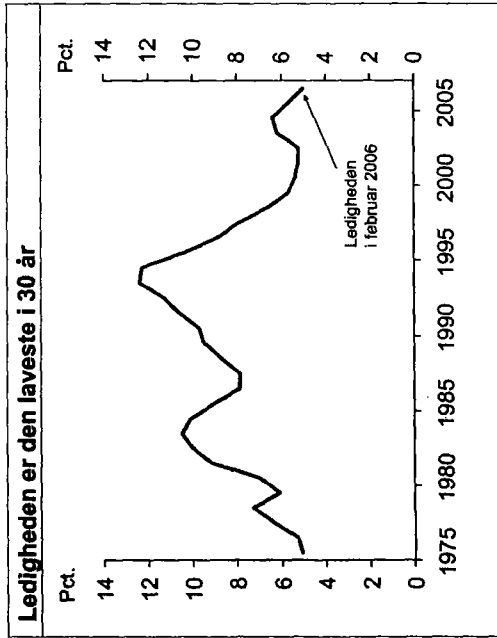
Arbejdslivet er her opgjort som forskellen mellem det gennemsnitlige antal år, som unge bruger på opvækst og uddannelse, og den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder, som er opgjort på basis af tilbagetrækningsmønsteret for over 50-årige. Levetiden er angivet ved middellevetiden for 60-årige.

Levetiden i 2040 er opgjort ved at videreføre den langsigtede stigningsstakt. I figuren til højre er virkningen af de foreslåede reformer til senere tilbagetrækning og hurtigere studiefærdiggørelse indregnet. Se mere i kapitel 3.

mere udgør knap 9 pct. af befolkningen, men over 35 pct. af de langtidsledige kontanthjælpsmodtagere og knap 20 pct. af de langtidsledige i dagpengesystemet under 50 år.

Med det opsving, der er i dansk økonomi, er der nu mangel på arbejdskraft i mange brancher. Mulighederne for, at flere med indvandrerbaggrund kan komme i beskæftigelse, er derfor historisk gode. Den chance skal udnyttes offensivt.

Samtidig er der brug for en forstærket indsats i arbejdsmarkedspolitikken for at nedbringe ledigheden yderligere. Initiativer, som også på kort sigt styrker arbejdsudbuddet, vil mindske risikoen for skadelige flaskehalse og bidrage til at fastholde fremgangen i dansk økonomi.

Ydre udfordringer

Verden er i forandring som følge af globaliseringen og udviklingen af ny viden og teknologi.

Danmarks aktive deltagelse i globaliseringen er en forudsætning for velstanden. Men voksende international konkurrence og hurtig teknologiudvikling stiller samtidig krav til virksomheder og til medarbejdernes omstillingsevne, innovationsevne og kompetencer.

Globalisering og ny teknologi medfører løbende omstilling fra brancher i tilbagegang til brancher i fremgang. Der bliver færre job til ikke-faglærte, samtidig med at virksomhederne efterspørger flere velkvalificerede medarbejdere.

Udfordringen er derfor både at fastholde Danmarks position som et af verdens rigeste lande og samtidig sikre, at fremgangen kommer alle grupper i samfundet til gode. Det er nogle af de udfordringer, som er drøftet i Globaliseringsrådet og behandlet i regeringens udkast til en globaliseringsstrategi (se boks).

Flere investeringer i uddannelse, forskning, innovation og iværksætteri kan være med til at fastholde Danmarks position som et af verdens rigeste lande uden store skel.

Uddannelsesniveaet blandt de unge skal løftes, og tilskyndelsen til at gennemføre en uddannelse skal forbedres. Målet er, at alle unge skal gennemføre en gymnasie- eller erhvervsuddannelse, flere skal tage en videregående uddannelse, og de unge skal kunne se større fordel ved at færdiggøre uddannelsen tidlige.

Det øger velstanden og værner mod øget ledighed blandt ikke-faglærte og voksende økonomiske skel mellem højt- og lavtuddannede.

Vi skal blive bedre til at skabe ny viden og ideer, som kan omsættes i produktion og gode arbejdspladser.

Vi skal blive bedre til at forny og forbedre kompetencerne gennem hele arbejdslivet. Fremtidens tryk ligger blandt andet i, at vi er gode til at omstille og tilpasse os, når vilkårene skifter.

Vi kan imødegå udfordringerne ved at tage de rigtige beslutninger nu. Opgaven er at fastholde balancen og sammenhængskraften i det danske velfærdssamfund, samtidig med at vi får fuldt udbytte af både globaliserings muligheder og den længere levetid.

Regeringens udspil *Fremtidens velstand og velfærd* tager udgangspunkt i det arbejde, der er gjort i Velfærdskommissionen, Globaliseringsrådet og trepartsdrøftelserne om voksen- og efteruddannelse.

<p>Velfærdskommissionen</p>	<p>Regeringen nedsatte i efteråret 2003 Velfærdskommissionen blandt andet for at analysere det fremtidige pres på velfærdssamfundet og starte en bred offentlig debat om fremtidens velfærd.</p> <p>Velfærdskommissionens arbejde har bekræftet, at vi står over for væsentlige udfordringer. Velfærdskommissionen har fremlagt 110 forslag, som kan sammenfattes under følgende overskrifter:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet og ændringer i pensionssystemet. 2. En mere effektiv arbejdsmarkeds- og indvandringspolitik, herunder flere indvandrere og efterkommere i arbejde. 3. Unge hurtigere igennem uddannelsessystemet og styrket uddannelsesindsats. 4. Skat, brugerbetaling, målretning af offentlige ydelser mv. <p>Regeringens velfærdspol vedrører tema 1-3 og dækker sammen med globaliseringsstrategien hovedparten af Velfærdskommissionens indsatsområder.</p> <p>Med <i>Fremtidens velstand</i> og <i>velfærd</i> tager regeringen dermed helt centrale udfordringer op.</p>
<p>Globaliseringsrådet</p>	<p>Regeringen nedsatte i april 2005 et Globaliseringsråd til at rådgive regeringen om en strategi for Danmark i den globale økonomi. Rådet har været bredt sammensat med medlemmer fra bl.a. fagforeninger, erhvervslivets organisationer, virksomheder, uddannelser og forskning.</p> <p>På basis af arbejdet i Globaliseringsrådet fremlagde regeringen i marts et udkast til en globaliseringsstrategi. Strategien indeholder 333 konkrete initiativer, som indebærer omfattende reformer af uddannelse og forskning og bedre rammer for vækst og fornyelse overalt i samfundet. Strategien omfatter følgende indsatsområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verdens bedste folkeskole • Alle unge skal have en ungdomsuddannelse • Mindst halvdelen af alle unge skal have en videregående uddannelse • Uddannelserne skal have et globalt perspektiv • Korte og mellemlange uddannelser i verdensklasse • Mere konkurrence og bedre kvalitet i den offentlige forskning • Gode rammer for virksomhedernes forskning, udvikling og innovation • Stærkere konkurrence og større åbenhed skal styrke konkurrencen • Stærkt samspil med andre lande og kulturer • Flere vækstiværksættere • Alle skal uddanne sig hele livet • Partnerskaber skal understøtte globaliseringsstrategien.
<p>Trepartsdrøftelser om voksen- og efteruddannelse</p>	<p>Regeringen nedsatte i efteråret 2004 Trepartsudvalget om <i>livslang opkvalificering og uddannelse for alle på arbejdsmarkedet</i>. Et hovedbudskab fra udvalgets arbejde og rapporten fra februar 2006 er, at barrieren for øget efteruddannelse især er manglende motivation blandt personer med størst behov. På baggrund af trepartsudvalgets anbefalinger drøftede regeringen og arbejdsmarkedets parter i marts 2006 voksen- og efteruddannelsesindsatsen.</p> <p>Der er enighed om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der er behov for at styrke indsatsen. Især for de mest udsatte grupper på arbejdsmarkedet. • Flere skal motiveres til og have mulighed for at deltage i voksen- og efteruddannelse. Uddannelsesindsatsen skal være mere attraktive, målrettede og fleksible i forhold til den enkelte og virksomhedernes behov. • Alle – den enkelte, virksomhederne, arbejdsmarkedets parter og det offentlige – har et ansvar for at opgaven løftes. • Arbejdsmarkedets parter har en vigtig opgave i at understøtte udviklingen af arbejdsstyrkens kompetencer. Det gælder især i forhold til den erhvervsrettede indsats. Det offentlige har en særlig forpligtelse over for de mest udsatte grupper på arbejdsmarkedet.

Regeringens udspil

Svarene på de indre og ydre udfordringer hænger snævert sammen.

Gradvise og nænsomme justeringer af tilbagetrækningsreglerne kan sikre, at økonomien i velfærdssamfundet hænger sammen i mange år fremover.

Samtidig vil en mere effektiv arbejdsmarkeds- og integrationspolitik og mere effektive uddannelser medføre større beskæftigelse og dermed bidrage til at skaffe plads til investeringer i navnlig uddannelse og forskning, som kan igangsættes nu og her.

For at tage hånd om de fremtidige udfordringer ønsker regeringen derfor at indgå aftale om:

1. Investeringer i fremtiden

Penge til investeringer i fremtiden: forskning og udvikling, uddannelse, innovation og iværksætteri

Ungdomsuddannelse til alle

Styrket voksen- og efteruddannelse

2. Flere aktive år på arbejdsmarkedet

Hurtigere gennem uddannelserne

Senere tilbagetrækning fra arbejdslivet

Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden

3. Bedre integration

Flere indvandrere og efterkommere i arbejde

Fremtidig indvandring med bedre kvalifikationer

Regeringens udspil sigter på at håndtere de vigtigste udfordringer for finansieringen af velfærdssamfundet, som også Velfærdskommissionen har beskrevet.

Temaerne og de konkrete forslag er nærmere beskrevet i kapitel 2-4 og gennemgås kort i resten af dette kapitel.

1. Investeringer i fremtiden

Penge til investeringer i fremtiden

Regeringen foreslår at afsætte en pulje til at løfte investeringerne i fremtidens velstand og sammenhængskraft.

- Der afsættes en pulje til investeringer i forskning og udvikling, uddannelse, innovation og iværksætteri.

Puljen vokser gradvist med 2 mia. kr. om året fra 2007 til 2010 og 1 mia. kr. om året frem til 2015. I 2015 udgør løftet i de årlige udgifter dermed 13 mia. kr.

Denne globaliseringspulje skal blandt andet anvendes til:

- i) At de offentligt finansierede udgifter til forskning og udvikling kan nå op på 1 pct. af bruttonationalproduktet (BNP) fra 2010.
- ii) At mindst 85 pct. af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse i 2010, og at mindst 95 pct. gennemfører i 2015.
- iii) At mindst halvdelen af en ungdomsårgang får en videregående uddannelse i 2015.
- iv) At voksen- og efteruddannelserne styrkes, så alle får god mulighed for at videreudvikle deres kompetencer og blive længere på arbejdsmarkedet.
- v) At styrke innovation og iværksætteri.

Anvendelsen af globaliseringspuljen aftales sammen med de partier, der er med til at beslutte velfærdstrømmer. Regeringens globaliseringsstrategi vil danne grundlag for drøftelserne med partierne.

Ungdomsuddannelse til alle

Målet om, at alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse – og mindst 95 pct. af en årgang i 2015 – kræver, at de unge får de bedst mulige forudsætnin-ger og kan se fordelene ved at tage en uddannelse.

Det kræver, at uddannelserne tilrettelægges, så flere gennemfører, og færre falder fra. Og det kræver, at arbejdsgiverne og kommunerne løfter deres del af ansvaret for, at alle gennemfører en ungdomsuddannelse.

Velfærdsudspillet lægger derfor op til en bred indsats, som bl.a. sikrer flere praktikpladser, anvendelse af mentorordninger for svage elever og styrket tilskyndelse for de unge til at gennemføre en uddannelse i stedet for at modtage passive ydelser i kontant-hjælps- og dagpengesystemet.

Der gøres en større indsats for, at alle er i stand til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Regeringen foreslår blandt andet:

- 10. klasse erstattes af en ny ungdomsklasse for unge, der har brug for at forbedre deres forudsætninger først og fremmest for at tage en erhvervsuddannelse.
- Erhvervsuddannelserne skal i højere grad tilgode disse bogligt svage elever og udfordre de stærke elever.
- Der skal være flere praktikpladser, og fratallet skal bringes ned. Det stiller bl.a. krav til arbejdsgiverne og erhvervsskolerne.

- De unge skal ind på det rette spor og gennemføre uddannelse frem for at være på passiv forsørgelse.

Ungdomsklassen vil optage færre elever end den nuværende 10. klasse. Dermed frigøres betydelige midler, som skal anvendes til at styrke erhvervsuddannelserne.

Kommunerne har et særligt ansvar for, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Kommunerne skal bl.a. have en stærkere økonomisk tilskyndelse til at sikre, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse.

- Der indføres blandt andet en ordning, der belønner kommuner, som får flere unge til at tage en ungdomsuddannelse.

Styrket voksen- og efteruddannelse

Regeringen ønsker også en styrkelse af voksen- og efteruddannelserne i forlængelse af arbejdet i *Trepartsudvalget om livslang opkvalificering og uddannelse for alle på arbejdsmarkedet*.

Gode uddannelser til alle og bedre muligheder for at styrke kvalifikationerne i de voksne år vil øge beskæftigelsen og sikre et godt grundlag for senere tilbage-trækning fra arbejdsmarkedet.

Alle skal have mulighed for at lære hele livet. Alle skal løbende kvalificere sig og kunne omstille sig til nye

krav på arbejdsmarkedet. For mange voksne mangler helt basale læse- og regnefærdigheder.

Der skal derfor gøres en særlig indsats for at løfte kvalifikationerne for dem med svage forudsætninger. Bedre styring af voksen- og efteruddannelsesindsatsen skal samtidig sikre større udbytte af indsatsen.

- Indsatsen for at forbedre arbejdsstyrkens grundlæggende færdigheder skal styrkes.
- Løft i indsatsen på det erhvervsrettede område og bedre styring skal sikre større udbytte.

Investeringerne i fremtiden er nærmere beskrevet i kapitel 2.

2. Flere aktive år på arbejdsmarkedet

Vi skal indrette vores systemer, så der er en god balance mellem arbejdsliv på den ene side, og den tid, vi bruger på uddannelse og på efterløn og pension, på den anden. Det medfører større beskæftigelse, højere velstand – både for den enkelte og for samfundet – og giver bedre mulighed for at prioritere vigtige samfundsopgaver.

Den gode balance kan sikres, hvis de unge gennemfører deres uddannelse lidt tidligere end i dag, og ved at sikre, at den længere levetid også bliver til flere aktive år på arbejdsmarkedet.

Hurtigere gennem uddannelserne

Danske unge bliver senere færdige med deres uddannelse end unge i andre lande. Den gennemsnitlige forsinkelse i forhold til den mest lige vej er over 4 år. Samtidig er de økonomiske vilkår for danske studerende blandt de bedste i verden.

Derfor skal uddannelserne og den gode SU-økonomi indrettes, så de unge får større fordel ved at starte tidligere og komme hurtigere igennem studiet. Det vil betyde, at de unge kan bruge deres kompetencer i flere år på arbejdsmarkedet og dermed få større indkomst set over et helt liv.

Den høje danske SU bidrager til, at alle, uanset økonomisk baggrund, får mulighed for at uddanne sig, og at der er økonomisk gevinst ved at tage en uddannelse. De gode økonomiske vilkår for danske studerende skal bevares. Men det skal samtidig være hovedreglen, at studierne gennemføres på normeret tid.

Regeringen foreslår bl.a.:

- Den gode SU-økonomi skal indrettes, så unge kan se en fordel ved at starte tidligere på studierne. Unge, der starter sent, får nedsat SU, men samtidig bedre lånemuligheder. Der kan dispenseres for sygdom, barsel og andre forhold. Ordningen indrettes, så der tages højde for karriereskift, så fx håndværkere, der efter en periode på arbejdsmarkedet vælger at tage en videregående uddannelse, kan få samme SU-sats som i dag.

- Der gives SU for den tid, studiet er normeret til. Udbetalingen af en del af den månedlige SU betinges af fremdrift i studiet.

Uddannelserne skal tilrettelægges, så forsinkelserne bliver mindsket. Universiteterne skal blandt andet gøre en større indsats for at få de studerende til at gennemføre deres studier på normeret tid.

- Universiteterne skal følge bedre op i forhold til fraværstruede studerende og skal bl.a. have større økonomisk tilskyndelse til at sikre fuldførelse på normeret tid.

Samlet skønnes initiativerne – inklusive forslaget om en målrettet ungdomsklasse – at reducere den gennemsnitlige alder ved afsluttet uddannelse med omkring ¾ år.

Senere tilbagevækning fra arbejdsmarkedet

I takt med at vi får bedre helbred og lever længere, er det naturligt gradvist at udsætte det tidspunkt, hvor vi normalt trækker os tilbage fra arbejdslivet.

Udgangspunktet er godt. De personer, der i dag modtager efterløn, har stort set lige så godt helbred som de jævnaldrende, der er i arbejde. Både helbredet og uddannelsesniveaet blandt de lidt ældre kan forventes at blive endnu bedre fremover.

Reglerne for efterløn og pension tilpasses derfor, så længere levetid og flere raske leveår også medfører flere aktive år på arbejdsmarkedet.

Ændringerne indføres gradvist og med langt varsel, så alle har god tid til at indrette sig på de nye forhold.

Forslaget om efterløn og pension indebærer bl.a.:

- At personer, der er 50 år eller derover ved udgangen af 2006, ikke berøres af ændringerne.
- At folkepensionsalderen hæves gradvist fra 2023 til 2025, så den igen udgør 67 år.
- At efterlønsalderen hæves gradvist fra 2017 til 2021, så den når 63 år. Efterlønsperioden vil dermed være 4 år.
- For dem, der berøres af ændringerne, vil der være mulighed for at trække sig ud af efterlønsordningen med en særlig kompensation.
- Efterløn målrettes personer med et langt arbejdsliv bag sig. Man skal betale bidrag i mindst 30 år og starte indbetalinger senest, når man fylder 30.
- A-kassekontingentet nedsættes med 667 kr. pr. år, og efterlønsbidraget hæves tilsvarende.
- Der gennemføres en samlet indsats for at forebygge nedslidning, fjerne aldersdiskriminerende

barrierer for at blive på arbejdsmarkedet, styrke uddannelsesniveaulet på sigt og reducere ledigheden blandt de ældre.

Forøgelsen af efterløns- og pensionsalderen finder sted på et tidspunkt, hvor jobmulighederne vil være ekstraordinært gode. I den periode, hvor det nye system indføres, kan befolkningsudviklingen ellers medføre, at der hvert år er 10-15.000 flere, der forlader arbejdsmarkedet, end der kommer til.

På længere sigt – dvs. efter 2025, hvor det nye system er indført – skal aldersgrænserne i pensionssystemet hæves i takt med levetiden for 60-årige.

Det indebærer, at længden af den periode, hvor man kan forvente at få skattefinansieret pension, vil være uændret år efter år.

Eventuelle ændringer i aldersgrænserne efter 2025 indføres også med et langt varsel, så der er god tid til planlægning. Der fastlægges en proces for beslutningerne om, hvordan og hvornår aldersgrænserne konkret skal ændres. Næste gang, der skal tages stilling til spørgsmålet, er i 2015.

Forslagene skønnes at øge den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder med knap 1½ år i 2025 og godt 1½ år i 2040. Det er på linje med den ventede stigning i levetiden for de ældre. Dermed bidrager forslagene til en god balance mellem arbejdslivet og tiden på pension mv.

Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden

Forslagene om senere tilbagetrækning vil styrke arbejdsudbud og beskæftigelse markant, men det sker gradvist og på længere sigt. I lyset af det aktuelle økonomiske opsving, som har medført stigende beskæftigelse og rekordlav ledighed, er der også behov for at øge arbejdsudbuddet her og nu.

Der er i dag under 140.000 registrerede ledige. Det er det laveste niveau i 30 år. Samtidig melder flere brancher om mangel på arbejdskraft.

Regeringen foreslår derfor en række initiativer, der kan bidrage til at bringe ledigheden længere ned og mindske antallet af personer på passiv forsørgelse.

Det skal medvirke til at forhindre skadelige flaskehalse og understøtte væksten.

Aktiveringsindsatsen styrkes, så kvalifikationerne løftes, og der er tilskyndelse til at tage de ledige job. Dermed fortsættes den aktive linje i arbejdsmarkedspolitikken, der har bidraget til, at ledigheden er faldet markant det sidste årti.

Regeringen foreslår blandt andet:

- Ledige skal reelt stå til rådighed for job, og indsatsen mod sort arbejde skal styrkes.
- Det skal ikke længere være muligt at opnå dagpenge i en ubegrænset periode ved fx at arbejde

to måneder om året. Beskæftigelseskravet for genoptjening af dagpengeret sidestilles med kravet til optjening af dagpengeret.

- Dagpengeperioden fastholdes på 4 år. Jobsøgningen i den sidste del af dagpengeperioden understøttes ved en intensiveret aktiveringsindsats efter 2½ år på dagpenge.

Regeringens udspil til at sikre flere aktive år på arbejdsmarkedet er nærmere beskrevet i kapitel 3.

3. Bedre integration

De gode økonomiske konjunkturer og mangel på arbejdskraft giver også historisk gode muligheder for at øge beskæftigelsen for personer, der ellers har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Det gælder blandt andet en del indvandrere og efterkommere.

Indvandringen fra ikke-vestlige lande er de senere år faldet markant. Det er med til at styrke mulighederne for at øge beskæftigelsen for de indvandrere og efterkommere, der allerede er i landet.

De gode muligheder skal udnyttes offensivt. Regeringen fremlægger derfor en række forslag, som kan sikre, at flere indvandrere og efterkommere får arbejde.

Det vil sammen med den styrkede indsats i arbejds-markedspolitikken bidrage til at øge arbejdsudbuddet på kort sigt.

Den styrkede uddannelsesindsats – navnlig i forhold til erhvervsuddannelserne – vil bidrage til, at mange med indvandrerbaggrund får bedre kompetencer. Det er på lidt længere sigt afgørende for beskæftigelsesmulighederne og sikrer mod et mere opdelt samfund.

For at øge beskæftigelsesmulighederne for personer med svage kvalifikationer her og nu, er det også nødvendigt at skabe bedre muligheder for oplæring og indslusning på arbejdspladserne.

Regeringen vil derfor etablere en målrettet løntilskudsordning kombineret bl.a. med mentorfunktioner, som skal bidrage til at nedbryde barrierer for ansættelse af langtidslødige navnlig med indvandrerbaggrund.

Regeringen lægger op til en fornyet firepartsaftale mellem arbejdsgivere, fagbevægelse, stat og kommuner om bedre integration, og at der indgås særlige partnerskaber med større virksomheder om ansættelse og oplæring af flere med indvandrerbaggrund.

Kommunerne bærer et hovedansvar for integrationsindsatsen. Derfor skal kommunerne have bedre rammer og større tilskyndelse til en effektiv integrationsindsats.

Regeringen foreslår blandt andet:

- Fornyet firepartsaftale om bedre integration.
- Måltrettet løntilskud for personer med bl.a. ringe beskæftigelsesmuligheder.
- Partnerskaber med større virksomheder.
- Udvidelse af ret og pligt til aktivering for kontanthjælpsmodtagere over 30 år, som ikke umiddelbart er arbejdsmarkedsparate.
- En håndholdt integrationsindsats med flere virksomhedsorienterede jobkonsulenter i de 10 kommuner, som har flest ledige indvandrere.
- Større tilskyndelse for kommunerne med henblik på at sikre en mere effektiv integrationsindsats.

Velkvalificerede udlændinge skal samtidig have bedre mulighed for at komme til Danmark for at arbejde. Der lægges op til en udvidelse af den eksisterende jobkortordning og en ny "green card"-ordning, som skal gøre det lettere for udlændinge med særlige kvalifikationer at komme til Danmark for at søge arbejde. Det vil styrke velstanden og kan bidrage til at reducere manglen på kvalificeret arbejdskraft på både kort og længere sigt.

Udlændinge, der opholder sig i Danmark på midlertidig opholdstilladelse, og som gerne vil blive, skal samtidig have en større fordel ved at opnå beskæfti-

gelse og forsørge sig selv. Der skal fra start være et klart signal om, at beskæftigelse er normen i Danmark, og at pligter og rettigheder følges ad.

Regeringen foreslår derfor, at der indføres en integrationseksamen, som indebærer supplerende krav om beskæftigelse i 2 år for at få adgang til permanent opholdstilladelse og kontanthjælp. Samtidig skærpes kravene om kendskab til dansk (eller engelsk) for at opnå permanent ophold i Danmark.

Udlændinge, der ønsker at komme til Danmark i forbindelse med familiesammenføringer, skal samtidig vise, at de er beredt til at deltage aktivt i det danske samfund. Familiesammenføring gøres betinget af en prøve i dansk og samfundsforhold, der fx kan tages på danske repræsentationer i udlandet. Den konkrete model udarbejdes i lyset af udenlandske erfaringer.

Regeringen foreslår:

- Udvidelse af jobkortordningen.
- Etablering af en green card-ordning for særligt kvalificerede udlændinge.
- Integrationseksamen som betingelse for tidsubegrænset opholdstilladelse og for muligheden for kontanthjælp i stedet for starthjælp.
- Test i dansk og samfundsforhold for familiesammenføringer.

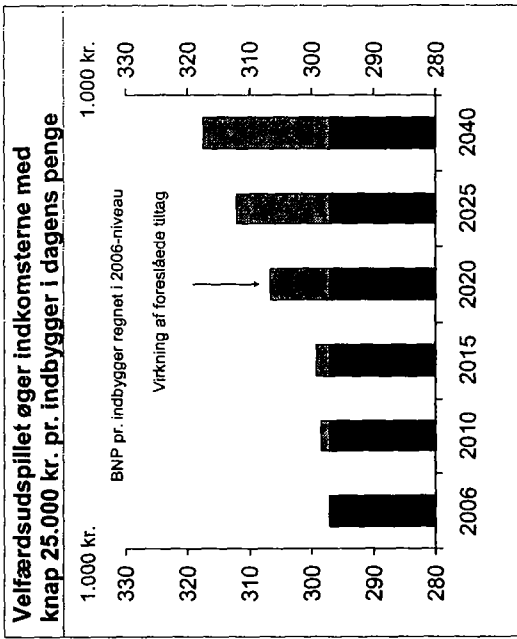
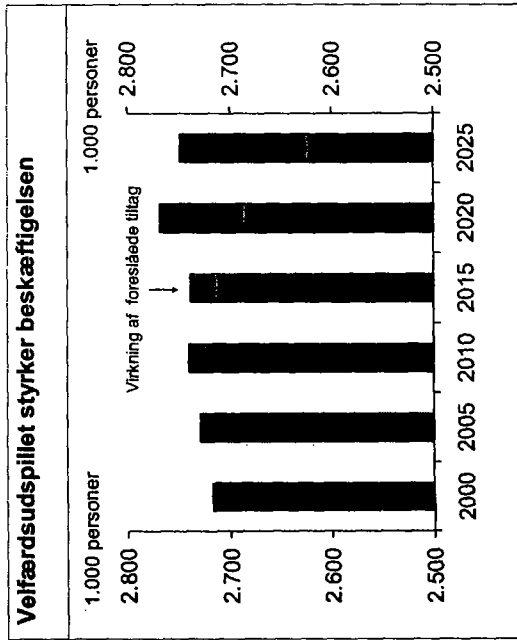
Regeringens udspil til bedre integration og bedre adgang for højt kvalificerede udlændinge er nærmere beskrevet i kapitel 4.

Velfærdsudspillet styrker beskæftigelse og velstand

De foreslåede reformer og investeringerne i fremtiden vil medføre større beskæftigelse, højere velstand og langsigtet balance i velfærdssamfundets økonomi.

Forslagene til at sikre flere i arbejdsstyrken og lavere ledighed skønnes at styrke beskæftigelsen med 125.000 personer i 2025 og med over 150.000 personer i 2040. Det medfører en stigning i bruttonationalproduktet (BNP) på ca. 5 pct. i 2025 og ca. 7 pct. i 2040.

Senere tilbagetrækning giver det største bidrag til

fremgangen i beskæftigelsen, over 100.000 i 2040.

Bedre integration af indvandrere, styrket arbejdsmarkedspolitik, flere unge, der får en uddannelse, og hurtigere studie gennemførelse kan samlet øge beskæftigelsen med knap 45.000 personer frem mod 2025 og 50.000 frem mod 2040.

De foreslåede reformer modgår dermed tendensen til, at de beskæftigede ellers vil udgøre en faldende andel af befolkningen som følge af ændringer i befolkningens sammensætning.

Arbejdsstyrkens kvalifikationer forbedres både ved, at flere unge gennemfører en uddannelse, at de starter tidligere, og at de unge kommer hurtigere igennem uddannelserne. Kvalifikationer øges også i kraft af de styrkede voksen- og efteruddannelser.

De foreslåede tiltag mindsker dermed antallet af personer i arbejdsstyrken med utilstrækkelige kvalifikationer. Det vil mindske ledigheden og samtidig gøre det lettere for blandt andet indvandrere og efterkommere med begrænset kvalifikation at finde job. Dermed bidrager initiativerne til at fastholde et samfund uden store skel.

Velfærdsudspillet styrker de offentlige finanser og giver plads til større investeringer i fremtiden

Regeringens velfærdsudspil sikrer langsigtet balance i velfærdssamfundets økonomi og skaber samtidig økonomisk råderum til nye investeringer i fremtiden, som kan gennemføres her og nu.

De foreslåede reformer frem mod 2025 styrker holdbarheden af de offentlige finanser med godt 1½ pct. af BNP. Heraf afsættes 0,9 pct. af BNP til at finansiere fremtidige udgifter til ældrepleje, sundhed mv., som på længere sigt følger af aldringen, mens 0,6 pct. af BNP sættes af til investeringer i forskning, uddannelse og iværksætterier mv.

Løft i beskæftigelsen i 2025 og 2040, 1.000 personer		
	2025	2040
Senere tilbagetrækning	85	105
Arbejdsmarked, integration, uddannelse og hurtigere studie gennemførelse	45	50
I alt	125	155

Anm.: Som følge af afrunding kan totalen afvige fra summen af de enkelte linjer.

De øgede investeringer i fremtiden har karakter af et permanent løft frem mod 2015. Når målene på forsknings- og uddannelsesområdet er nået, fastholdes det nye højere aktivitetsniveau. Det indebærer, at udgiftsvæksten flader ud efter 2015.

Den højere udgiftsvækst frem mod 2015 trækker i retning af mindre offentlig opsparing og gældsnedbringelse i denne periode. Den samlede virkning på den offentlige økonomi modgås imidlertid af den

fremgang i beskæftigelsen, som gradvist kommer fra bedre integration, styrket arbejdsmarkedspolitik, hurtigere gennem uddannelsessystemet og på længere sigt også højere uddannelsesniveau.

De foreslåede ændringer af reglerne om efterløn og folkepension frem mod 2025 medfører større beskæftigelse og færre, der modtager overførselsindkomst. Virkningen på de offentlige finanser svarer til en permanent forbedring på ca. 1 pct. af BNP fra og med i dag.

Dermed sikres finansiering af stigende udgifter til ældrepleje og sundhed mv. på lidt længere sigt, således at finanspolitikken samlet opfylder kravet om finanspolitisk holdbarhed, som beskrevet i 2010-planen.

Dertil kommer forslaget om, at aldersgrænserne for efterløn og pension efter 2025 reguleres i takt med levetiden for de ældre. Det gør velfærdssamfundet mere robust over for stigende levetid.

Med de nuværende prognoser for stigningen i levetid skal efterløns- og pensionsalderen forøges med eksempelvis ½ år hvert 10. år efter 2025.

Virkningen på de offentlige finanser optræder på langt sigt i takt med stigende levetid. Betydningen af på langt sigt at øge aldersgrænserne med levetiden for de ældre vil afhænge af udviklingen i levetiden og fremtidige beslutninger om, hvordan og hvornår al-

dersgrænserne i pensionssystemet konkret skal ændres.

Velfærdskommissionen har vurderet, at den langsigtede finanspolitiske udfordring er større end fx i Danmarks Konvergensprogram 2005 (2010-planen) eller Det Økonomiske Råds seneste fremskrivninger (jf. Dansk Økonomi Forår 2004).

Hvis Velfærdskommissionens beregningsforudsætninger lægges til grund, vil forlagene i udspillet samlet indebære balance på de offentlige finanser mange år frem (se boks næste side). Det skyldes ikke mindst forslaget om på længere sigt at ændre aldersgrænserne i efterløns- og pensionssystemet i takt med, at levetiden stiger. Dermed sikres, at stigende levetid ikke omsættes til flere år med efterløn og pension.

Med de foreslåede justeringer af tilbagetrækningsreglerne vil Danmark dermed være et af de lande, der er bedst rustet til at håndtere de udfordringer for den offentlige økonomi, som stigende levetid ellers vil føre med sig.

Regeringen vil i foråret 2007 udarbejde en ny flerårig økonomisk plan. Planen vil bl.a. indarbejde de initiativer, der indgår i en samlet aftale om velfærdsreformer og investeringer i fremtiden.

Bidrag til og anvendelse af velfærdsudspillet	
Tiltag	Anvendelse
<p>Arbejdsmarkedspolitik Bedre integration Uddannelse – flere og hurtigere igennem</p> <p>Gradvist højere efterløns- og pensionsalder frem mod 2025 mv.</p> <p>Efter 2025: regulering af efterløns- og pensionsalder med levetid – ændret antal år på efterløn og pension</p>	<p>Investeringer i fremtiden (0,6 pct. af BNP)</p> <p>Finansiering af større udgifter til bl.a. ældrepleje og sundhed – langsigtet balance i velfærdssamfundets økonomi (0,9 pct. af BNP)</p> <p>Velfærdssamfundet gøres mere robust over for stigende levetid</p>

Et regneeksempel med Velfærdskommissionens forudsættninger: De foreslåede reformer sikrer balance i velfærdssamfundets økonomi mange år frem

Velfærdskommissionen har vurderet, at den langsigtede finanspolitiske udfordring er større end forudsat i Danmarks konvergensprogram 2005 (den seneste 2010-plan).

Velfærdskommissionens fremskrivning peger på, at de nuværende offentlige overskud bliver vendt til store underskud frem mod fx 2040, hvis der ikke gennemføres reformer. Det skyldes navnlig kraftigt stigende udgifter til pensioner, ældrepleje og sundhed mv., især som følge af stigende levetid og voksende renteudgifter.

Med de præmisser, som Velfærdskommissionen lægger til grund, stiger blandt andet udgifterne til sundhedsvæsen og ældrepleje mere end i fx Danmarks Konvergensprogram 2005 (2010-planen).

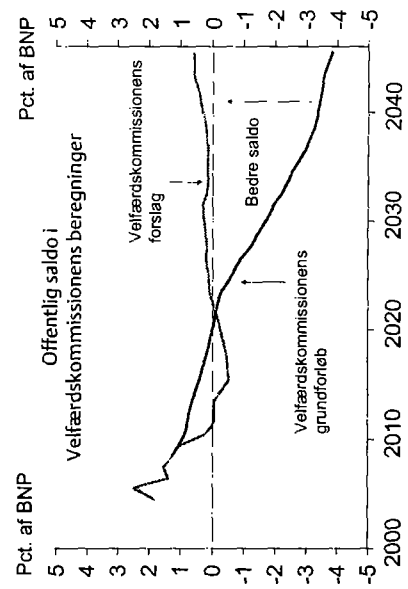
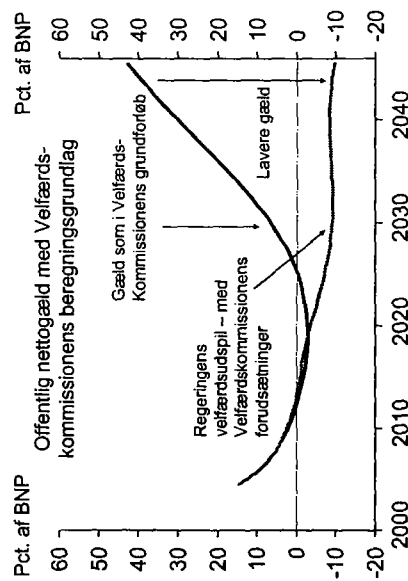
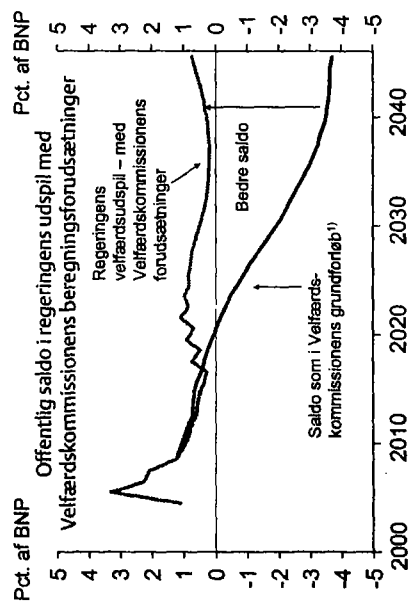
Det stigende underskud medfører en stigning i den offentlige nettogæld, som i Velfærdskommissionens forløb uden reformer kan nå op på 40 pct. af BNP i 2040.

Der er foretaget en beregning af virkningerne af regeringens velfærdsudspil, når der tages udgangspunkt i Velfærdskommissionens beregningsforudsættninger.

Beregningen viser, at det stigende underskud bliver vendt til balance frem mod 2040 (se figur til venstre). Den offentlige nettogæld afvikles frem mod 2010 og holder sig tæt på nul frem mod 2040 (se figur nedenfor).

Den finanspolitiske udfordring, som kommer til udtryk i Velfærdskommissionens fremskrivninger, bliver dermed håndteret mange år frem. Velfærdskommissionen reformforslag sikrer også en offentlig saldo omtrent i balance fremadrettet (se figur til højre).

Velfærdskommissionens forslag er mere omfattende og dækker flere områder end regeringens velfærdsudspil. Velfærdskommissionens reformforslag indebærer samlet set en fremgang i beskæftigelsen på ca. 225.000 personer frem mod 2040 mod ca. 150.000 personer i regeringens udspil. Det indebærer isoleret set en mere positiv virkning på den offentlige saldo. Modstykket hertil er, at Velfærdskommissionens forslag omfatter skattnedsættelser, som isoleret set svækker den offentlige saldo med ca. 2 pct. af BNP i 2040.

1) Saldoen i Velfærdskommissionens grundforløb er beregnet med Finansministeriets modelgrundlag og Velfærdskommissionens forudsættninger.

2. Investeringer i fremtiden

Regeringen lægger op til et markant løft i investeringerne i forskning og udvikling, ungdomsuddannelser, videregående uddannelser, voksen- og efteruddannelse samt iværksætteri og innovation.

Regeringen foreslår, at der etableres en globaliseringspulje til at finansiere indsatsen. Det årlige beløb i puljen vokser med 2 mia. kr. om året fra 2007 til 2010 og med 1 mia. kr. i årene efter. Det giver et samlet niveauløft i investeringerne i 2015 på 13 mia. kr.

Globaliseringspuljen foreslås anvendt til at finansiere indsatsen på følgende områder:

- De offentligt finansierede udgifter til forskning og udvikling skal nå op på 1 pct. af BNP i 2010.
- Styrket innovation og iværksætteri.
- Mindst 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015.
- Mindst 50 pct. af en årgang skal gennemføre en videregående uddannelse i 2015.
- Styrket voksen- og efteruddannelse.

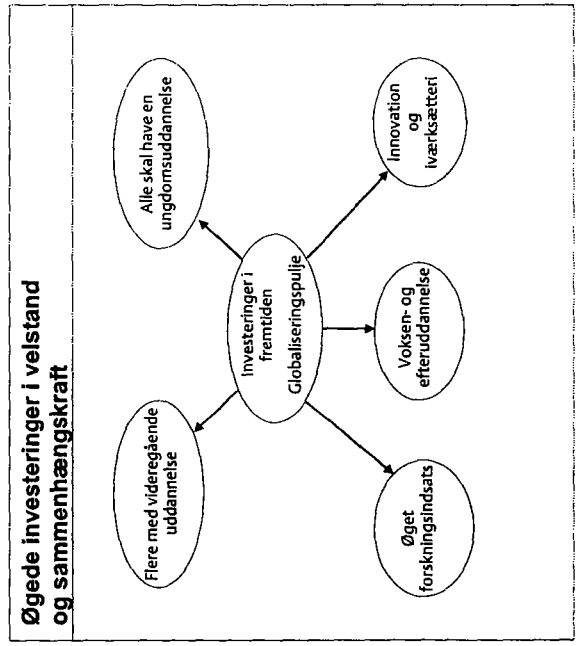
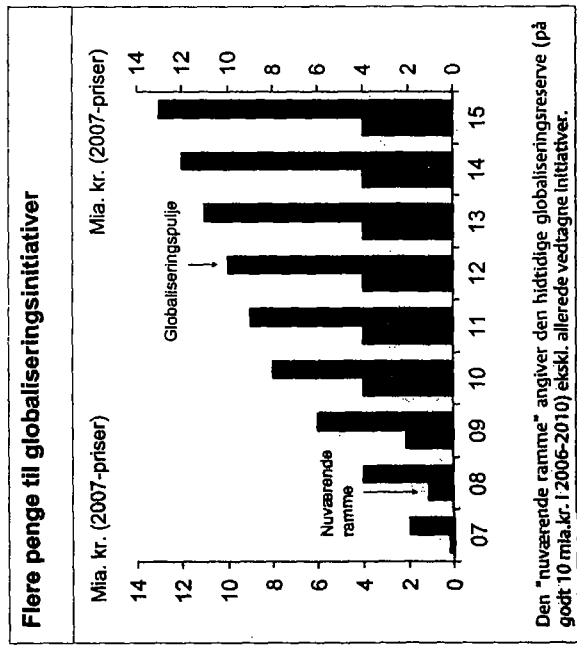
Puljen anvendes dermed til at indfase en forøgelse af bevillingerne til især forskning og udvikling frem mod 2010. Efter 2010 er det navnlig målene om, at flere skal gennemføre uddannelse, der vil kræve ekstra ressourcer.

Den samlede nye globaliseringspulje er et tillæg til de rammer for offentlige investeringer og forbrug, som indgår i 2010-planen.

Det er naturligt, at udmøntningen af globaliseringspuljen aftales af de partier, der slutter op om velfærdsreformer.

Regeringens globaliseringsstrategi indeholder konkrete forslag til at styrke forskning, uddannelse, innovation og iværksætteri. Forslagene kan danne grundlag for drøftelser mellem de partier, der slutter op om velfærdsreformerne.

Regeringens forslag til en fordeling af puljen er vist i tabellen.

Fordeling af globaliseringspulje

Mia. kr. (2007-priser)	2007	2008	2009	2010	2015
Forskning og udvikling	1,0	2,0	3,3	4,6	6,3
Iværksætteri, innovation mv.	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
Uddannelse	0,5	1,5	2,2	2,8	5,9
- Ungdomsuddannelser ¹⁾	0,3	0,7	1,3	1,6	2,6
- Videregående uddannelser	0,1	0,4	0,5	0,8	3,2
- Voksen- og efteruddannelse	0,1	0,4	0,4	0,4	0,1
I alt	2,0	4,0	6,0	8,0	13,0 ²⁾

¹⁾ Målet om, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse, forudsætter medfinansiering fra de ressourcer, som frigøres ved erstattung af 10. klasse med en ungdomsklasse målrettet erhvervsuddannelserne.

²⁾ Omfatter tillige en reserve på 0,2 mia. kr.

2.1 Forskning

Forskning og udvikling er en vigtig nøgle til fortsat vækst og velstand.

Danmark er blandt de lande, der forsker relativt meget. Vi bruger mange penge på offentlig forskning, og danske forskere når mange gode resultater.

Regeringen ønsker at styrke indsatsen yderligere.

Kvaliteten og omfanget af den offentlige forskning skal kunne måle sig med de bedste i verden.

De offentligt finansierede udgifter til forskning og udvikling skal nå op på 1 pct. af BNP i 2010
Regeringen foreslår, at der i forbindelse med en aftale om velfærdsudspillet sættes penge af til at løfte forskningsbevillingerne med 4½ mia. kr. frem mod 2010 og med 6¼ mia. kr. frem mod 2015. Beløbet afholdes inden for globaliseringspuljen.

Dermed vil de offentligt finansierede udgifter til forskning og udvikling nå op på 1 pct. af BNP i 2010 og blive fastholdt på det niveau i årene efter. Det indebærer en fortsat stigning i bevillingerne til forskning i takt med voksende BNP efter 2010.

Udmøntningen vil ske i forbindelse med de årlige finanslovsforhandlinger. Det skal ske på en måde, så

forsknings- og videninstitutionerne kan tilrettelægge indsatsen bedst muligt og flere år frem.

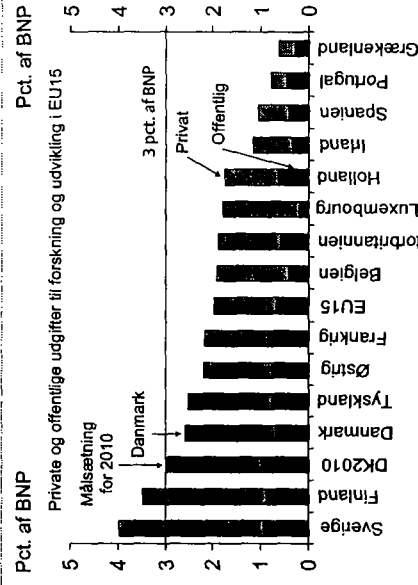
En så markant stigning i forskningsbevillingerne kræver planlægning og en gradvis udmøntning. Det skal sikres, at den forskningsmæssige kapacitet er til stede, og at midlerne kan anvendes effektivt.

Regeringens udspil til, hvordan vi kan sikre, at dansk forskning kan måle sig med de bedste i verden, er nærmere beskrevet i regeringens udkast til en globaliseringsstrategi.

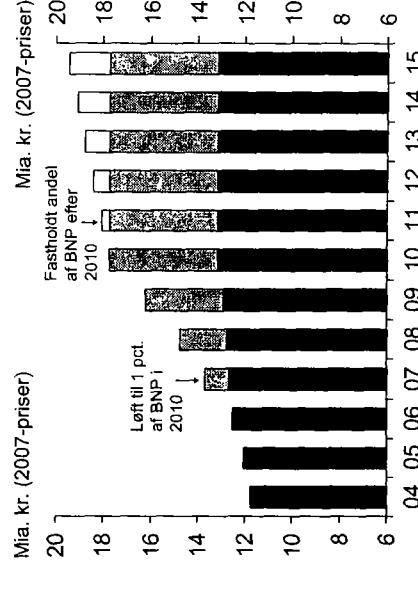
Globaliseringsstrategien lægger blandt andet op til, at mindst halvdelen af de offentlige forskningsmidler skal udbydes i åben konkurrence senest i 2010, at der skal være flere store og langsigtede forskningsprojekter, og at der skal ske en bedre evaluering af forskningskvaliteten.

Den markante forøgelse af bevillingerne til offentlig forskning og udvikling bidrager samtidig til at indfri regeringens målsætning om, at det offentlige og det private til sammen skal bruge mindst 3 pct. af bruttonationalproduktet på forskning i 2010.

Vi er af de EU15-lande, der forsker mest

Markant forøgelse af bevillingerne til forskning

2.2 Ungdomsuddannelse til alle

En god uddannelse er for langt de fleste vejen til et godt job. Gode uddannelser til alle unge er derfor den bedste vej til at sikre et samfund uden store skel og med høj velstand og beskæftigelse.

I takt med globaliseringen og den teknologiske udvikling kan der blive færre arbejdspladser til personer uden uddannelse. Samtidig efterspørger virksomhederne stadigt flere velkvalificerede medarbejdere. Uddannelsesniveaet skal løftes, så vi sikrer mod, at en gruppe med utilstrækkelige kvalifikationer bliver udsat for voksende ledighedsrisiko og ikke får del i fremgangen på linje med andre grupper.

Mindst 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015
Regeringens mål er, at mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010, og mindst 95 pct. i 2015.

Det er en stor udfordring navnlig i lyset af, at det gennem en årrække ikke er lykkedes at hæve andelen, der får en ungdomsuddannelse, til over 80 pct. Blandt efterkommere af indvandrere fra ikke-vestlige lande er det kun omkring hver anden, der får en ungdomsuddannelse.

Udfordringen bliver ikke mindre af, at ungdomsårgangene vokser i de kommende år. I dag gennemfører

godt 50.000 af en årgang en ungdomsuddannelse. I 2015 er der over 65.000 i en årgang, der skal tage en ungdomsuddannelse, hvis 95 pct. af en årgang skal gennemføre.

Allerede i dag starter næsten alle på en ungdomsuddannelse. Men for mange falder fra, især på erhvervsuddannelserne. Særligt blandt unge indvandre-re og efterkommere er frafaldet stort. Omkring 60 pct. af de unge med indvandrerbaggrund, der starter på en erhvervsuddannelse, falder senere fra.

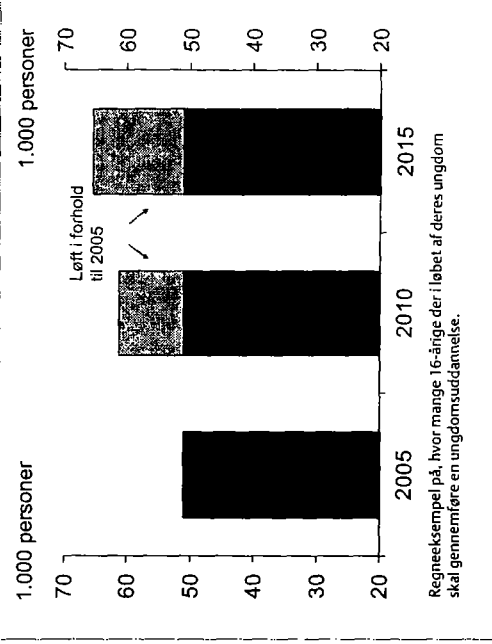
Personer uden ungdomsuddannelse klarer sig mindre godt på arbejdsmarkedet

- Ledigheden er næsten dobbelt så høj for personer uden anden uddannelse end folkeskolen som for andre uddannelsesgrupper under ét.
- Erhvervsdeltagelsen er kun godt 60 pct. for 15-64-årige, der udelukkende har en folkeskoleuddannelse, mens den er 85 pct. for andre uddannelsesgrupper under ét.
- Risikoen for at miste tilknytningen til arbejdsmarkedet i form af langvarig kontanthjælp og førtidspension er markant højere for personer uden uddannelse.
- Gennemsnitslønnen for lønmodtagere uden anden uddannelse end folkeskolen udgør omkring tre fjerdedele af gennemsnittet for øvrige lønmodtagere.

Hvis flere skal gennemføre en ungdomsuddannelse, stiller det krav om større optag på de erhvervsrettede uddannelser og navnlig, at frafaldet på erhvervsuddannelsesniveau bringes ned. Det er særlig vigtigt, at flere unge indvandrere og efterkommere gennemfører en ungdomsuddannelse.

Det vil kræve betydelige investeringer i fremtidens ungdomsuddannelser at indfri målet om, at alle unge skal have en god ungdomsuddannelse. Det er samtidig vigtigt at styrke kvaliteten og bredden i ungdomsuddannelserne både for at tage hånd om de svage elever og for at udfordre de stærke.

Mange flere skal tage en ungdomsuddannelse

Regeringen foreslår en bred indsats:

- Der sættes penge af til at finansiere, at flere gennemfører en ungdomsuddannelse.
- Uddannelserne indrettes, så de bedre tilgodes de bogligt svage elever og i større grad udfordrer de stærke elever.
- Der skal være praktikpladser nok.
- Skolerne skal i højere grad støtte de elever, der er i fare for at falde fra.
- Unge skal ind på det rette spor og gennemføre uddannelse frem for at være på passiv forsørgelse.
- Kommunerne skal have et klart ansvar for og tilskyndelse til, at alle gennemfører en ungdomsuddannelse.

Regeringen foreslår, at der i forbindelse med en aftale om velfærdsspillet indgås aftale både om de vigtigste initiativer og om finansiering af indsatsen.

Indsatsen for, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse, vil indebære betydelige merudgifter. Fra globaliseringspuljen afsættes et beløb, der gradvist vokser til ca. 2½ mia. kr. i 2015.

Hertil kommer, at regeringen foreslår en måltretning af undervisningen efter 9. klasse. Det skal ske ved, at 10. klasse erstattes af en ny ungdomsklasse for unge, der har brug for at forbedre deres forudsætninger for

først og fremmest at tage en erhvervsrettet ungdomsuddannelse.

Ungdomsklassen vil optage færre elever end den nuværende 10. klasse. Derved frigøres yderligere midler, som anvendes til, at flere kan få en erhvervsuddannelse og en forbedret kvalitet af erhvervsuddannelserne.

De bogligt svage elever skal tilgodeses og de stærke elever skal udfordres

Erhvervsuddannelserne skal både tilgodeses de bogligt svage elever og udfordre de stærke elever.

Regeringen foreslår, at der udbydes særlige strukturerede grundforløb for grupper af elever, der har brug for mere stabile sociale rammer om undervisningen.

Med henblik på at hjælpe de elever, der mangler støtte i form af voksenkontakt, etableres mentorordninger på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

Erhvervsgrunduddannelsen moderniseres, så der kan oprettes fleksible og tidssvarende uddannelses tilbud for disse uddannelsers målgruppe.

For at sikre de unge en erhvervsuddannelse, der passer til deres kompetencer, foreslår regeringen, at uddannelsen opdeles i trin, samtidig med at erhvervsskolerne skal have en bedre mulighed for at sammensætte nye fleksible, individuelle erhvervsuddannelser.

Alle erhvervsuddannelser på 3 år og derover skal være en tydelig adgangsvej til korte videregående uddannelser.

Bogligt svage elevers forudsætninger for at gennemføre en erhvervsuddannelse vil blive styrket af omlægningen af den nuværende 10. klasse til en måltrettet ungdomsklasse. Mange af de elever, der i dag går i 10. klasse, er klar til at gå direkte videre fra 9. klasse til en ungdomsuddannelse, og 10. klasse samler ikke alle dem op, som har mest behov (se boks næste side).

Arbejdsgiverne skal sikre praktikpladser nok

En forudsætning, for at alle gennemfører en ungdomsuddannelse, er, at der er praktikpladser nok.

Det går den rigtige vej. Antallet af årligt indgåede praktikpladsaftaler er siden 2003 steget med 5.400. Det svarer til godt 20 pct. Men antallet af praktikpladser skal øges endnu mere for at nå målet om, at mindst 95 pct. af en ungdomsårgang i 2015 skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Ved at give erhvervsskolerne bedre mulighed for at sammensætte nye fleksible, individuelle erhvervsuddannelser, kan erhvervsuddannelserne dække flere beskæftigelsesområder. Det vil øge mulighederne for flere praktikpladser. Endvidere skal erhvervsskolerne praktikopsøgende indsats styrkes.

Regeringen vil nøje følge udviklingen i antallet af praktikpladser og vurdere, om antallet er tilstrækkeligt. Hvis det ikke er tilfældet, vil regeringen yderligere styrke den enkelte virksomheds økonomiske tilskyndelse til at oprette praktikpladser.

Det offentlige skal løfte sin del af ansvaret for at sikre

Den nuværende 10. klasse er ikke tilstrækkeligt målrettet mod de elever, der har særlige behov

- Af eleverne i 10. klasse vurderes omkring 30 pct. at være fagligt parate til en ungdomsuddannelse efter 9. klasse, mens 30 pct. ikke vurderes at være klar. Af de resterende 40 pct. vurderes en stor gruppe at kunne klare en ungdomsuddannelse efter 9. klasse, hvis de forinden modtager bedre vejledning.
- Mange dygtige elever vælger 10. klasse. Knap halvdelen af de dygtigste elever i PISA læseundersøgelsen fra 2000 valgte 10. klasse.
- Blandt de bogligt svageste elever vælger lidt færre at gå i 10. klasse end blandt de middelgode elever. 10. klasse samler derfor ikke alle op, der har mest behov.
- Den tid, der bruges på 10. klasse, indhentes ikke senere i uddannelsesforløbet. På de fleste uddannelser er 10. klasse-eleverne 7-8 måneder senere færdige (inkl. de 12 måneder i 10. klasse). På de lange videregående uddannelser bruger 10. klasse-eleverne omkring 17 måneder mere end andre (inkl. de 12 måneder i 10. klasse).

Kilder: PLS Rambøll, Arnternes og kommunernes forskningsenhed, Socialforskningsinstituttet og Undervisningsministeriet.

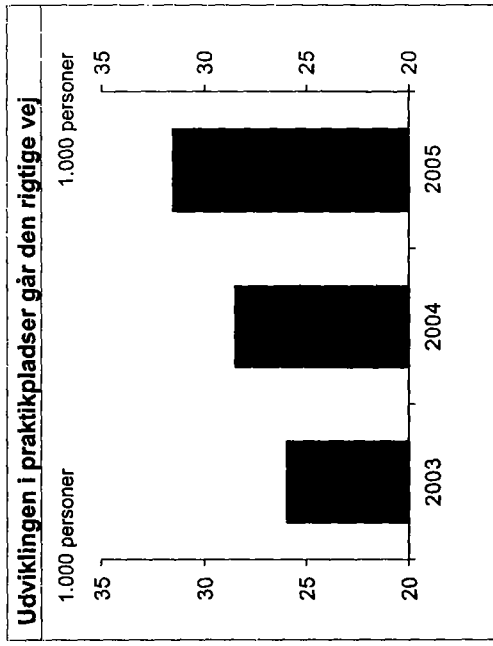
praktikpladser nok. Inden udgangen af 2007 skal staten øge antallet af praktikpladser med mindst 25 pct. Også efter 2007 vil staten yderligere øge det samlede antal elever, så staten yder sit bidrag til at nå målsætningen om, at mindst 95 pct. af alle unge gennemfører ungdomsuddannelse i 2015. Regeringen vil drøfte måltal for antallet af praktikpladser i kommunerne med KL.

Endelig skal eleverne være fagligt og geografisk mobile og aktivt søge de praktikpladser, der er ledige.

Frafaldet på ungdomsuddannelserne skal ned

Næsten alle starter på en ungdomsuddannelse, men mange falder fra. Frafaldet er især stort på erhvervsuddannelserne.

Trindelningen af erhvervsuddannelserne og muligheden for at oprette mere individuelle erhvervsuddan-

nelser skal hjælpe til med at nedbringe det store frafald på erhvervsuddannelserne. Også mentorordninger skal bidrage til mindre frafald.

Derudover foreslås, at alle ungdomsuddannelsesinstitutioner forpligtes til at udarbejde en handlingsplan for øget gennemførelse. Der etableres indsatsaftaler med de institutioner, der har vedvarende problemer med at reducere frafaldet.

Skolerne forpligtes til at gennemføre en styrket opfølgende indsats overfor elever med særligt behov samt deres forældre. Vejledningen om uddannelses-, praktik- og erhvervs muligheder skal generelt styrkes i grundforløbet på erhvervsuddannelserne.

Unge skal ind på det rigtige spor og uddanne sig frem for at være på passiv forsørgelse

Hvis alle unge skal have en tilstrækkelig uddannelsesmæssig ballast, skal der for den enkelte være en klar tilskyndelse til at vælge uddannelse frem for passive overførsler i kontanthjælps- eller dagpengesy-stemet.

Den særlige ungeindsats i kontanthjælps- og dagpengesystemet for unge under 25 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse har været et effektivt redskab til at nedbringe ledigheden og til at styrke tilskyndelsen til uddannelse.

For at understøtte unges motivation til at søge og færdiggøre uddannelse foreslås derfor, at den særlige

ungeindsats udvides til også at omfatte unge 25-29-årige uden en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Det betyder, at aldersgrænsen for kontanthjælp på voksensats øges fra 25 år til 30 år for ikke-forsørgere uden en erhvervskompetencegivende uddannelse.

For dagpengemodtagere foreslås, at dagpengeniveauet for de 25-29-årige uden en erhvervskompetencegivende uddannelse reduceres til 50 pct. af den maksimale dagpengesats efter 6 måneders ledighed. Det svarer til de gældende regler for de 18-24-årige.

For forsørgere i dagpengesystemet er der allerede i dag i kontanthjælpslovgivningen mulighed for at søge om et tillæg, der sikrer, at ydelsen er på samme niveau som for forsørgere i kontanthjælpssystemet.

Forslaget om udvidet ungeindsats indebærer, at de unge er berettiget til højere satser i kontanthjælps- og dagpengesystemet, når de har taget en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Ændringerne foreslås at træde i kraft medio 2009.

Det skal være normen, at alle unge under 30 år, som modtager kontanthjælp eller dagpenge, og som ikke har en kompetencegivende uddannelse, i stedet påbegynder en relevant kompetencegivende uddannelse, hvis de har mulighed for det.

Derfor skal en eventuel afvisning af et konkret uddannelsstilbud også have konsekvens for den ydelse, som den enkelte kan få i kontanthjælps- eller dagpengesystemet.

For kontanthjælpsmodtagere under 30 år vil en afvisning af mulig ordinær uddannelse derfor indebære, at kontanthjælpen umiddelbart stopper. Samtidig bliver hjælpen tilbagebetalingspligtig, hvis man stopper uddannelsen uden rimelig grund.

For dagpengemodtagere sidestilles en sådan afvisning med afvisning af et jobtilbud. Det betyder i førstegangstilfælde, at man mister retten til dagpenge i 3 uger.

Uddannelserne på produktionsskolerne er ikke kompetencegivende. Unges tilskyndelse til at tage en kompetencegivende uddannelse foreslås øget ved, at produktionsskoleydelsen sættes ned til SU-niveau.

Kommunerne skal have et klart ansvar for, at alle gennemfører en ungdomsuddannelse

For at sikre, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse, skal alle, der er involveret i ungdomsuddannelserne, løfte deres ansvar.

Eleverne og deres forældre skal være klar over betydningen af at tage en ungdomsuddannelse.

Kommunalbestyrelsen skal have et klart og sammenhængende ansvar for børns læring fra førskolealder

ren til de unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Det foreslås, at hver kommune forpligtes til at udarbejde en handlingsplan for, at alle unge gennemfører en uddannelse. Kommunerne skal følge systematisk op over for unge, der ikke tager en uddannelse. Der skal sættes ind med vejledning og forebyggende indsats allerede i 6. klasse.

Det skal signaleres klart overfor kommunerne, at unge skal i uddannelse – ikke have passiv kontanthjælp.

Derfor styrkes kommunernes økonomiske tilskyndelse til at sikre, at alle unge får en uddannelse.

For det første bortfalder statsrefusionen for kommunernes udgifter til passiv kontanthjælp til unge under 30 år, som har været i kontanthjælpssystemet over 3 måneder.

For det andet indføres en belønning til kommuner, der øger antallet af 18-årige, der er i gang med eller har fuldført ungdomsuddannelse.

Belønningen udgør 50.000 kr. pr. ekstra 18-årig, der er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse, sammenlignet med året før. Omvendt skal kommuner også betale 50.000 kr., hvis antallet af 18-årige i uddannelse falder. Belønningsordningen er udgiftsneutral for kommunerne under ét.

Forslagene er nærmere beskrevet i boksen.

Alle unge skal have en ungdomsuddannelse

Erhvervsuddannelserne skal tilgodese bogligt svage elever og udfordre de stærke elever

Særlige grundforløb på erhvervsuddannelserne. På erhvervsuddannelserne skal der udbydes særlige grundforløb for elever med svage forudsætninger, der har brug for mere stabile sociale rammer om undervisningen og for elever, der har brug for undervisning i dansk og i dansk kultur- og samfundsforståelse.

Mentorer. Der etableres en generel mentorordning på erhvervsskoler, social- og sundhedsskoler samt landbrugsskoler for elever, herunder unge indvandrere og efterkommere, der mangler støtte i form af voksenkontakt under uddannelsesforløbet. Herudover skal udsatte unge med særlige behov for vejledning have mulighed for at få tilknyttet en mentor på tværs af sektorer fra 9. klasse og til den unge er godt i gang med en ungdomsuddannelse.

Erhvervsgrunduddannelsen. Erhvervsgrunduddannelsen moderniseres, herunder bestemmelser om oprettelse af praktikpladser, så der kan oprettes fleksible og tidssvarende uddannelsesstilbud for målgruppen. Definitionen af målgruppen skal præciseres, så det tydeligt fremgår, at uddannelsen retter sig mod unge, der ikke umiddelbart kan gennemføre en erhvervsuddannelse, en social- og sundhedsuddannelse eller en landbrugsuddannelse.

Trindeling. Erhvervsuddannelserne opdeles i trin, så alle unge kan få en uddannelse, der passer til deres kompetencer. Hvert trin skal afspejle en jobprofil, som har et modsvar på arbejdsmarkedet. I helt særlige tilfælde kan trindeling fraviges.

Ungdomsklasse. Undervisningen efter 9. klasse målrettes ved, at 10. klasse erstattes af en særlig ungdomsklasse for unge, der har brug for at forbedre deres forudsætninger for først og fremmest at tage en erhvervsuddannelse. Der vil være færre elever i ungdomsklassen. Det frigør midler, som målrettes medfinansiering af, at flere skal igennem erhvervsuddannelserne samt en forbedret kvalitet af erhvervsuddannelserne.

Ungdomsklasse (fortsat). Der sker ikke visitation til ungdomsklassen, men forud for optagelse i ungdomsklassen skal skolen og elevens vejleder i elevens uddannelsesplan begrunde elevens behov for faglig opkvalificering og modenhed. Den direkte overgang fra 9. klasse til ungdomsuddannelse understøttes af ændret takststruktur på ungdomsuddannelserne. Derfor bør ungdomsuddannelsesinstitutioner ikke udbyde den nye ungdomsklasse.

Flere praktikpladser og lavere frafald

Erhvervsuddannelserne skal dække flere beskæftigelsesområder. Erhvervsskolerne skal have bedre mulighed for at oprette nye fleksible, individuelle erhvervsuddannelser. Uddannelserne skal fx kunne omfatte dele af en eller flere erhvervsuddannelser og bestå af skoleundervisning og praktikuddannelse i en virksomhed. Det vil også give mulighed for flere praktikpladser. Samtidig skal erhvervsskolerne praktikpladssøgende indsats styrkes og professionaliseres.

Virksomhederne. Hvis udviklingen i antallet af praktikpladser ikke er tilstrækkelig, vil regeringen styrke den enkelte virksomheds økonomiske incitament til at indgå praktikpladsaftaler.

Det offentlige. Inden udgangen af 2007 skal staten øge antallet af praktikpladser med mindst 25 pct. Også efter 2007 vil staten yderligere øge det samlede antal elever, så staten yder sit bidrag til at nå målsætningen om, at mindst 95 pct. af alle unge i 2015 skal have en ungdomsuddannelse. Regeringen vil drøfte måltal for antallet af praktikpladser i kommunerne med KL.

Handlingsplaner for øget gennemførelse. For at nedbringe frafaldet skal alle ungdomsuddannelsesinstitutioner udarbejde en handlingsplan for øget gennemførelse. Der etableres indsatsaftaler med institutioner, der har vedvarende problemer med at reducere frafaldet.

Alle unge skal have en ungdomsuddannelse (fortsat)

Unge skal ind på det rette spor – og ikke i passiv forsørgelse

Udvidet ungeindsats i kontanthjælpssystemet. For at øge unges motivation til at søge uddannelse og mindske frafaldet udvides den særlige ungeindsats til også at omfatte unge mellem 25 og 29 år uden erhvervskompetencegivende uddannelse. I den forbindelse øges aldersgrænsen for kontanthjælp på voksensats fra 25 år til 30 år for ikke-forsørgere uden en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Udvidet ungeindsats i dagpengesystemet. Dagpengeniveauet for de 25-29-årige uden en erhvervskompetencegivende uddannelse reduceres med 50 pct. af den maksimale dagpengesats efter 6 måneder, svarende til de gældende regler for 18-24-årige. Forslaget om udvidet ungeindsats indebærer, at de unge er berettiget til højere satser i kontanthjælps- og dagpengesystemet, når de har taget en erhvervs-kompetencegivende uddannelse.

Unge dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere uden kompetencegivende uddannelse skal have større tilskyndelse til at tage imod uddannelsesstilbud. Alle unge under 30 år, der modtager dagpenge, start- eller kontanthjælp, og som ikke har en kompetencegivende uddannelse, skal tilskyndes til at påbegynde en relevant kompetencegivende uddannelse, hvis han eller hun vurderes at kunne gennemføre uddannelsen. For kontanthjælpsmodtagere under 30 år vil en afvisning af mulig ordinær uddannelse indebære, at kontanthjælpen umiddelbart stopper. Samtidig bliver hjælpen tilbagebetalingspligtig, hvis man stopper uddannelsen uden rimelig grund. For dagpengemodtagere sidestilles en sådan afvisning med afvisning af et jobtilbud. Det betyder i førstegangstilfælde, at man mister retten til dagpenge i 3 uger.

Produktionsskoleydelsen. Uddannelserne på produktionsskolerne er ikke kompetencegivende. Produktionsskoleydelsen nedsættes til SU-niveau, hvilket vil øge unges incitament til at tage en kompetencegivende uddannelse.

Kommunerne skal have et klart ansvar for, at alle gennemfører en ungdomsuddannelse

Kommunale handlingsplaner og vejledning. Kommunerne skal have et klart og sammenhængende ansvar for børns læring fra førskolealderen til de unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Kommunerne skal udarbejde en handlingsplan for deres indsats og systematisk følge op overfor unge, der ikke er begyndt eller har afbrudt en ungdomsuddannelse. Allerede fra 6. klasse skal der være en særlig indsats for elever med øget risiko for ikke at gennemføre en ungdomsuddannelse, og der skal ske en tidligere introduktion til uddannelserne.

Ansvar og økonomiske incitamenter. Kommunernes medansvar for, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse, skal præciseres i lovgivningen. Endvidere kan ansvaret understøttes af økonomiske incitamenter. Ud over forslagene neden for om bortfald af refusion af passive udgifter til kontanthjælp og indførelse af en belønningsordning, kan der eksempelvis indføres fuld kommunal finansiering af produktionsskolerne.

Bortfald af refusion af passive udgifter til kontanthjælp. Kommunerne får ikke statsrefusion for udgifter til kontanthjælpsmodtagere under 30 år i passive perioder efter 3 måneders sammenhængende ledighed.

Belønningsordning. Der indføres en kommunal belønningsordning, der understøtter målsætningen om, at alle unge skal have en uddannelse. Der indføres en belønning til kommuner, der kan øge antallet af 18-årige, der er i gang med eller har fuldført ungdomsuddannelse. Belønningen udgør 50.000 kr. pr. ekstra 18-årig, der er i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse, sammenlignet med året før. Omvendt skal kommuner også betale 50.000 kr., hvis antallet af 18-årige i uddannelse falder. Der korrigeres for årgangenes størrelse. Belønningsordningen finansieres ved et kommunalt bidrag, der beregnes i forhold til kommunens indbyggertal. Ordningen er udgiftsneutral for kommunerne under ét.

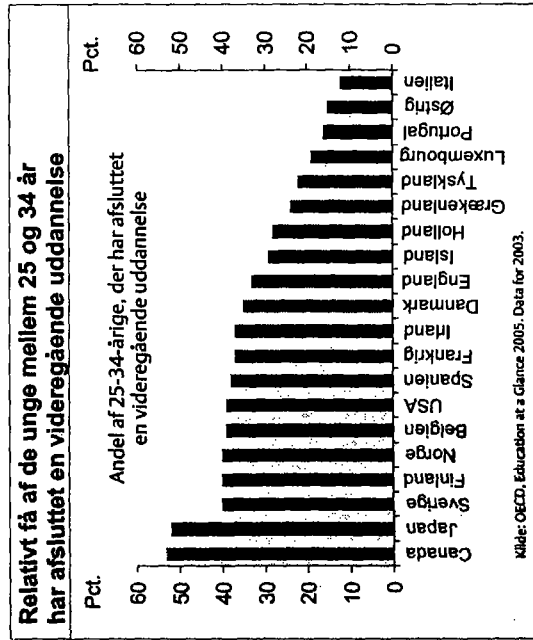
2.3 Flere med videregående uddannelse

Højuddannet arbejdskraft er et vigtigt fundament for vækst og velstand.

I mange lande har en større andel af de unge mellem 25 og 34 år afsluttet en videregående uddannelse end i Danmark.

Det skyldes både, at for få unge tager en videregående uddannelse, og at uddannelserne typisk gøres færdig senere end i andre lande.

Globaliseringen og den teknologiske udvikling stiller voksende krav til arbejdsstyrkens kvalifikationer. For at fastholde Danmarks position som et af verdens mest velstående og produktive lande er det vigtigt, at flere unge gennemfører en videregående uddannelse, og at uddannelserne er af høj kvalitet.

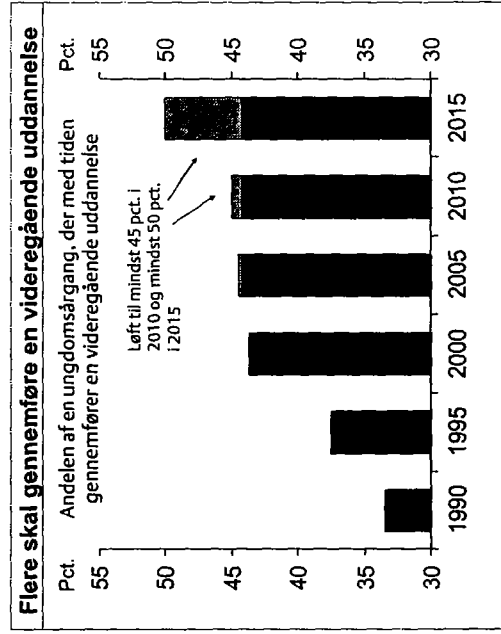

Mindst halvdelen af en ungdomsårgang skal gennemføre en videregående uddannelse i 2015
I dag gennemfører knap 45 pct. af en ungdomsårgang en videregående uddannelse. Regeringens mål er, at mindst halvdelen af de unge skal gennemføre en videregående uddannelse i 2015 (se figur).

Regeringen vil afsætte flere penge til de videregående uddannelser til at finansiere den styrkede indsats.

Regeringen lægger op til, at der i forbindelse med en aftale om velfærdsudspillet afsættes et beløb fra globaliseringspuljen, der vokser gradvist til omkring 3 mia. kr. i 2015.

Regeringens udkast til en globaliseringsstrategi indeholder forslag til at sikre, at danske videregående

uddannelser er af høj international kvalitet. Udkastet til globaliseringsstrategi indeholder også en række forslag, som kan bidrage til at mindske frafaldet og sikre, at flere gennemfører en videregående uddannelse.

De offentlige udgifter til videregående uddannelse er høje i Danmark, og udgifterne til studiestøtte (SU) er de højeste i verden. Den gode SU-økonomi for danske studerende bidrager til, at alle unge, uanset økonomisk baggrund, har økonomisk mulighed for at gennemføre en videregående uddannelse. SU'en bidrager samtidigt til, at der er økonomisk gevinst ved at tage en uddannelse.

For at få mest muligt ud af de store investeringer i videregående uddannelse, er det vigtigt, at de unge gennemfører deres uddannelse hurtigere.

Det sikrer, at det økonomiske afkast af uddannelse – både for den enkelte og for samfundet – øges. Hurtigere studiegennemløb betyder, at evnerne kan bruges på arbejdsmarkedet i flere år og medfører dermed større beskæftigelse, indkomstniveau og skatteindtægter på samfundsplan.

Senere tilbagetrækning bidrager også til, at afkastet af de større investeringer i uddannelse bliver større end de ellers ville have været.

2.4 Styrket voksen- og efteruddannelse

Alle unge skal have en uddannelse. Men det er ikke nok. Der er også behov for at styrke kompetencerne for personer på arbejdsmarkedet. Det skal styrke beskæftigelsen og bidrage til, at alle får del i den stigende velstand, som bl.a. globaliseringen fører til.

Voksen- og efteruddannelsesaktiviteten er allerede stor i dag. Alligevel har for mange voksne alvorlige

problemer med at læse og skrive, og særligt ikke-faglærte og læse- og skrivesvage deltager mindre end andre i voksen- og efteruddannelse (se boks).

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er på baggrund af arbejdet i *Trepartsudvalget om livslang opkvalificering og uddannelse for alle på arbejdsmarkedet* enige om, at der er behov for at styrke voksen- og efteruddannelsesindsatsen.

Løbende voksen- og efteruddannelse gennem hele livet bidrager til, at virksomheder og medarbejdere er bedre rustede til omstilling på arbejdsmarkedet. Opkvalificering kan også bidrage til, at den enkelte efterspurgt på arbejdsmarkedet hører op i alderen. En styrket voksen- og efteruddannelsesindsats er derfor med til at understøtte senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.

Regeringen foreslår, at der i forbindelse med en aftale om velfærdsudspillet indgås aftale om en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats. Aftalen kan både omfatte konkrete initiativer, og at der sættes penge af til en styrkelse af indsatsen.

Det foreslås, at der anvendes 0,2 mia. kr. årligt på at styrke læse-, skrive og regnefærdigheder for voksne og til at løfte kompetencerne for ikke-faglærte og faglærte. Godtgørelsen ved videregående voksen- og

efteruddannelse målrettes samtidig ikke-faglærte og faglærte. Det reducerer finansieringsbehovet med ca. 0,1 mia. kr. årligt. Disse forslag vil træde i kraft hurtigst muligt.

Der lægges også op til, at arbejdsmarkedets parter tager et større medansvar for at løfte arbejdsstyrkens kompetencer. Regeringen vil afsætte et engangsbeløb på 1 mia. kr. til en styrket erhvervsrettet indsats under forudsætning af, at arbejdsmarkedets parter øger finansieringsbidraget.

Bedre grundlæggende færdigheder for udsatte grupper og kompetenceløft for ikke-faglærte
Det er en forudsætning for at klare sig på arbejdsmarkedet, at man kan læse og skrive. Men ikke kun på jobbet. Gode grundlæggende færdigheder medfører også højere livskvalitet og er nødvendige for, at den enkelte fuldt ud kan tage del i samfundslivet.

Måltret og mere jobnær undervisning i læsning, skrivning og regning for voksne

Læse- og skrivesvage deltager mindre i voksen- og efteruddannelse end andre. Tilbuddene er til stede, men ofte mangler motivationen, blandt andet fordi undervisningen ikke i tilstrækkelig grad tager udgangspunkt i gruppens forudsætninger. Personer med svage kompetencer foretrækker jobnære kurser. Derfor foreslås det, at forbedre mulighederne for at

Fakta om voksen- og efteruddannelsesindsatsen

- I internationale sammenligninger er voksen- og efteruddannelsesaktiviteten høj i Danmark. Der er en betydelig aktivitet i privat regi og det offentlige engagement er stort. Virksomhedernes samlede udgifter anlås til ca. 10 mia. kr.
- Mange – over 60 pct. af arbejdsstyrken – deltager årligt i offentlig, privat eller virksomhedsintern voksen- og efteruddannelse. Ikke-faglærte og læse- og skrivesvage deltager imidlertid mindre end andre.
- Omkring 150.000 voksne skønnes at have så alvorlige problemer med at læse eller skrive, at det er en barriere for at få og beholde job. Alligevel deltager kun 17.000 personer årligt i læse- og skriveundervisning.
- De samlede omkostninger til offentlige voksen- og efteruddannelser udgjorde i 2004 ca. 5 mia. kr. Heraf udgjorde deltagerbetaling 0,7 mia. kr.

kombinere undervisningen med en arbejdsmarkedsuddannelse, at øge det maksimale timetal, styrke den opsøgende indsats og ledige skal i højere grad screenes for læse- og skrivefærdigheder i forbindelse med aktivering.

Øget anerkendelse af færdigheder opnået udenfor det formelle uddannelsessystem (realkompetencer)
Mange opnår kompetencer i tilknytning til jobbet. Sådanne kompetencer bliver imidlertid kun i begrænset omfang anerkendt. Større anerkendelse vil dels øge motivationen for videre uddannelse og dels lette jobskifte, fx i forbindelse med en virksomhedslukning. Derfor foreslås det, at ikke-faglærte og faglærte får bedre muligheder for realkompetencevurdering.

Flere voksenlærlingepladser

Mange ikke-faglærte voksne kan have fordel af et kompetenceløft. Voksenlærlingeordningen giver voksne mulighed for at få en erhvervsuddannelse indenfor områder med gode beskæftigelsesmuligheder. Der foreslås oprettet godt 1.000 nye voksenlærlingepladser med tilskud og ordningen forenkles for virksomhederne.

Samtidig vil regeringen forbedre vejledning og rådgivning til beskæftigede og virksomheder. Herved bliver den enkelte uddannelsesvalg mere målrettet.

Øget erhvervsrettet indsats medvirker til at fastholde høj omstillingsevne og konkurrenceevne
Den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesindeksats er vigtig for at sikre medarbejdernes omstil-

lingsevne og virksomhedernes konkurrenceevne. Her har arbejdsmarkedets parter en særlig opgave. Især på længere sigt er det nødvendigt med en styrket indsats.

1 mia. kr. til større erhvervsrettet aktivitet

Aftalebaserede opsparingsordninger kan tilvejebringe finansiering til øget voksen- og efteruddannelsesaktivitet og øge motivationen for uddannelse. Ordningerne er imidlertid ikke særlig udbredte. Et eksempel er statens kompetencefond (se boks).

Hvis lønmodtagere og arbejdsgivere øger finansieringsbidraget til en styrket voksen- og efteruddannelsesindeksats, vil regeringen afsætte en midlertidig pulje på 1 mia. kr. til medfinansiering af øget aktivitet i opbygningsfasen.

Arbejdsmarkedets parter har tidligere – fx i forbindelse

Statens kompetencefond – eksempel på en overenskomstaftale

- Der blev i overenskomsten 2002 på det statslige område afsat 0,23 pct. af den samlede lønsum til kompetenceudvikling i perioden 2005-2008.
- Kompetencefondens formål er at støtte kompetenceudvikling, og fonden supplerer de midler, der i forvejen er afsat til kompetenceudvikling.
- Uddeling af midler besluttet mellem Finansministeriet og de statslige lønmodtagerorganisationer.

se med udbygningen af arbejdsmarkedspensionerne – løftet væsentlige samfundsopgaver.

Regeringen foreslår også mere fleksibel deltagerbetaling og en ny model for godtgørelse på det erhvervsrettede område.

Det skal forbedre rammevilkårene på uddannelsesinstitutionerne og medføre mere fleksibel tilrettelæggelse af uddannelserne. En ny godtgørelsesmodel medfører, at offentlige midler på området fremadrettet prioriteres uddannelse frem for godtgørelse.

Regeringen vil i sensommeren 2006 mødes med arbejdsmarkedets parter for at gøre status og drøfte mulighederne for at opstille mål for den fremadrettede voksen- og efteruddannelsesindeksats. Regeringen vil i de kommende år løbende drøfte udviklingen med arbejdsmarkedets parter. Første gang i foråret 2007.

Forslagene er nærmere beskrevet i boksen på næste side.

En styrket voksen- og efteruddannelsesindsats

Bedre grundlæggende færdigheder og kompetenceløft

Større måltretning og mere jobnær undervisning i læsning, skrivning og regning for voksne. Undervisningen skal i højere grad kombineres med en arbejdsmarkedsuddannelse og målrettes personer, der taler dansk, men har behov for bedre læse- og skrivefærdigheder. Det maksimale timetal øges. Den opsøgende indsats styrkes. Deltagere på arbejdsmarkedsuddannelser og ledige i forbindelse med aktivering skal i højere grad screenes for læse- og skrivefærdigheder.

Bedre tilbud til tosprogede. Der indføres bl.a. et nyt grundtilbud i arbejdsmarkedsdansk. Almen voksenuddannelsesstilbudnet dansk som andetsprog forbedres. Derved får tosprogede, der har været i Danmark gennem længere tid, men som ikke taler tilstrækkeligt godt dansk, bedre muligheder for at lære dansk.

Øget anerkendelse af kompetencer opnået uden for det offentlige uddannelsessystem. Ikke-faglærte og faglærte skal have bedre muligheder for realkompetencevurdering. Det vil øge motivationen til videre uddannelse og lette jobskifte, fx i forbindelse med en virksomhedsslukning.

Forenklet og permanent jobrotationsordning. Ordningen gøres permanent og lettere at anvende for virksomhederne. Jobrotation får ledige tættere på arbejdsmarkedet, mens beskæftigede bliver opkvalificeret. Arbejdsgiveren kan sende sine medarbejdere på efteruddannelse og samtidig ansætte ledige som vikarer.

Større aktivitet på det erhvervsrettede område

Der afsættes en pulje på 1 mia. kr. til finansiering af øgede offentlige driftsudgifter til erhvervsrettet voksen- og efteruddannelsesaktivitet. Puljen er midlertidig og har til formål i en periode at medfinansiere en styrket indsats på det erhvervsrettede område. Udbetaling forudsætter, at arbejdsmarkedets parter øger finansieringsbidraget. Regeringen drøfter vilkår for udbetaling med arbejdsmarkedets parter.

Ny model for godtgørelse på det erhvervsrettede område. Ansvar for godtgørelse til beskæftigede på erhvervsrettede voksen- og efteruddannelser overdrages til arbejdsmarkedets parter. Arbejdsgivernes nuværende godtgørelsesbidrag vil fortsat indgå i finansieringen af godtgørelsen. Godtgørelsesudgifterne til ledige adskilles fra udgifterne til beskæftigede og finansieres fortsat af det offentlige.

Mere fleksibel og differentieret deltagerbetaling på arbejdsmarkedsuddannelserne. Ny takststruktur. Deltagerbetalingen på arbejdsmarkedsuddannelserne gøres mere fleksibel og differentieret bl.a. med det formål, at institutionerne i tilstrækkeligt omfang prioriterer voksen- og efteruddannelse, og at tilrettelæggelsen bliver mere fleksibel. Der indføres en ny takststruktur, hvor offentlige tilskud i højere grad tager udgangspunkt i målet for den enkelte uddannelse. Den midlertidige takstforhøjelse videreføres. Regeringen drøfter rammer for deltagerbetaling og takster på området med arbejdsmarkedets parter.

Bedre vejledning og rådgivning. Den offentlige vejledning og rådgivning samles i form af en internetportal og en hotline. Der oprettes et nationalt videncenter for kompetenceudvikling. Rådgivning til virksomheder om systematisk kompetenceudvikling forbedres. Herved vil flere få de rette tilbud og blive motiveret for efteruddannelse.

2.5 Styrket innovation og iværksætteri

Danmarks evne til at udvikle, producere og markedsføre nye varer og tjenester er afgørende for vores velstand.

Danmark hører til blandt de lande, hvor der hvert år starter flest nye virksomheder. Men kun få af de ny-startede virksomheder bliver til vækstvirksomheder. Det er ikke mindst vækstiværksættere – virksomheder, der hurtigt skaber nye arbejdspladser og høj omsætning – som er med til at styrke konkurrencen og udfordre eksisterende virksomheder, så der hele tiden udvikles nye og bedre produkter.

Danmark skal være et førende iværksætter- og innovationssamfund

Mange virksomheder kan opnå bedre resultater, hvis der er et klarere fokus på innovation. Regeringen ønsker at styrke indsatsen, så danske virksomheder og offentlige institutioner bliver blandt de mest innovative i verden, og så Danmark i 2015 bliver blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.

Regeringen foreslår, at der i forbindelse med en aftale om velfærdssudspillet afsættes penge til målrettede initiativer for blandt andet at skabe bedre betingelser for vækstiværksættere og styrke innovationen i danske virksomheder og offentlige institutioner.

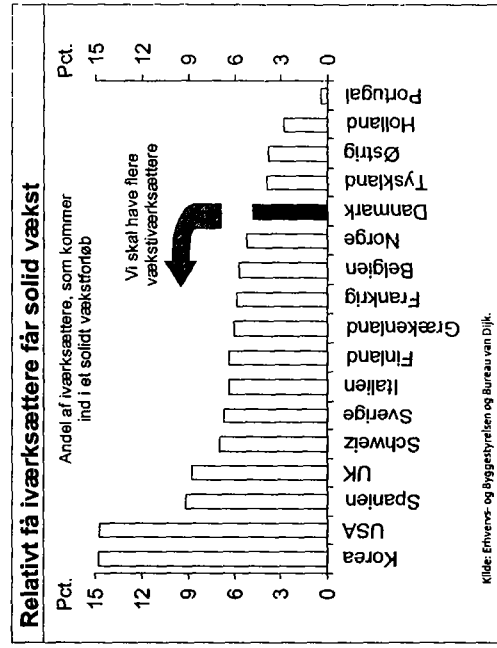
Det foreslås at afsætte 0,5 mia. kr. pr. år i 2007-2009 og 0,6 mia. kr. i årene efter til nye initiativer.

Udmøntningen kan blandt andet ske i forbindelse med de årlige finanslovsforhandlinger.

Regeringens udkast til globaliseringsstrategi indeholder en række forslag til at fremme iværksætteri, innovation, konkurrence og åbenhed. Regeringen foreslår blandt andet at etablere regionale iværksætterhuse, der tilbyder kvalificeret rådgivning til iværksættere, at præmiere vækstiværksættere samt at styrke finansieringsmulighederne for nye og mindre virksomheder.

Regeringen foreslår også, at der igangsættes et program for brugerdreven innovation, der skal give ny viden om kunder og markeder, hvor Danmark har særlige erhvervsmæssige kompetencer, fx energi, miljøteknologi, byggeri, sundhed, mode, design og fødevarer. Endvidere foreslås en styrket markedsføring af Danmark som investeringsland og turistmål mv.

Regeringens udspil til, hvordan vi kan sikre, at Danmark er et førende iværksætter- og innovationssamfund, er nærmere beskrevet i regeringens udkast til globaliseringsstrategi.

3. Flere aktive år på arbejdsmarkedet

Selv om danskerne lever længere og længere, bruger vi kortere tid på arbejdsmarkedet. De unge bruger stadig flere år på uddannelse, og mange raske mennesker trækker sig tidligt tilbage på efterløn.

Arbejdslivet er dermed reduceret med omkring 3 år fra 1982 til 2003, selvom levetiden er steget. Tiden på pension mv. er øget fra 17½ år til 20 år (se figur). Samtidig er den gennemsnitlige arbejdstid faldet.

Når det alligevel er gået godt, så skyldes det blandt andet, at befolkningsudviklingen gennem mange år har medført flere og flere i de mest erhvervsaktive aldersgrupper. Desuden er kvinders erhvervsdeltagelse steget.

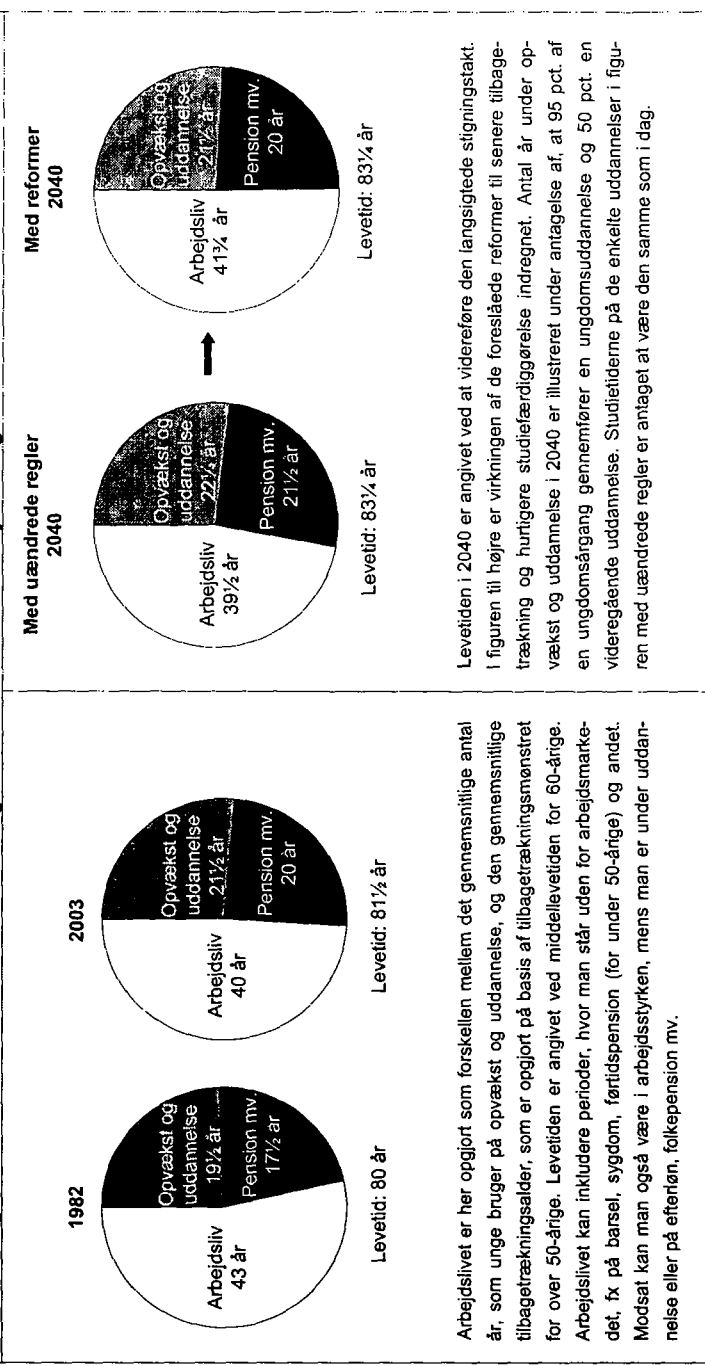
Det har betydet flere i arbejdsstyrken og dermed også flere til at forsørge børn, unge og ældre. Det har styrket den økonomiske vækst og den offentlige økonomi. Og det har modgået effekten af, at vi hver især bruger en stadig mindre del af livet på arbejdsmarkedet.

Sådan vil det ikke være de næste årtier. Med de nuværende regler for tilbagetrækning kan befolkningsudviklingen medføre fald i arbejdsstyrke og beskæftigelse – i perioder med op til 15.000 personer om året.

Samtidig bliver der flere ældre, fordi de store efterkrigsårgange når tilbagetrækningsalderen. Og fordi vi lever længere. En stadig større del af befolkningen vil dermed blive berettiget til efterløn og folkepension og efterhånden få brug for pleje- og sundhedsydelse.

Befolkningsudviklingen vil derfor gradvist sætte finansieringen af det danske velfærdssamfund under pres. Der bliver flere, der skal have offentlige ydelser, og færre til at betale.

Gradvise og nænsomme reformer kan sikre en god balance mellem arbejdsliv og levetid fremover

Vi kan sikre mod fremtidige ubalancer i velfærdssamfundets økonomi ved at opretholde en god balance mellem de år, man er på arbejdsmarkedet, og de år, man er under uddannelse eller på pension mv.

Det kan vi opnå ved, at de unge gennemfører deres uddannelse lidt hurtigere og ved gradvist at udsætte det tidspunkt, hvor vi normalt trækker os tilbage fra arbejdsmarkedet.

Regeringen lægger derfor op til gradvise og nænsomme justeringer af reglerne for efterløn og pension, og til at den gode SU-økonomi indrettes, så unge får fordel af at gennemføre deres uddannelse hurtigere.

Flere aktive år vil også øge velstanden i samfundet og for den enkelte og bidrage til at sikre mod opadgående pres på beskatningen.

Gradvise og nænsomme ændringer i reglerne for tilbagetrækning medfører betydelige stigninger i velstand og beskæftigelse, men det sker gradvist og på længere sigt.

I lyset af det aktuelle økonomiske opsving, som har medført stigende beskæftigelse og rekordlav ledighed, er der også behov for at øge arbejdsudbuddet her og nu.

Der er i dag under 140.000 registrerede ledige. Det er det laveste niveau i 30 år. Samtidig melder flere brancher om mangel på arbejdskraft.

Regeringen foreslår derfor en række initiativer, der kan bidrage til at ledigheden varigt kan bringes længere ned, uden at det giver anledning til pres på løn og priser. Det skal bidrage til at forhindre skadelige flaskehalse og bidrager samtidig til, at flere kan få fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

3.1 Hurtigere gennem uddannelserne

Hurtigere gennemførelse af studiet vil bidrage til en bedre balance mellem det antal år, vi bruger på arbejdsmarkedet, og de år, hvor vi uddanner os eller er på pension.

Hvis de unge bliver hurtigere færdige med studiet, kan de bruge uddannelses kvalifikationer i flere år på arbejdsmarkedet. Dermed sikres et større udbytte af de omfattende investeringer i videregående uddannelse. Udbyttet vil blive endnu større, hvis de unge trækker sig senere tilbage fra arbejdsmarkedet.

Det gælder for den enkelte, som får en større indkomst i løbet af livet – men det gælder også for

samfundet, fordi beskæftigelsen samlet set stiger. Hurtigere gennem uddannelsessystemet bidrager derfor også til at skabe det økonomiske råderum til at styrke uddannelsesindsatsen.

Når de unge starter tidligere på studiet og gennemfører hurtigere, så vil de heller ikke optage så mange ikke-faglærte arbejdsplader. Det gør det lettere at finde beskæftigelse for ikke-faglærte.

Danske unge afslutter deres uddannelse sent i dag er de danske studerende blandt dem, der bliver senest færdige med deres uddannelse.

Det skyldes både sen studiestart, og at danske stu-

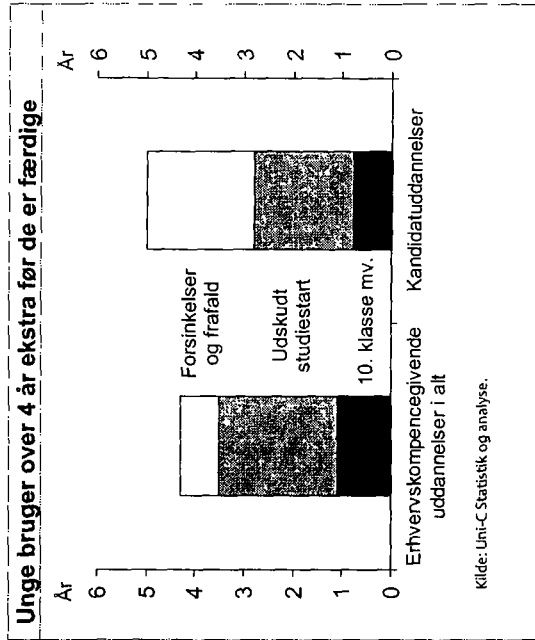
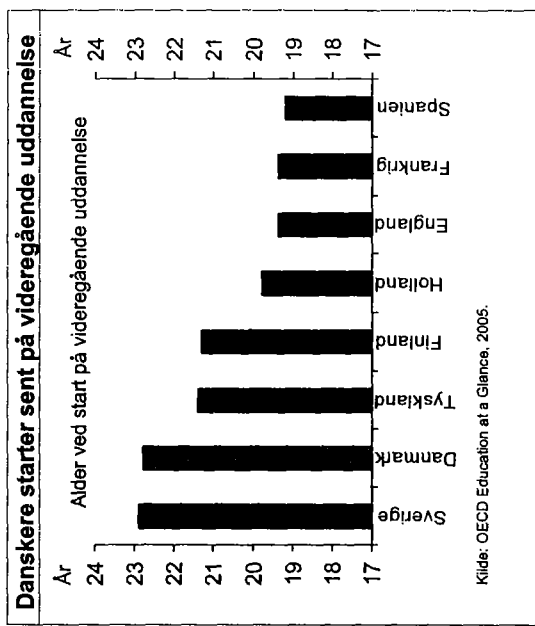
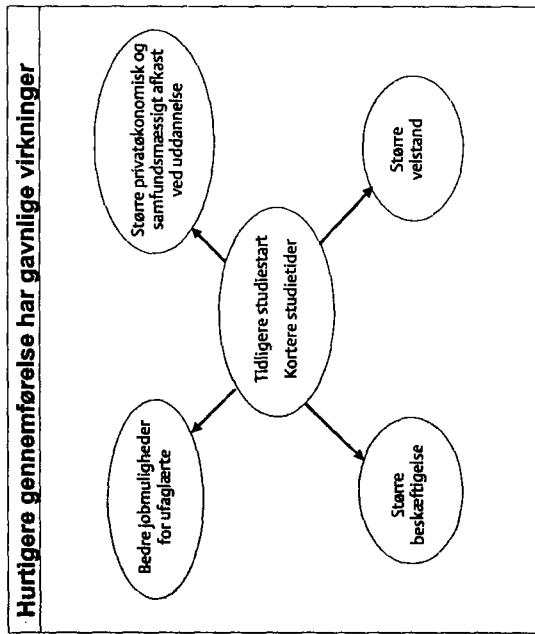
derende bruger lang tid på at færdiggøre deres studium.

Efter 9. klasse bruger de unge, der tager en erhvervkompetencegivende uddannelse, over 4 år ekstra på at komme igennem uddannelsessystemet i forhold til den hurtigste vej uden forsinkelser.

Mange kan have brug for et pauseår eller blive forsinket – men 4 år i gennemsnit er for meget. Det svækker velstanden og den offentlige økonomi.

Der er især 3 årsager til, at studietiden er så lang.

For det første er Danmark et af de eneste lande i

verden, der har et tiende klassetrin i folkeskolen. Op mod 6 ud af 10 elever vælger 10. klasse, selv om et flertal af 10. klasse-eleverne reelt er parate til at gå direkte videre på en ungdomsuddannelse fra 9. klasse.

For det andet går der i gennemsnit over 2 år, fra den adgangsgivende ungdomsuddannelse er bestået, til den erhvervskompetencegivende uddannelse begynder.

For det tredje er der betydelige forsinkelser undervejs i studiet. Forsinkelserne er særligt udtalte på kandidatuddannelsen og hænger blandt andet sammen med lange specialeperioder. Forsinkelser, studiefrafald og midlertidige studieafbrud øger i gennemsnit studietiden med 1 år på de videregående uddannelser under ét. Inden for kandidatuddannelserne udgør det ekstra tidsforbrug omkring 2 år.

Forslag rettet mod tidligere start på uddannelse

De danske udgifter til SU er blandt de højeste i verden (se figur). De gode økonomiske vilkår for danske studerende skal bevares. Men den gode SU-økonomi skal samtidig bruges som et aktivt redskab, så de studerende kan se en fordel ved at starte tidligere og gennemføre studierne hurtigere.

Det foreslås, at unge, der starter en uddannelse senere end to år efter den adgangsgivende eksamen, får reduceret SU'en med 1.000 kr. om måneden. Dermed er der mulighed for to pauseår, før

SU'en bliver sat ned. Reduktionen i SU'en svarer til 500-600 kr. efter skat. Lånemulighederne forbedres tilsvarende.

Unge, der starter op til to år efter den adgangsgivende eksamen, vil opnå den samme SU som i dag.

Ordningen indrettes, så der tages højde for mulighed for karriereskift, så f.eks. en håndværker, der efter en periode på arbejdsmarkedet vælger at læse en videregående uddannelse, kan få samme SU som i dag.

Der kan dispenseres for barsel, sygdom, militærtjeneste og lignende forhold.

De unge skal have et godt grundlag for at vælge rigtigt, helst første gang. Og overgangen mellem

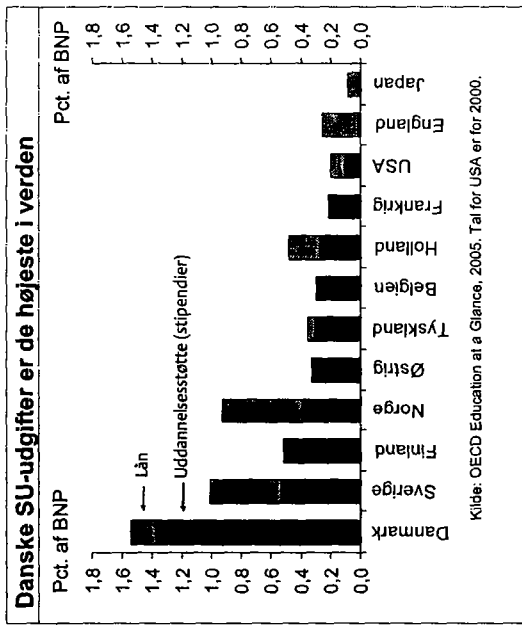
uddannelsessystemets forskellige niveauer skal være gode og smidige. Derfor er det væsentligt, at styrke uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledningen af de unge fra folkeskole over ungdomsuddannelser til videregående uddannelser. Initiativer, som sikrer sammenhæng i uddannelsessystemet og en god vejledning, vil indgå i regeringens globaliseringsstrategi.

Forslag rettet mod hurtigere gennem studiet

Regeringen ønsker at øge tilskyndelsen både for de studerende og for uddannelsesinstitutionerne til, at de studerende bliver færdige på normeret tid. Unge, der tager en videregående uddannelse, skal på længere sigt som hovedregel være færdige, når de er omkring 25 år.

Regeringen foreslår, at en del af det månedlige SU-stipendium udbetales som et tillæg i én portion, når hvert semesters eksaminer er bestået, eller når der foreligger dokumentation for tilsvarende studiefremdrift. Dermed får den enkelte unge kontant fordel af at følge studieplanen og opretholde den normale fremdrift i studiet.

Udgangspunktet skal være, at de studerende gennemfører deres studium på normeret tid. Regeringen foreslår derfor, at det ikke længere skal være muligt at modtage SU ud over den tid, studiet er normeret til.

I forbindelse hermed foreslår regeringen, at der ikke længere skal være mulighed for at opsåre SU-klip til brug ud over studiets normerede tid.

Samtidigt forhøjes fribeløbet, således at de studerende har mulighed for at tjene flere penge ved hvervsarbejde uden at skulle melde SU-klip fra.

De frigjorte SU-midler medgår til finansiering af merudgifter til SU ved midlertidig fremrykket studieaktivitet og som følge af, at flere skal have videregående uddannelse.

Uddannelserne skal også i højere grad indrettes, så normen bliver, at man gennemfører efter den normale studieplan.

Regeringen foreslår derfor, at der indføres automatisk eksamenstilmeding på de lange videregående uddannelser. Udgangspunktet skal være, at man tager sine eksaminer til normal tid.

Universiteterne skal endvidere give de studerende, der ikke består eksamen, mulighed for en hurtig reeksamen.

Regeringen foreslår derudover, at der indføres bindende frister for aflevering af speciale. Det skal blandt andet forhindre de lange specialeperioder, som i dag bidrager til store forsinkelser på kandidatuddannelserne.

Det er også vigtigt, at uddannelsesinstitutionerne yder en større indsats og støtte over for de studerende for at mindske frafald og reducere unødvendige forsinkelser undervejs i studierne.

Det skal blandt andet ske ved bedre studievejledning til de studerende om risiko for at komme fagligt bagud, økonomi mv.

Desuden foreslår regeringen, at universiteterne pålægges at følge op i forhold til frafaldstruede studerende, blandt andet med en personlig samtale.

Endvidere foreslår regeringen en omlægning af taxametertilskuddene til universiteterne, så universiteterne alene vil modtage tilskud for studerende, hvis eksamener på bachelor- og kandidatuddannelserne tilsammen er bestået inden for normeret tid plus ét år.

Samtidig gøres en del af taxametertilskuddet til kandidatuddannelserne afhængig af, at de studerende fuldfører uddannelsen. Det vil give uddannelsesinstitutionerne en økonomisk tilskyndelse til at understøtte, at de studerende færdiggør deres studier.

Sammen med blandt andet forslaget om en ungdomsklasse kan den gennemsnitlige færdiggørelsesalder for alle unge reduceres med ca. $\frac{3}{4}$ år.

Forslagene er nærmere beskrevet i boksen.

Hurtigere gennem uddannelserne

Den gode SU-økonomi skal understøtte hurtigere studie gennemførelse

Nedsat SU ved sen studiestart. Unge, der starter en uddannelse senere end to år efter den adgangsgivende eksamen, får reduceret SU'en med 1.000 kr. om måneden før skat. Unge, der starter tidligere, vil være uberørt og få samme SU-sats som i dag. Samtidig forbedres lånemulighederne for de berørte. Der er mulighed for at dispensere for barsel, sygdom, militærtjeneste og lignende forhold. Endvidere tages højde for mulighed for karriereskift, så f.eks. en håndværker, der efter en periode på arbejdsmarkedet vælger at læse en videregående uddannelse, kan få samme SU-sats som i dag. Forslaget træder i kraft for unge, der består adgangsgivende uddannelse fra medio 2008.

Tillæg ved fremdrift i studiet. SU-stipendiet opdeles i et grundtilskud og et tillæg. Tillægget fastsættes til 1.000 kr. pr. måned, som udbetales i én portion af 6.000 kr., når hvert semesters eksaminer er bestået, eller når der foreligger dokumentation for tilsvarende studiefremdrift. Forslaget træder i kraft for unge, der optages på en videregående uddannelse fra medio 2008.

SU begrænses til normeret tid. Der gives SU for den tid studiet er normeret til – og ikke som i dag et år mere. Der vil være nogle muligheder for dispensation i forbindelse med studieskift, og der gives udvidet mulighed for at optage SU-slutlån ud over normeret tid. Forslaget træder i kraft for unge, der optages på en videregående uddannelse fra medio 2008.

Muligheden for at opspare SU-klip ud over normeret tid afskaffes. Opspærede klip skal benyttes som dobbeltklip inden for normeret studietid, ellers bortfalder de. Der gives udvidet mulighed for at optage SU-slutlån udover normeret tid (se ovenfor). Forslaget træder i kraft for unge, der optages på en videregående uddannelse fra medio 2008.

Fribeløbet forhøjes. Med en forhøjelse af fribeløbet får de studerende mulighed for at tjene flere penge ved erhvervsarbejde uden at skulle melde SU-klip fra. Forslaget træder i kraft for unge, der optages på en videregående uddannelse fra medio 2008.

De frigjorte SU-midler medgår til finansiering af merudgifter til SU ved midlertidig fremrykket studieaktivitet og som følge af, at flere skal have videregående uddannelse.

Institutionerne skal tilrettelægge uddannelserne, så forsinkelserne bliver mindst mulige

Bindende frister for aflevering af speciale og automatisk eksamenstilmeding. Der stilles bindende tidsbegrænsning for de studerendes specialeskrivning på normeret tid, typisk ½ år. Hvis specialet ikke er færdigt, har den studerende brugt et eksamensforsøg. Studerende ved universiteterne tilmeldes automatisk eksamen. Eksamen kan dog afmeldes.

Universiteterne skal følge op i forhold til frafaldstruede studerende. Universiteterne skal have pligt til at følge op i forhold til frafaldstruede studerende, som er mere end et halvt år efter normeret tid – blandt andet med tilbud om samtale. Samtalen gøres obligatorisk, hvis forsinkelsen ikke reduceres i løbet af de næste 6 måneder. Samtidig skal der ydes en bedre studievejledning om risiko for at komme fagligt bagud, økonomi mv. Endeligt skal universiteterne give de studerende, der ikke består eksamen, mulighed for hurtig reeksamen.

Omlægning af universiteternes taxametertilskud. For at tilskynde universiteterne til, at de studerende bliver færdig på normeret tid, vil universiteterne alene modtage den del af uddannelsesbevillingen (taxametertilskuddet), der stammer fra studerende, hvis eksaminer på bachelor- og kandidatuddannelsen tilsammen er bestået inden for normeret tid plus ét år. Ordningen indføres med virkning for de studerende, der optages fra september 2008. Det giver universiteterne god tid til at tilrettelægge studieforløbene, således at alle studerende har mulighed for at gennemføre inden for den angivne tidsfrist.

Universiteterne skal have en økonomisk tilskyndelse til at understøtte færdiggørelse af studiet. Der indføres færdiggørelsestaxametre på kandidatuddannelserne. Med færdiggørelsestaxameteret bliver en del af tilskuddene til kandidatuddannelserne afhængig af, at de studerende færdiggør uddannelsen. Det svarer til de eksisterende færdiggørelsestaxametre på bacheloruddannelserne.

3.2 Senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet

Længere levetid og flere ældre

I fremtiden bliver der flere ældre og færre i de mest erhvervsaktive aldre.

Det er der to hovedforklaringer på. Den ene er, at de store efterkrigsgenerationer vil trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet de kommende år. Det svækker beskæftigelsen, fordi de nye generationer, der kommer ind på arbejdsmarkedet, ikke er lige så store.

Den anden forklaring er, at danskerne lever længere og længere. Det er en positiv udvikling, som bl.a. afspejler medicinske fremskridt, og at færre bliver fysisk nedslidt. Danskerne får stadig flere raske år at leve i.

Som reglerne er i dag, vil længere levetid automatisk betyde flere år som pensionist. Fortsætter levetiden med at vokse som i det seneste årti, kan en 60-årig i 2025 eksempelvis forvente at få efterløn og pension i næsten 3 år mere end i dag. I 2040 vil det være op mod 5 år mere end i dag. Det vil sige godt 26 år på efterløn og pension.

Automatikken får udgifterne til passiv forsørgelse til at stige – uden at nogen konkret har besluttet, at det er den rigtige prioritering. Det begrænser samtidig mulighederne for forbedringer på andre områder.

Stigende levetid skaber derfor risiko for ubalancer i den offentlige økonomi på længere sigt. Ubalancer,

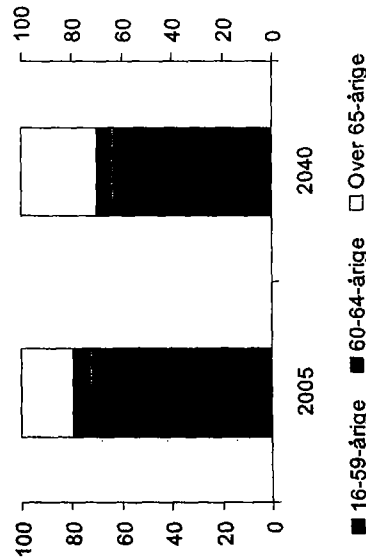
som kan være svære at komme ud af, fordi tilbagetrækningsreglerne ikke kan justeres med kort varsel og hurtig virkning.

De langsigtede ubalancer afspejler, at en gennemsnitlig dansker betaler mindre til det offentlige i løbet af livet, end han eller hun modtager. I dag er denne forskel ifølge Velfærdskommissionen på omkring ¾ mio. kr. pr. nyfødt. Og med de nuværende regler bliver forskellen større, jo hurtigere levetiden stiger.

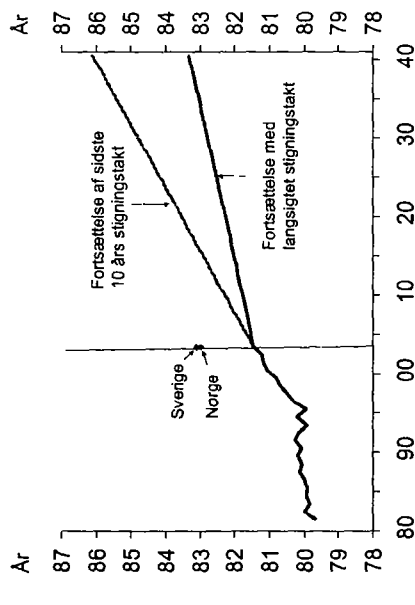
Det er usikkert, hvor hurtigt levetiden fremover vil vokse. I forhold til fx svenskere og nordmænd lever danskere i gennemsnit i kortere tid. Det peger på, at der fortsat kan ske betydelige stigninger.

Der bliver flere og flere ældre og færre i den erhvervsaktive alder

Befolkningen over 15 år fordelt på aldersgrupper, pct.

Levetiden vil fortsat stige – men det er usikkert hvor meget

Den viste levetid er middellevetiden for 60-årige (60 år plus restlevetiden).

Stigende levetid – og tilsvarende flere år som pensionist – kan også få betydning for de ældres indkomster. Den opsparing, man lægger til side i de erhvervsaktive år, skal i så fald dække en længere pensionisttilværelse. Det betyder enten en lavere årlig pensionsudbetaling – eller at der skal spares mere op, mens man er på arbejdsmarkedet.

Vilkårene for de ældre er blevet bedre

Efterlønnen blev indført for snart 30 år siden. Dengang var sundhedstilstanden mindre god for de 60-64-årige end i dag, uddannelsesniveaet var lavere, arbejdet mere fysisk opslidende, og der var ikke arbejdsmarkedspensioner af betydning. Samtidig var ledigheden høj, og antallet af personer i de mest erhvervsaktive aldre var voksende.

Vilkårene har siden ændret sig markant. Ledigheden er nu historisk lav, der er mangel på arbejdskraft, og befolkningsudviklingen vil fremover trække flere ud af arbejdsstyrken, end der kommer ind.

De mennesker, der i dag bruger efterlønsordningen, har for langt hovedpartens vedkommende et godt

helbred og arbejdsevnen i behold. Efter eget udsagn og bedømt ud fra fx medicinforbrug, læge- og hospitalsbesøg har de 60-64-årige efterlønsmodtagere stort set lige så godt helbred som de 60-64-årige, der er på arbejdsmarkedet (se boks).

Samtidig vil sundhedstilstanden efter alt at dømmes blive endnu bedre fremover. Om 15-20 år kan de 60-62-årige, i gennemsnit, være lige så sunde og friske, som de 57-59-årige er i dag. Arbejdsmarkeds-pensioner og øvrige pensioner vil være mere udbredte, uddannelsesniveaet vil være højere, og arbejdet mindre fysisk nedslidende.

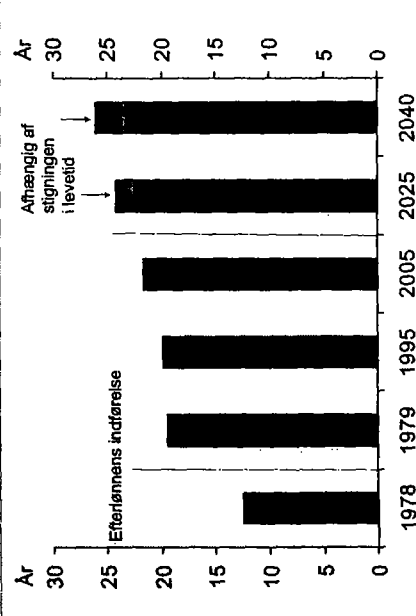
De bedre vilkår for ældre giver et grundlag for gradvise ændringer i tilbagetrækningssystemerne, som kan sikre, at de lidt ældre med godt helbred og gode kompetencer kan bidrage til at løfte de fælles opgaver. Og som sikrer balance i den offentlige økonomi på længere sigt.

Regeringens forslag til senere tilbagetrækning

Ambitionen er at sikre, at længere levetid er en god udvikling både for den enkelte og for samfundet – og at balancen i den gode offentlige økonomi ikke sættes over styr på grund af utidssvarende tilbagetrækningsregler.

Tilbagetrækningsreglerne skal indrettes, så de passer til vilkårene om 10, 20 og 30 år.

Uden tilpasninger er der udsigt til flere år med efterløn og folkepension

Antal år med efterløn og pension er angivet ved forskellen mellem efterlønsalderen og middelelivetiden for 60-årige. De grønne felter angiver forskellen mellem de to tidligere viste forløb for levetiden.

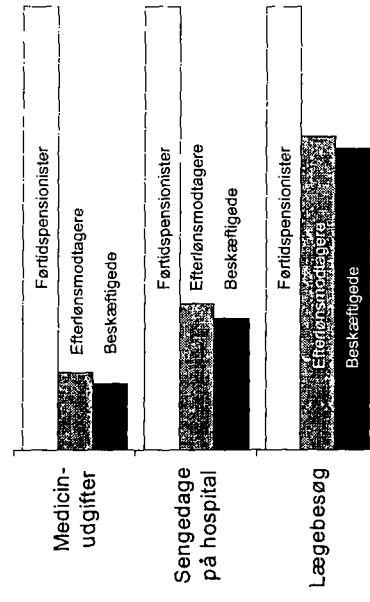
Sundhedstilstanden blandt de lidt ældre

Den stigende levetid gennem de seneste årtier er blandt andet udtryk for, at helbredet blandt de lidt ældre er blevet bedre.

Sundhedstilstanden for de 60-62-årige er fx på nogenlunde samme niveau, som den var for 10 år siden for de 57-59-årige (målt ved overlevelsessandsynligheden).

Helbredstilstanden blandt efterlønsmodtagere er endvidere næsten lige så god som helbredstilstanden blandt dem, der er i beskæftigelse i samme aldersgruppe. Det tyder fx interviewundersøgelser foretaget af Socialforskningsinstituttet og Statens Institut for Folkesundhed på. Der er heller ikke stor forskel på efterlønsmodtagere og beskæftigede, hvis man sammenligner udgifter til medicin, antal lægebesøg pr. år og antal sengedage på hospital, jf. figur.

Sundhedstilstanden blandt førtidspensionister er derimod mindre god. Det afspejler blandt andet, at førtidspension forudsætter nedsat arbejdsevne. Efterløn kan opføres af alle.

Kilde: Velfærdskommissionen og egne beregninger. Baseret på bl.a. 60-66-årige i 2002.

Systemet skal naturligvis fortsat sikre gode tilbage-
trækningsmuligheder for nedslidte, men skal samti-
dig indrettes, så længere levetid også omsættes til
længere arbejdsliv for raske og aktive mennesker.

De nødvendige beslutninger skal tages nu. Fordi der
skal være god tid til planlægning af pensionist-
tilværelsen. Og fordi tilpasningerne skal virke, inden
befolkningsudviklingen for alvor sætter finansie-
ringen af velfærdssamfundet under pres.

Forslagene om efterløn og pension bygger på enkle
principper:

- Personer, der er 50 år eller mere ved udgangen
af 2006, berøres ikke af ændringerne.
- Efterlønsalderen hæves gradvist med 3 år fra
2017 til 2021.
- Pensionsalderen hæves gradvist med 2 år fra
2023 til 2025.
- Efterlønsperioden er herefter 4 år for alle, der
går på efterløn efter 2017.

- Personer, der ønsker at gå på efterløn, skal selv
bære et større ansvar for finansieringen af deres
tidlige tilbagebetaling.

- Den kvartalsvise præmie for dem, der har ret til
efterløn, men vælger at arbejde, øges.

- Ydelsesniveauerne og 2-årsreglen i efterløns-
ordningen bevares.

- Det skal være billigere at være medlem af en a-
kasse – uanset alder.

Konkret foreslås det at hæve efterlønsalderen trin-
vist med 1 år ad gangen i 2017, 2019 og 2021. Pen-
sionsalderen hæves med 1 år i 2023 og igen i 2025.

Tabellen på næste side viser, hvornår og ved hvil-
ken alder man kan gå på efterløn og folkepension
under de foreslåede regler.

Det samlede forslag til senere tilbagebetaling er
nærmere beskrevet i boksen sidst i kapitlet.

Fortsat behov for justeringer efter 2025

På længere sigt – dvs. efter at det nye system er
indfaset – skal aldersgrænserne i tilbagebetalingssys-
temet stige i takt med levetiden for en 60-årig.
Med de anvendte prognoser svarer det til, at alders-
grænserne hæves med fx ½ år hvert 10. år eller 1 år
hvert 20. år.

Stiger levetiden alligevel ikke, sker der heller ikke
noget med aldersgrænserne.

Formålet er at gøre tilbagebetalingssystemet mere
robust overfor ændret levetid og sikre, at beslutnin-
ger om længden af den periode, hvor man kan mod-
tage skattefinansieret pension, aktivt træffes i Folke-
tinget.

Der fastlægges en proces for, hvordan og hvornår
aldersgrænserne konkret skal ændres. Næste gang,
der skal tages stilling til aldersgrænserne, er i 2015.

Aldersgrænserne i tilbagebetalingssystemet tilpas-
ses også til den tid med et langt varsel på eksem-
pelvis 10 år. Der skal være sikkerhed om vilkårene i
god tid før, man går på efterløn eller pension.

Hvornår kan man gå på efterløn og folkepension?

Personer med følgende alder pr. 31. december 2006 kan gå på efterløn (blå felter) og folkepension (grønne felter), når de når den angivne alder og i det angivne år

Alder pr. 31. december 2006	50	49	48	47	46	45	44	43	42	41
2015	59	58	57	56	55	54	53	52	51	50
2016	60	59	58	57	56	55	54	53	52	51
2017	61	60	59	58	57	56	55	54	53	52
2018	62	61	60	59	58	57	56	55	54	53
2019	63	62	61	60	59	58	57	56	55	54
2020	64	63	62	61	60	59	58	57	56	55
2021	65	64	63						57	56
2022	66	65	64	63					58	57
2023	67	66	65	64	63				59	58
2024	68	67	66	65	64	63			60	59
2025	69	68	67	66	65	64	63		61	60
2026	70	69	68	67	66	65	64	63	62	61
2027	71	70	69	68	67	66	65	64	63	62
2028	72	71	70	69	68	67	66	65	64	63
2029	73	72	71	70	69	68	67	66	65	64
2030	74	73	72	71	70	69	68	67	66	65

Anm.: Tabellen viser aldersgrænserne frem mod 2030 uden eventuelle ændringer i aldersgrænser efter 2025 som følge af ændret levetid.

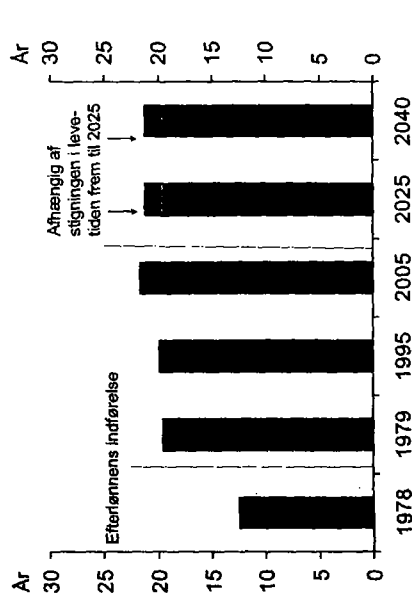

Konsekvenser af forslagene

Forslagene indebærer, at folkepensionsalderen bliver 67 år i 2025. Det er det samme, som den var fra 1957 til 2003. I mellemtiden er levetiden vokset, og stigningen vil med stor sikkerhed fortsætte. Derfor vil en pensionsalder på 67 år i 2025 give flere år som folkepensionist, end vi tidligere har været vant til.

Forslagene betyder også, at den forventede periode med efterløn og folkepension vil være omkring 20 år i 2025. Det er nogenlunde det niveau, som vi har været vant til, siden efterlønnen blev indført. Efter 2025, hvor aldersgrænserne reguleres i takt med levetiden, vil den forventede periode med efterløn og pension være uændret år efter år.

Reformer sikrer et nogenlunde uændret antal år på efterløn og pension

Antal år med efterløn og pension er angivet ved forskellen mellem efterlønsalderen og middellevetiden for 60-årige. De grønne felter angiver forskellen mellem de to tidligere viste forløb for levetiden frem mod 2025.

Forøgelsen af efterløns- og pensionsalderen er tilrettelagt, så jobmulighederne for de lidt ældre vil være ekstraordinært gode.

Fra 2017 til 2025, hvor efterløns- og pensionsalderen hæves, kan befolkningsudviklingen ellers medføre et fald i arbejdsstyrken på ca. 12.000 personer om året. Der vil derfor blive god brug for de lidt ældre arbejdskraft.

Beskæftigelsesmulighederne for de ældre vil derudover blive styrket i kraft af en samlet indsats, som sigter på at forebygge nedslidning, styrke uddannelsesniveaue og nedbringe ledigheden, jf. nedenfor.

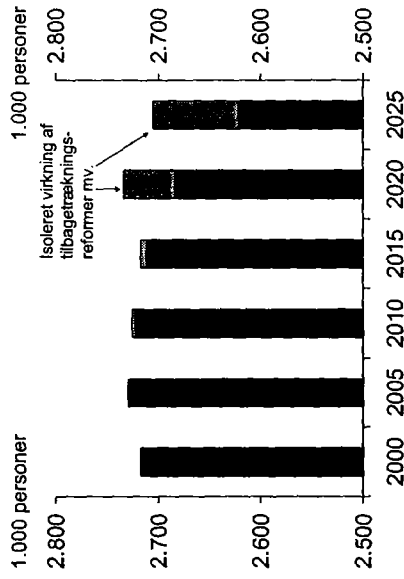
Erfaringen viser, at hvis arbejdsudbuddet blandt de

ældre er højt, så er beskæftigelsen også høj. En højere efterlønsalder vil derfor øge beskæftigelsen for de lidt ældre. Med forslagene vil beskæftigelsen blandt de 60-64-årige nå op på samme niveau som i Norge og Sverige i dag.

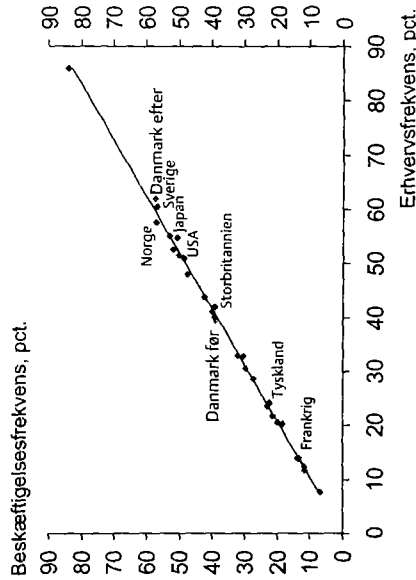
Forslagene til senere tilbagetrækning vil øge beskæftigelsen med 85.000 personer frem mod 2025. Det sikrer, at beskæftigelsen kan forventes at være nogenlunde stabil frem mod 2025 i stedet for at falde betydeligt.

Forslagene vil styrke holdbarheden af de offentlige finanser med omkring 1½ pct. af BNP. Heraf kommer den ene procent fra ændringerne i pensionssystemet frem mod 2025. Resten afspejler beslutnin-

Reformer kan sikre mod stort fald i beskæftigelsen

Beskæftigelsen blandt de 60-64-årige er tæt knyttet til arbejdsstyrken

gen om, at fortsatte stigninger i levetiden ikke læn-
gere per automatik omsættes til flere år på pension
og efterløn.

Ændringerne i efterlønsordningen og beslægtede regler

Ud over de nye aldersgrænser for efterløn og pensio-
on lægger regeringen op til, at retten til efterløn
måltrettes personer med et langt arbejdsliv bag sig,
og at efterlønsordningen bliver økonomisk mere
selvbærende. Desuden er det et mål at sikre til-
skyndelsen til at være medlem af en arbejdslø-
hedskasse, og at det bedre kan betale sig at arbejde
frem for at trække sig tidligt tilbage fra arbejdsmar-
kedet.

Større belønning for at arbejde

I dag kan efterlønsberettigede, som opfylder visse
betingelser, optjene en skattefri præmie ved at ar-
bejde. Præmien svarer til omkring 10.500 kr. for
hvert kvartals fuldtidsarbejde. Fremover skal denne
præmie hæves til godt 15.500 kr.

Præmien hæves, så det bedre kan betale sig at
arbejde frem for at trække sig tilbage og hæve efter-
løn, men også fordi efterlønsperioden og dermed
også optjeningsperioden for præmien fremover bli-
ver kortere. Præmieforhøjelsen betyder således, at
man kan optjene det samme maksimale skattefri
præmiebeløb på i alt ca. 125.000 kr. som i dag. Men
det kræver kun 2 års arbejde mod 3 år under de
nuværende regler.

Efterløn – efter et langt arbejdsliv og med større ansvar for finansieringen

Der skal fortsat være ret til efterløn. Men retten til
efterløn skal målrettes personer med mange år på
arbejdsmarkedet.

Derfor skal man fremover indbetale efterlønsbidrag i
30 år, før man kan få efterløn. Man skal være med-
lem af en a-kasse og påbegynde indbetalingerne
senest, når man fylder 30 år.

Med en efterlønsalder på 63 år betyder det, at der
bliver plads til 3 bidragsfri år. Det giver økonomisk
fleksibilitet fx i perioder med ledighed, barsel eller
udlandsophold.

Med de ændrede regler vil langt de fleste – herun-
der også personer med mellemlange og lange ud-
dannelser, som eksempelvis sygeplejersker og fol-
keskolelærere – stadig have mulighed for at bruge
efterlønsordningen.

Højere efterlønsbidrag og lavere a-kassebidrag

Regeringen ønsker at sikre tilskyndelsen til at være
medlem af en arbejdsløshedskasse. Derfor nedsæt-
tes bidraget til arbejdsløshedskassen med 667 kr.
pr. år (2006-niveau).

Samtidig øges efterlønsbidraget tilsvarende. Er man
tilmeldt efterlønsordningen, er den samlede årlige
betaling uændret. Er man kun arbejdsløshedsforsik-
ret, indebærer omlægningen en lettelse.

De, der vil på efterløn, kommer altså til at betale et
større efterlønsbidrag.

Længere bidragsperiode, højere efterlønsbidrag og
kortere efterlønsperiode indebærer, at den offentlige
støtte til tilbagetrækning før pensionsalderen redu-
ceres. Dermed bærer den enkelte et større medan-
svar for finansieringen af sin efterlønsret. Der bliver
bedre sammenhæng mellem, hvad man kan få i
efterløn, og hvad man selv har indbetalt.

Efterlønnen vil fortsat være en fordelagtig ordning
med en betydelig grad af offentlig støtte (se tabel).

Hvor mange pct. finansierer man selv af sin efterløn?	Nuvæ-	
<i>Brug af efterlønsordningen</i>	rende	Nye
	regler	regler
Efterløn i hele efterlønsperioden ¹⁾	19	32
Efterløn efter 2 års efterlønsret	25	50
Ingen efterløn, fuld skattefri præmie	62	86

Egenfinansieringen er opgjort efter skat med fuldt indfasede
regler, dvs. med bidragsbetaling i hele bidragsperioden.

¹⁾ Inklusive modregning med forventet gennemsnitlig pensions-
formue i 2040.

Kompensation for personer, der påvirkes af regelændringerne

De nye efterlønsregler vil påvirke personer, som er
tilmeldt efterlønsordningen og er under 50 år ved
udgangen af 2006.

Regeringen foreslår, at denne gruppe får mulighed for at fravælge efterlønsordningen på særligt gunstige vilkår. Frem til 2009 skal man kunne overføre allerede indbetalte efterlønsbidrag til en pensionsordning med et tillæg på 65½ pct. Tillægget kom-penserer bl.a. for, at der er større skattemæssigt fradrag for indbetalinger til pensionsordninger end for efterlønsbidrag. Kompensationen er dermed særligt gunstig for personer med lave indkomster.

Der gives kompensation for de bidrag, der vedrører perioden frem til udgangen af 2006.

For personer, der eksempelvis har indbetalt efterlønsbidrag siden 1999, vil værdien af efterlønsbidragene svare til godt 34.000 kr. (inkl. satsregulering af de indbetalte beløb). Med tillægget vil det beløb, der overføres til pensionsordningen, dermed svare til godt 56.000 kr.

Man vil også efter 2009 – som i dag – kunne vælge at overføre indbetalte efterlønsbidrag til en pensionsordning, dog uden særlig kompensation.

Skattebegunstigede pensionsordninger

Udbetalinger fra skattebegunstigede pensionsordninger (til normal beskatning) kan i dag ske fra det 60. år. Aldersgrænsen er dermed den samme som efterlønsalderen.

Det skal sikres, at der i forbindelse med forøgelsen af efterlønsalderen ikke sker utilsigtet brug af de

skattebegunstigede pensionsordninger til at finansiere tilbagebetaling i årene umiddelbart før, man kan gå på efterløn. For opsparingskontrakter, der allerede er oprettet, kan det ske ved at foretage modregning i efterlønnen i forbindelse med opsparing, der udbetales efter, man er fyldt 60, men før den formelle efterlønsalder.

For nytegnede pensionsordninger vil det være naturligt at hæve den nuværende aldersgrænse på 60 år parallelt med efterlønsalderen. De forskellige bestemmelser sikrer, at reglerne ikke virker med tilbagevirkende kraft, og at den nuværende sammenhæng i systemet videreføres.

De konkrete regelændringer for de enkelte opsparingsordninger skal vurderes nærmere og drøftes med pensionsbranchen, herunder med henblik på at sikre, at reglerne bliver så enkle og gennemskuelige som muligt.

Tjenestemandsansatte

Tjenestemænd har mulighed for at trække sig tilbage med tjenestemandspension fra det 60. år. Det er naturligt, at denne aldersgrænse for kommende tjenestemænd hæves parallelt med efterlønsalderen, således at tjenestemænd også bruger flere raske år på arbejdsmarkedet. Tjenestemænd, der er ansat før udgangen af 2006, eller som er fyldt 50 år ved udgangen af 2006, bevarer retten til pension fra det 60. år.

Ved tilbagebetaling før det 65. år reduceres tjenestemandspensionen med et førtidspensionsfradrag. Aldersgrænsen for tilbagebetaling uden fradrag i tjenestemandspensionen hæves for alle tjenestemænd parallelt med folkepensionsalderen.

Parallelt med ændringerne i efterlønsordningen skal fradragene i tjenestemandspensionen ved tilbagebetaling før folkepensionsalderen skærpes, så de bliver mere aktuarmæssige. Dermed reduceres tilskyndelsen til tidlig tilbagebetaling. Justeringen af fradragsskalaerne skal aftales med tjenestemandsoptionerne. Ændringerne i fradragsskalaerne vil ikke berøre tjenestemænd, der er fyldt 50 år ved udgangen af 2006.

Harmonisering af dagpengeregler

og afvikling af aldersdiskriminerende barrierer

Højere efterløns- og pensionsalder vil øge beskæftigelsen blandt de ældre. Det er samtidigt vigtigt at sikre de lidt ældre medarbejdere gode vilkår på arbejdsmarkedet. Det gælder fx i forhold til efteruddannelse, forebyggelse af nedslidning, forebyggelse af aldersdiskrimination og en mere generel igestilling i forhold til regler og rettigheder.

Aldersdiskriminerende barrierer skal fjernes

Regeringen lægger op til at fjerne lovbestemmelser om aldersgrænser, som hindrer ældres muligheder for at blive på arbejdsmarkedet. Der bør generelt ikke være pligtige aldersgrænser for tilbagebetaling, hverken i lovgivningen eller i overenskomster.

Indgår man en individuel aftale med sin arbejdsgiver om at afgå ved en bestemt alder, kan den ikke være lavere, end hvad der fremgår af Forskelsbehandlingsloven. Denne grænse hæves fra de nuværende 65 år til 70 år.

Tjenestemandsansatte på særlige områder, fx i politiet, forsvaret og kriminalforsorgen, har pligt til at trække sig tilbage før folkepensionsalderen, også selv om de pågældende personer har et godt helbred og kan udfylde jobbet. Det er ikke hensigtsmæssigt.

Regeringen vil derfor forhandle med de berørte tjenestemandsgesandheder om at løfte de pligtige afgangsaldrer i bl.a. politiet og forsvaret. De igangværende forhandlinger om at sikre mulighed for at fravige reglerne om pligtige afgangsaldrer i individuelle tilfælde fortsættes.

Hvornår man skal stoppe på arbejdsmarkedet skal ikke afgøres af stive regler. Det skal i stedet være op til ens egne ønsker og kvalifikationer og til ledelsens konkrete vurdering.

Harmonisering af dagpengeperioden for de ældre
Der er i dag en række aldersbetingede særr regler i dagpenge- og aktiveringslovgivningen, som er knyttet til efterlønsordningen. Disse regler begrænser beskæftigelsen hos de lidt ældre og foreslås derfor ophævet.

Reglerne indebærer blandt andet, at dagpengeperioden reelt er op til 9 år for ledige over 51 år, hvis de er tilmeldt efterlønsordningen, mens den er 4 år generelt. Samtidig kan 58-59-årige ledige fritages for aktivering. Det betyder, at tilskyndelsen til at søge job begrænses, og at de i højere grad overlades til passiv forsøgelse.

Særr reglerne indebærer større ledighed for denne gruppe og en yderligere tilskyndelse til tidligere tilbageberegning via dagpengesystemet. Reglerne foreslås afskaffet for at mindske ledigheden og øge beskæftigelsen. Der er brug for de lidt ældre på arbejdsmarkedet.

Forøgelsen af aldersgrænserne i pensionssystemet vil i sig selv bidrage til at sænke den nuværende merledighed blandt personer i slutningen af 50'erne.

Aldersgrænserne i tilbageberegningssystemet påvirker ledigheden, fordi tilskyndelsen til at starte nyt job kan være mindre, når der kun er kort tid tilbage på arbejdsmarkedet. Arbejdsgivere kan også være mindre tilbøjelige til at bruge ressourcer på oplæring og ansættelse af personer, som snart ønsker at trække sig tilbage og derfor kun har kort tid tilbage på arbejdsmarkedet.

Der er derimod ikke tegn på, at ældre medarbejdere i almindelighed skulle være mere tilbøjelige til at skifte job eller blive afskediget end yngre medarbejdere. For langt de fleste vil forøgelsen af alders-

grænserne i pensionssystemet derfor betyde, at man kan blive i jobbet i flere år.

De personer, der berøres af ledighed, får typisk en dagpengesats, som er på niveau med eller højere end efterlønsindsatsen, men skal til gengæld stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

Forebyggelse af nedslidning

Regeringen vil styrke indsatsen for at forebygge nedslidning på arbejdsmarkedet. Det vil styrke det i forvejen gode grundlag for senere tilbageberegning. Det sker bl.a. via styrkelsen af uddannelserne i de unge år og i voksen- og efteruddannelsessystemet.

Samtidig foreslås, at der afsættes 100 mio. kr. årligt til en Nedslidningsfond. Fonden skal finansiere konkrete aktiviteter på virksomheder. Aktiviteterne skal medvirke til at reducere og forebygge fysisk og psykisk nedslidning.

Fondens midler uddeles indenfor brancher, hvor arbejdsmarkedets parter har aftalt konkrete mål for reduktion af nedslidning. Fondens bestyrelse, hvor arbejdsmarkedets parter er repræsenteret, udvælger de aktiviteter, som fonden finansierer.

Halvdelen af fondens midler omprioriteres fra de midler, som i dag finansierer parternes arbejdsmiljøindsats, og den anden halvdel kommer fra det offentlige.

Personer, der har mistet noget af arbejdsevnen, har fortsat mulighed for at få tilbudt et fleksjob. Regeringen har i februar 2006 aftalt med et bredt flertal i Folketinget, at fleksjobordningen justeres blandt andet for at øge jobmulighederne for personer, der er visiteret til fleksjob og for at forbedre visitationen. For dem, der reelt har mistet arbejdsevnen før de nye efterløns- og pensionsaldrer, vil der naturligvis som i dag være mulighed for at gå på førtidspension.

Senere tilbagebetaling fra arbejdslivet

Længere levetid skal også føre til flere aktive år på arbejdsmarkedet

Pensionsalder. Folkepensionsalderen hæves frem mod 2025, så den igen udgør 67 år. Folkepensionsalderen hæves med 1 år i 2023 og med yderligere 1 år i 2025.

Efterlønsalder. Efterlønsalderen hæves frem mod 2021 til 63 år. Efterlønsalderen hæves med 1 år i hhv. 2017, 2019 og 2021. Sammen med ændringerne i folkepensionsalderen vil efterlønsperioden dermed udgøre 4 år for personer, der går på efterløn efter 2017.

Aldersgrænser efter 2025. Efter det nye system er indfasat i 2025, skal aldersgrænserne i tilbagebetalingssystemet hæves i takt med restlevetiden for 60-årige. Det indebærer, at det antal år, som man kan forvente at modtage efterløn og pension, vil være omtrent uændret. Ændringer indfases med langt varsel, så der er god tid til at indrette sig. Der fastlægges en proces for beslutninger om, hvordan og hvornår aldersgrænserne konkret skal ændres. Næste gang, der skal tages stilling til aldersgrænserne, er i 2015.

Efterløn skal være et frivilligt tilvalg – men med et større medansvar for finansieringen

Særlig kompensation. Der åbnes mulighed for at få indbetalte efterlønsbidrag tilbagebetalt med særlig kompensation. Personer, som ønsker at fravælge efterlønsordningen, kan i perioden 2007-2009 opnå en særlig kompensation på 65½ pct. ved overførsel af indbetalte efterlønsbidrag (inklusive satsregulering af de indbetalte beløb) til en pensionsordning. Kompensationen gives for bidrag indbetalt før 1. januar 2007 og kun for personer, der er under 50 år pr. 31. december 2006.

Efterlønsbidraget hæves, og A-kassebidraget nedsættes. Fra 1. januar 2007 hæves efterlønsbidraget med 667 kr. pr. år (2006-niveau), og A-kassebidraget nedsættes tilsvarende.

Aktiv tilmelding. Fra 1. januar 2008 ændres den administrative praksis, så man aktivt skal tilmelde sig efterlønsordningen, hvis man ønsker at benytte sig af den.

Bidragsperiode. Efterløn skal være en ret for dem, som bidrager til ordningen gennem 30 år. Man skal starte indbetalingerne senest, når man fylder 30 år. Dette krav vil gælde for personer, der er 28 år eller yngre pr. 31. december 2006.

Overgangsregler for den forlængede efterlønsbidragsperiode. Personer, der er 29-31 år pr. 31. december 2006 skal indbetale i 30 år. Indbetalingerne skal påbegyndes senest ved det 33. år. Personer, der er 32-49 år ved udgangen af 2006, skal fra 1. januar 2008 indbetale frem til efterlønsalderen – dog maksimalt 30 år og med fraregning af visse bidrag foretaget før 2008. Personer, der er over 49 år pr. 31. december 2006, bevarer de nuværende regler.

Senere tilbagebetaling fra arbejdslivet (fortsat)

To-års regel i efterlønsordningen mv.

To-års regel mv. bevares. Ydelsesniveauerne og 2-årsreglen i efterlønsordningen bevares uændret. Det mulige antal år med efterløn (eller optjening af skattefri præmie) efter 2-årsreglen reduceres fra 3 til 2 år i den 4-årige efterlønsperiode.

Skattefri præmie. Den skattefri præmie for dem, der opfylder 2-årsreglen, hæves for personer, der er under 50 år pr. 31. december 2006. For dem, der vælger at arbejde efter 2 år med mulighed for efterløn, hæves den skattefri præmie med 50 pct. fra 10.405 kr. pr. kvartal til 15.608 kr. pr. kvartal. Den maksimale præmie er fortsat på ca. 125.000 kr.

Skattebegunstigede pensioner. Aldersgrænsen på 60 år for udbetaling fra skattebegünstigede pensionsordninger (til normal beskatning) hæves parallelt med efterlønsalderen, dog kun for nytegnede ordninger. For allerede oprettede pensionsordninger ændres aldersgrænsen på 60 år ikke. De konkrete regelændringer skal drøftes med pensionsbranchen.

Modregning i efterlønnen for pensionsudbetalinger før efterlønsalderen. For allerede oprettede pensionsopsparingsordninger indføres særskilt modregning i efterlønnen for pensionsudbetalinger foretaget fra det 60. år, men før efterlønsalderen. Dette sker først gradvist efter 2017. Har man ikke pensionsudbetalinger før efterlønsalderen, sker der alene modregning i efterlønnen efter gældende regler. Tidspunktet for opgørelse af pensionsformue og pensionsstilsagn til normal modregning i efterlønnen hæves fra 60 år til 63 år i takt med forøgelsen af efterlønsalderen, dvs. fra 2017.

Aldersgrænser mv.

Aldersgrænser relateret til folkepensionsalderen. Aldersgrænsen for visse sociale ydelser, herunder førtidspension, samt for udbetaling af ATP, SP mv. forhøjes i takt med folkepensionsalderen.

Aldersgrænser relateret til efterlønsalderen. Aldersgrænsen for fleksydelse (som er en "efterlønsordning" for 60-64-årige, der er visiteret til fleksjob) og for tidlig aktivering af ældre ledige mv. forhøjes i takt med efterlønsalderen.

60-årsgrænsen for tjenestemænd. For kommende tjenestemandsansatte hæves aldersgrænsen på 60 år for tilbagebetaling med tjenestemandspension parallelt med efterlønsalderen. Tjenestemænd, som er ansat inden udgangen af 2006, eller som er fyldt 50 år inden udgangen af 2006, bevarer den nuværende ret til tilbagebetaling med pension fra det 60. år.

65-årsgrænsen og fradrag ved tidligere tilbagebetaling for tjenestemænd. Aldersgrænsen på 65 år for tilbagebetaling uden fradrag i tjenestemandspensionen forøges parallelt med folkepensionsalderen for alle tjenestemænd. Parallelt med skærpelsen af efterlønsordningen, skal skalaerne for fradrag i tjenestemandspensionen ved tilbagebetaling før folkepensionsalderen skærpes, så de bliver mere aktuariemæssige. Derved reduceres tilskyndelsen til tidlig tilbagebetaling. Justeringen af fradragsskalaerne skal aftales med tjenestemandsoverordnet. Ændringerne i fradragsskalaerne vil ikke berøre tjenestemænd, der er fyldt 50 år inden udgangen af 2006.

Delpension. Delpensionsordningen udfases gradvist. Muligheden for delpension bortfalder for personer, der ikke er fyldt 50 år pr. 31. december 2006.

Senere tilbagetrækning fra arbejdslivet (fortsat)

Harmonisering af dagpengeregler og afvikling af aldersdiskriminerende barrierer

Harmonisering af dagpengeregler. Den forlængede dagpengeregulering for de 55-59-årige ophæves. Der indføres ret og pligt til aktivering for 58-59-årige ledige på linje med andre ledige. Dagpengeperioden for over 60-årige forøges fra 2½ til 4 år. Dermed vil der gælde samme regler for over 55-årige ledige som for andre ledige, for så vidt angår længden af dagpengeperioden og ret og pligt til aktivering, dog fastholdes den forstærkede tidlige aktiveringsindsats for personer i efterlønsalderen. Ændringerne indføres gradvist fra 1. januar 2007.

Aldersdiskriminerende barrierer. Der lægges op til at fjerne aldersgrænser i lovgivningen, som reducerer ældres muligheder for at blive på arbejdsmarkedet. Aldersgrænsen i Forskelsbehandlingsloven hæves fra 65 til 70 år.

Pligtige tilbagetrækningsaldrer for tjenestemænd. Tjenestemandsansatte på særlige områder, fx i politiet, forsvarret og kriminalforsorgen, har pligt til at trække sig tilbage før folkepensionsalderen, også selv om de pågældende personer har et godt helbred og kan udfylde jobbet. For nogle grupper er aldersgrænsen 60 år. Regeringen vil forhandle med de berørte tjenestemandsgeselskaber om at løfte de pligtige afgangsaldrer i bl.a. politiet og forsvarret. De igangværende forhandlinger om at sikre mulighed for at fravige reglerne om pligtige afgangsaldrer i individuelle tilfælde fortsættes.

Forebyggelse af nedslidning. Der afsættes 100 mio. kr. årligt til en Nedslidningsfond. Fondens skal finansiere konkrete aktiviteter på virksomheder. Aktiviteterne skal medvirke til at reducere og forebygge fysisk og psykisk nedslidning. Fondens midler udddeles indenfor brancher, hvor arbejdsmarkedets parter har aftalt konkrete reduktionsmål. Fondens bestyrelse, hvor arbejdsmarkedets parter er repræsenteret, udvælger de aktiviteter, som fonden finansierer. Halvdelen af fondens midler omprioriteres fra de midler, som i dag finansierer parternes arbejds miljøindsats, og den anden halvdel kommer fra det offentlige.

3.3 Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden

Dansk økonomi er i kraftig vækst og blandt de stærkeste i EU. Det igangværende økonomiske opsving har medført stigende beskæftigelse og rekordlav ledighed. Ledigheden er i dag under 140.000 personer.

Stadig flere brancher, bl.a. byggeriet, melder om voksende mangel på arbejdskraft, og virksomheder oplever, at deres produktionsmuligheder bliver begrænset af, at de ikke kan skaffe det nødvendige antal medarbejdere.

Et forøget arbejdsudbud vil også styrke den offentlige økonomi og øge kapaciteten på arbejdsmarkedet i en periode, hvor der gennemføres investeringer i fremtiden.

For at nedbringe ledigheden og øge beskæftigelsen yderligere og undgå flaskehalse skal vi fortsætte linjen i arbejdsmarkedspolitikken, som har bidraget til faldende ledighed gennem det sidste årti.

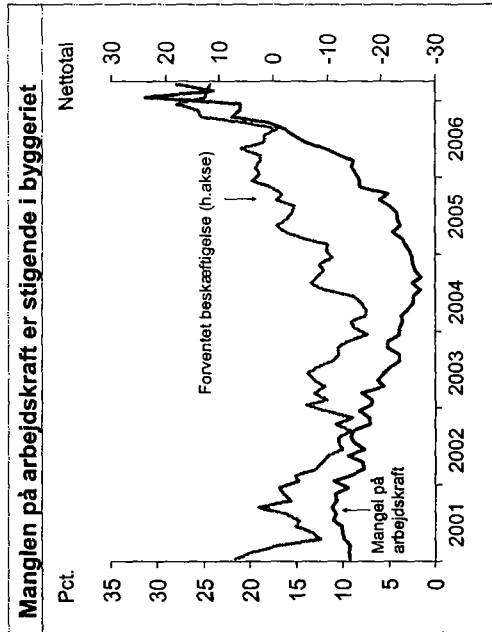
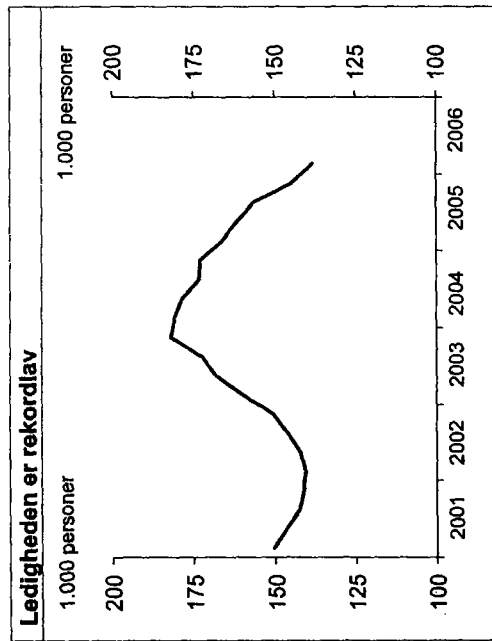
Kommunerne og Arbejdsformidlingen skal tilbyde en målrettet og effektiv indsats til de ledige. På den ene side ved at skabe kontakt til virksomhederne og sikre ledige de rette kvalifikationer. På den anden side skal alle ledige stå til rådighed for job. Der skal være en klar tilskyndelse til at søge og besætte de ledige stillinger.

Derfor præsenterer regeringen en række forslag, der bygger videre på det sidste årtis justeringer af arbejdsmarkedspolitikken. Initiativerne ligger blandt

andet i forlængelse af arbejdsmarkedsreformen *Flere i arbejde* fra 2002 og arbejdsmarkedsinitiativerne i integrationsaftalen *En ny chance til alle* fra juni 2005.

De arbejdsmarkedspolitiske initiativer skal ses i sammenhæng med indsatsen for, at flere indvandrere og efterkommere kommer i arbejde, at flere unge får en uddannelse og den styrkede voksen- og efteruddannelsesindsats.

Forslagene ventes – sammen med forslaget om en udvidet ungeindsats – at kunne øge beskæftigelsen med 11-12.000 personer frem mod 2010. Heraf skønnes 3 ud af 10 at være indvandrere og efterkommere.

Arbejdsmarkedsreformen <i>Flere i arbejde</i>
Med arbejdsmarkedsreformen "Flere i arbejde" fra 2002 blev der taget skridt til at forbedre strukturerne på arbejdsmarkedet og øge beskæftigelsen.
Det gælder bl.a. forhøjet beskæftigelsesstillæg til gifte kontanthjælpsmodtagere, forsørgertillæg frem for kontanthjælp til reelt hjemmegående, loft over kontanthjælp og styrket rådighedsafprøvning. Både forsikrede og ikke-forsikrede ledige under 30 år fik samtidig ret og pligt til en tidlig aktiveringsindsats.

Aktiv jobsøgning og styrket rådighed

For at understøtte, at ledige er opmærksomme på ledige jobs, skal alle ledige fremover gå ind på portalen *Jobnet* hver uge. Her skal den ledige bekræfte, at vedkommende fortsat er ledig og er opmærksom på de ledige job og søger dem.

For løbende at sikre, at ledige reelt står til rådighed for job, indføres systematiske rådighedsvurderinger af ledige i a-kasser og kommuner. Det skal ske hver 3. måned.

Kontaktsamtaler mellem den ledige og Arbejdsformidlingen eller kommunen er et vigtigt redskab til at få ledige i job. For at sikre at ledige kommer til samtalerne, øges sanktionen for udeblivelse fra kontaktsamtaler. Sanktionen vil fremover svare til udeblivelser fra fx samtaler om en jobplan - dvs. med konsekvens for ydelsen i 3 uger.

Ledige, der bliver formidlet til et arbejde af Arbejdsformidlingen eller kommunen, får ofte ikke jobbet eller holder hurtigt op. For at hjælpe den ledige ind på arbejdsmarkedet, indføres krav om et aktivt tilbud umiddelbart efter forgæves formidling til job eller hurtigt ophør.

Sort arbejde og socialt bedrageri er svært at dokumentere. Et problem ved razziaer på arbejdspladser er, at ledige hævder, det er deres første arbejdsdag. Derfor skal ledige fremover meddele jobcentret, når de får job. Hvis en ledig træffes i arbejde under en

virksomhedskontrol, gives en sanktion i form af 2 ugers tab af dagpenge eller kontanthjælp. Samtidig øges antallet af virksomhedskontroller.

Derudover indføres et "klippekort" for forskellige former for forseelser. Flere forseelser fx udeblivelse fra en jobsamtale eller fra aktivering indebærer en stærkere sanktion.

Endelig indføres krav om, at personer, der bliver indberettet for sort arbejde, aktiveres med det samme.

Øget aktiv deltagelse og aktivering

Der er brug for de langtidsledige på arbejdsmarkedet. Der er behov for en aktiv indsats - ikke passivitet. Ledige, der er ved at falde ud af dagpengesy stemet, skal hjælpes bedre end i dag. Derfor skal alle dagpengemodtagere fremover omfattes af en intensiv aktiveringsindsats efter 2½ år på dagpenge.

I dag stiger overgangen fra ledighed til beskæftigelse frem mod dagpengeperiodens ophør (se figur). Forslaget har til formål at støtte og anspre langtidsledige til at søge job, så stigningen i overgangen fra ledighed til beskæftigelse sker tidligere i ledighedsforløbet. Samtidig gives bedre mulighed for at hjælpe personer, som er ved at have opbrugt dagpengereften.

I de første måneder baseres aktiveringstilbuddet på intensive jobsøgningsforløb, hvor der gives rådgiv-

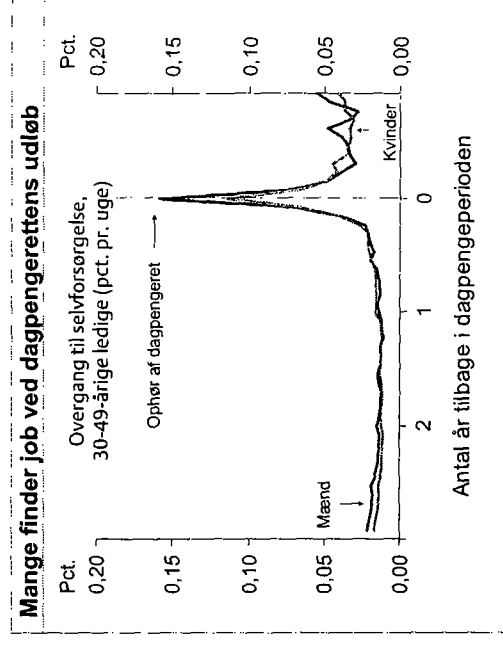
ning og stilles jobsøgningsfaciliteter til rådighed. Det betyder, at muligheden for at opnå beskæftigelse afprøves effektivt, og sikrer samtidig en høj motivation til selv at finde beskæftigelse.

Hvis denne indsats ikke sikrer den enkelte arbejde, er der behov for en yderligere indsats. Det kan fx være virksomhedspraktik eller jobtræning (ansættelse med løntilskud i offentlige eller private virksomheder). Det er vigtigt at sikre tilknytning til en konkret arbejdsplads.

Øget tilskyndelse til at arbejde

Man optjener eller genoptjener ret til dagpenge ved at have mindst 52 ugers arbejde inden for 3 år. Men der er en undtagelse fra denne hovedregel.

Hvis en ledig har opbrugt retten til dagpenge, er

kravet mindre. Så skal personen kun have 26 ugers arbejde inden for 3 år for at få ret til 4 år mere på dagpenge.

Reglerne betyder, at har man først ret til dagpenge, kan retten bevares i en ubegrænset periode, hvis man blot arbejder to måneder om året.

Det foreslås derfor at øge kravet til arbejde til 52 uger, når man har opbrugt retten til dagpenge. På den måde er kravet til at opjævne og genopjævne ret til dagpenge det samme i alle situationer.

Forslaget vil øge de økonomiske incitamenter til at søge arbejde for langtidsledige, som erfaringsmæssigt i væsentligt omfang søger og finder beskæftigelse frem mod udløbet af dagpengeperioden.

Resultatløn i jobcentrene

Den 1. januar 2007 flytter kommunerne og Arbejdsformidlingen sammen i nye fælles jobcentre. Det giver en enestående chance for at styrke beskæftigelsesindsatsen.

Det er imidlertid afgørende, at den enkelte medarbejder i de fremtidige jobcentre belønnes for en god indsats – og ud fra samme succesmål uanset om det er den statslige eller den kommunale del af jobcentret. Derfor vil regeringen drøfte fælles rammer om resultatløn med KL.

Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden

Øget fokus på ledige job: Der indføres krav om, at forsikrede ledige og kontant- og starthjælpsmodtagere tilmeldt Arbejdsformidlingen skal "gå på Jobnet" mindst en gang ugentligt for at bekræfte, at de fortsat er jobsøgende. Hvis det ikke sker, står de ikke til rådighed for arbejdsmarkedet og mister ydelserne, indtil de har tilmeldt sig igen.

Systematisk rådighedsvurdering af ledige: Der indføres systematiske rådighedsvurderinger hver 3. måned for dagpengemodtagere i a-kasserne og for kontant- og starthjælpsmodtagere i kommunerne.

Skærpet sanktion ved udeblivelser fra kontaktførelsessamtaler: Sanktionen ved afslag på/udeblivelser fra kontaktførelsessamtaler for ledige sideslides med andre samtaler, så der i alle situationer gives en sanktion på 3 ugers karantæne og tab af dagpengerechten i gentagelsestilfælde. For kontant- og starthjælpsmodtagere nedsættes kontanthjælpen med en 1/3 i 3 uger og 1/3 i 20 uger i gentagelsestilfælde.

Straksaktivering ved manglende reel rådighed: Der iværksættes straksaktivering af personer, der er søgt formlidlet til et job 2 gange inden for en given periode, uden at pågældende er kommet i job eller har mistet jobbet kort efter.

Sort arbejde: Pligt for ledige til at meddele jobcentret, når de får job. Hvis en ledig træffes i arbejde under en virksomhedskontrol gives en sanktion med konsekvens for ydelserne i 2 uger. Flere virksomhedskontroller. Der iværksættes straksaktivering af personer, der indberettes for sort arbejde. Der indføres et klippekort for forskellige forseelser, så sanktionen for anden og efterfølgende forseelser øges med 50 pct.

Intensiv aktivering af forsikrede ledige efter 2½ år: Alle forsikrede ledige skal have en intensiv aktiveringsindsats efter 2½ års ledighed. Indsatsen varer til udløbet af dagpengeperioden og foregår på fuld tid. Indsatsen består i de første måneder af intensiv jobsøgning efterfulgt af fx løntilskud og virksomhedspraktik.

Øget beskæftigelseskrav ved genoptjening af dagpengere: Beskæftigelseskravet ved genoptjening af dagpengere for personer, som har brugt den samlede dagpengeperiode, øges fra 26 ugers beskæftigelse til 52 ugers beskæftigelse indenfor 3 år, svarende til reglerne for optjening og genoptjening af dagpengere i andre situationer.

Resultatløn i de nye jobcentrene: Der ønskes sammen med KL skabt nogle fælles rammer for, hvordan resultatatlønning af statslige og kommunale medarbejdere kan bidrage til at målrette og effektivisere beskæftigelsesindsatsen, så alle i jobcentret har samme fokus i arbejdet. Modellen aftales med de kommunale arbejdsgivere som led i kommuneforhandlingerne.

4. Bedre integration

For indvandrere og efterkommere er beskæftigelse vejen til at lære det danske samfund at kende. Et arbejde åbner mulighed for at forsørge sig selv og sin familie, og for at skabe sig et bedre liv. Flere indvandrere i arbejde vil også sikre mod et mere opdelt samfund og bidrage til langsigtet balance i velfærdssamfundets økonomi.

I de seneste år er flere indvandrere og efterkommere kommet i arbejde. Der er gennemført mange initiativer, og det går den rigtige vej.

Men der er fortsat muligheder for at gøre det bedre.

Mange med indvandrerbaggrund står helt uden for arbejdsmarkedet, og gruppen er overrepræsenteret blandt langtidsledige overførselsmodtagere.

Det er en tendens, der kan blive stærkere fremover, fordi personer med indvandrerbaggrund vil udgøre en voksende andel af befolkningen (se figur).

For at vende den udvikling kræves en betydelig indsats fra alle dele af samfundet. Det gælder stat og kommuner, arbejdsmarkeds parter og indvandrere selv.

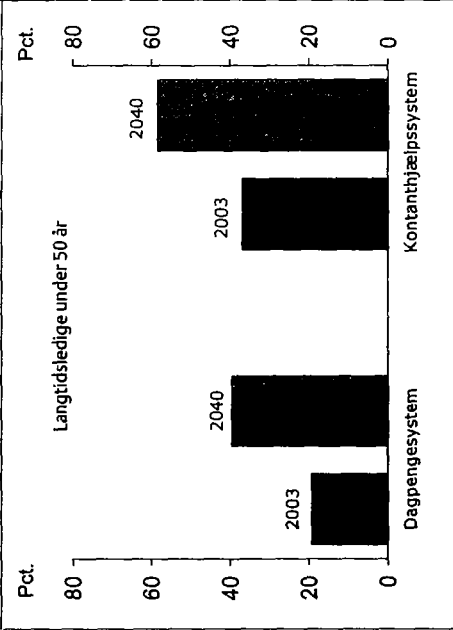
Det fleksible danske arbejdsmarked betyder, at der hvert år er mange jobåbninger. Men for personer med indvandrerbaggrund kan konkurrencen være hård på grund af relativt høje mindstelønninger, og fordi lønspredningen er ret begrænset. Desuden er ydelsesniveauet i nogle tilfælde en barriere, som begrænser tilskyndelsen til at søge de jobs, der er.

Betingelserne for at styrke beskæftigelsen for personer, som ellers har svært ved at finde job, er ekstraordinært gode i disse år. Den lave ledighed og manglen på arbejdskraft i mange erhverv medfører mange jobmuligheder også for personer uden uddannelse.

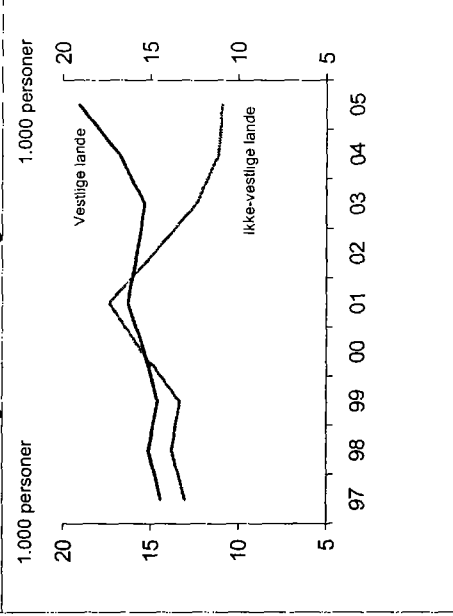
For at udnytte de gode betingelser fuldt ud skal der gøres mere for at sikre, at de ledige står til rådighed for arbejdsmarkedet og har lyst til at søge de ledige jobs. Samtidig skal styrkelsen af navnlig erhvervsuddannelserne være med til at forøge beskæftigelsesmulighederne for de unge indvandrere og efterkommere på lidt længere sigt.

Samtidig skal de senere års udlændingepolitik videreføres med sigte på at tiltrække kvalificeret arbejdskraft udefra og understøtte indsatsen for at øge beskæftigelse og integration for indvandrere, der i forvejen er i landet.

Indvandrere og efterkommere vil udgøre en stigende andel af langtidsledige, hvis udviklingen ikke vendes

Indvandringen fra ikke-vestlige lande er faldende, mens den er stigende fra vestlige lande

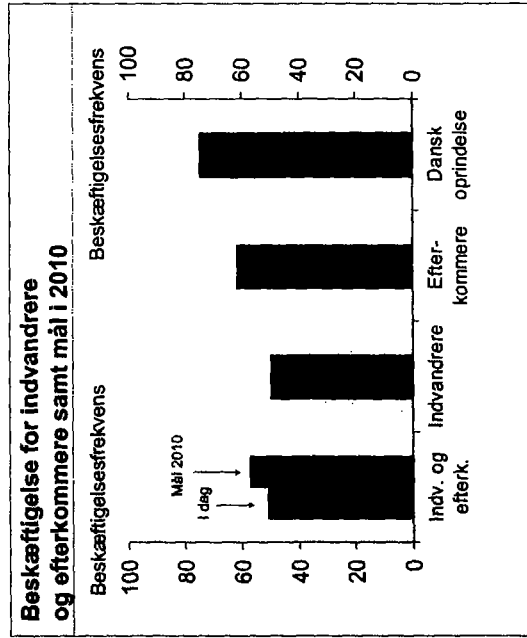

4.1 Flere indvandrere og efterkommere i arbejde

Regeringen har opstillet det mål, at beskæftigelsen for indvandrere og efterkommere skal øges med op til 25.000 personer frem mod 2010, som følge af højere beskæftigelsesfrekvens (dvs. som følge af, at en større andel af gruppen kommer i beskæftigelse).

Den største del af stigningen skal komme fra højere beskæftigelse for personer med ikke-vestlig baggrund. Det er derfor et meget ambitiøst mål, når gruppens størrelse, alderssammensætning, uddannelsesmæssige og kulturelle baggrund tages i betragtning.

Målsætningen svarer samlet til, at beskæftigelsesfrekvensen skal stige med op til 6½ pct.-enheder (se tabel).

Der er de senere år gennemført flere initiativer, som bidrager til at nå målet om større beskæftigelse for personer med indvandrerbaggrund.

Indsatsen i *Flere i Arbejde, Lavere skat på arbejdsindkomst* og *En ny chance til alle* skønnes samlet at styrke beskæftigelsesfrekvensen med op til 1¾ pct.-enheder for gruppen med indvandrerbaggrund, når virkningerne er slået fuldt igennem.

Ændringerne i udlændingelovgivningen i 2002 har medført et fald i indvandringen fra ikke vestlige lande. Det har medvirket til, at den gennemsnitlige opholdstid for indvandrere er stigende, og dermed en højere beskæftigelsesfrekvens på i størrelsesordenen

Status i 2010 over effekter af integrationsinitiativer for indvandrere og efterkommere, pct.-enheder

Mål for beskæftigelsesfrekvens i 2010	Op til 57¼
Beskæftigelsesfrekvens i 2004	50¾
Mål for løft i beskæftigelsesfrekvens	Op til 6½
Fald i indvandringen	1
Tidligere gennemførte initiativer mv. ¹⁾	1¼ - 1¾
Velfærdsudspillet	1¼ - 1¾
Beskæftigelseseffekter i alt	3½ - 4½
Uddannelseseffekter ²⁾	1 - 1½
Beskæftigelses- og uddannelseseffekter i alt	4½ - 6

¹⁾ Effekt af *Flere i arbejde, Lavere skat på arbejdsindkomst* og *En ny chance til alle*.

²⁾ Uddannelseseffekter fra *En ny chance til alle* og initiativerne i velfærdsudspillet.

denen 1 pct.-enhed, fordi beskæftigelsesmulighederne stiger, jo længere tid man har været i landet.

Arbejdsmarkeds- og integrationsinitiativerne i velfærdsudspillet skønnes derudover at kunne øge beskæftigelsesfrekvensen blandt indvandrere og efterkommere med yderligere op mod 1¾ pct.-enheder i 2010 og endnu mere på længere sigt.

Sammenlagt øger initiativerne dermed beskæftigelsesfrekvensen i 2010 med op til 4½ pct.-enheder.

Hertil kommer målsætningen om flere i uddannelse. Der er mange unge indvandrere og navnlig efterkommere, som vil få gavn af den forstærkede uddannelsesindsats. Velfærdsudspillet indeholder en række initiativer, som styrker tilskyndelsen til at tage uddannelse, og som mindsker frafaldet på ungdomsuddannelserne.

Det stigende uddannelsesniveau har betydning for beskæftigelsesfrekvenserne både frem mod 2010 og efter. Før 2010 vil det stigende antal personer i uddannelse betyde, at færre er i beskæftigelse. Efter 2010 vil det styrkede uddannelsesniveau omvendt bidrage til bedre beskæftigelsesmuligheder og højere løn for de unge indvandrere og efterkommere.

Allerede gennemførte tiltag for at få flere indvandrere og efterkommere i arbejde mv.

Reglerne om starthjælp har fra 1. juli 2002 øget gevinsten ved beskæftigelse frem for modtagelse af overførselsindkomst for personer, der har opholdt sig i Danmark i mindre end 7 ud af de seneste 8 år.

Indsatsen i introduktionsprogrammet er fra 2002/3 styrket med en reform af integrations- og danskuddannelsesloven.

Integrationsaftalen *En ny chance til alle* fra juni 2005 indeholder en række tiltag for at øge beskæftigelsen blandt især indvandrere og efterkommere.

Det gælder bl.a. garanti for relevante uddannelsesstilbud for alle unge og uddannelsespligt for 18-25-årige start- og kontanthjælpsmodtagere, ny mesterlære og en styrket indsats for at skaffe praktikpladser.

Hertil kommer beskæftigelseskrav på 300 timer inden for to år for ægtepar på kontanthjælp, gennemgang af alle kontanthjælps- og starthjælpsager og evt. nyt tilbud om aktivering, gentagen aktivering af kontanthjælps- og starthjælpsmodtagere (fra 1. juli 2008) og styrkelse af kommunernes incitamenter til en aktiv indsats overfor kontant- og starthjælpsmodtagere.

Plads til flere indvandrere på virksomhederne

Mange indvandrere har svært ved at få beskæftigelse til de gældende løn- og ansættelsesvilkår på grund af bl.a. svage kvalifikationer, begrænset kendskab til dansk arbejdspladskultur og sprogproblemer.

Ny firepartsaftale

Regeringen vil derfor drøfte med arbejdsmarkedets parter og de kommunale parter, hvordan flere med svage kvalifikationer kan komme i arbejde.

I 2002 aftalte regeringen, DA, LO og KL en konkret model for at få flere indvandrere ind på arbejdspladserne. Modellen giver mulighed for at aftale særlige løn- og ansættelsesvilkår i en periode. Men muligheden er kun anvendt i begrænset omfang.

Virksomhederne skal bl.a. have bedre muligheder for at ansætte borgere med svage danskunderskaber til en løn, der er mindre end det almindelige startlønniveau på den pågældende virksomhed.

Det kræver en bred accept på virksomhederne og blandt lønmodtagere af, at det i en periode kan være nødvendigt med en løn under startlønnen på virksomheden, hvis alle skal have en chance for at komme ind på virksomhederne. Lønnen skal følge kvalifikationer og derfor stige i takt med højere kvalifikationer fx med en aftalt lønstigning efter en vis periode.

For at gøre det lettere for virksomhederne og kommunerne vil der blive udarbejdet adgangspakker, der består af faste forløb med kombinationer af fx virksomhedspraktik, løntilskud eller opkvalificering. Særlige løn- og ansættelsesvilkår indgår også. Adgangspakker giver et forløb, hvor både indvandre- ren, kolleger og virksomheden ved, hvad der skal ske hvornår. Adgangspakkerne aftales med arbejdsmarkedets parter, og alle forpligter sig til at bruge dem. Og samtidig sikrer aftalen, at der er opbakning til forløbet på den enkelte arbejdsplads.

Nyt løntilskud

Med henblik på at understøtte ansættelse af bl.a. flere indvandrere på virksomhederne indføres en løntilskudsordning målrettet personer, som bl.a. har ringe beskæftigelsesmuligheder. Ordningen gøres mere attraktiv for virksomhederne end eksisterende løntilskudsordninger.

Partnerskaber

Flere store virksomheder vil gerne løfte en større del af opgaven. Regeringen vil derfor foreslå, at der indgås landsdækkende partnerskabsaftaler med større virksomheder om at ansætte svage ledige.

I et partnerskab kan virksomheden selv tilrettelægge forløbene for de ledige. Det kan være danskundervisning, at få tilknyttet mentor eller andet, der kan få de ledige til at fungere på virksomheden. De ledige starter på virksomheden, mens de fortsat modtager en overførselsindkomst, dvs. virksomheder betaler

ikke løn i en periode på fx 1-9 måneder afhængig af afstanden til arbejdsmarkedet. Hvis forløbet går tilfredsstillende, bliver de ansat på almindelige vilkår.

Derudover kan flere virksomheder bruge mentorordninger til at hjælpe indvandrere i gang på virksomheden. En mentor er en kollega, der side-mandsoplærer eller hjælper med at forstå kulturen på virksomheden.

Øget aktiv indsats for den enkelte

Den stærke økonomiske vækst og stigende beskæftigelse giver gode muligheder for, at indvandrere kan komme i beskæftigelse. Men det forudsætter, at indvandrere har de fornødne kvalifikationer og reelt står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Forslagene skal ses i sammenhæng med initiativerne for at sikre øget rådighed som led i den forstærkede indsats for at nedbringe ledigheden.

Øget aktiv deltagelse og aktivering

Aktivering kan få indvandrere og efterkommere tættere på arbejdsmarkedet. Med integrationsaftalen *En ny chance til alle* blev det aftalt, at kontant- og starthjælpsmodtagere over 30 år, som ikke er tilmeldt Arbejdsformidlingen, får ret og pligt til gentagen aktivering efter hver 12. måned på passiv forsørgelse. Denne ret og pligt til gentagen aktivering udvides nu til hver 6. måned som for øvrige ledige.

Der skal sikres et reelt indhold i ret og pligt aktiveringstilbud. Derfor indføres en minimumslængde af aktiveringsforløb på en måned.

Håndholdt indsats

Mange indvandrere og efterkommere har brug for en ekstra hånd til at komme i arbejde. Der er blandt integrationsinitiativerne forslag, som åbner dørene til virksomhederne og giver bedre rammer for en aktiv og virksomhedsopsøgende indsats.

Men der er også behov for en styrket indsats, som binder initiativerne sammen i forhold til den enkelte. Det er en opgave for jobkonsulenterne, som skal tage den enkelte "i hånden" og sikre sammenhæng i indsatsen. Det gælder tilrettelæggelse af aktivering, kontakt til virksomheder, oprettelse af løn-tilskudsjob, vurdering af behov for mentor mv.

Derfor afsættes samlet 300 mio. kr. over en fireårig periode til ansættelse af flere virksomhedsorienterede jobkonsulenter i de 10 kommuner med flest ledige indvandrere.

En mere effektiv kommunal integrationsindsats

Den 1. januar 2007 flytter kommunerne og Arbejdsformidlingen sammen i nye fælles jobcentre og indgår forpligtigende samarbejde om beskæftigelsesindsatsen, som samtidig får en mere central rolle i kommunerne.

For kommunerne er der god økonomi i at prioritere en effektiv beskæftigelsesindsats. For hver kontant-hjælpsmodtager, som forlader offentlig forsørgelse og kommer i arbejde, øges kommunens råderum umiddelbart med i størrelsesordenen 65.000-75.000 kr. afhængigt af bl.a. forsørgerstatus mv. Råderummet, der påvirkes af udligningen, kan bruges til højere service på borgernære områder som børneopdragning, undervisning, ældrepleje mv. eller lavere skat.

Nogle kommuner yder allerede i dag en god indsats. Andre kan gøre det bedre. Det er derfor afgørende, at kommunerne har de rette incitamenter til at forbedre integrationen.

Rammerne for den generelle beskæftigelsesindsats
Kommunerne får med integrationsaftalen bedre rammer for at yde en aktiv indsats for kontant- og starthjælpsmodtagere gennem en omlægning af refusionen til kommunens forsørgelsesudgifter til ledige.

Med integrationsaftalen får kommunerne refunderet 65 pct. af udgifterne ved aktivering og 35 pct. af udgifterne ved passiv forsørgelse (se figur). Tidligere var det 50 pct. i både aktive og passive perioder.

Omlægningen gør det billigere for kommunerne at aktivere kontanthjælpsmodtagere frem for at lade dem modtage passiv kontanthjælp. I dag er kommunens udgift ved aktivering af en kontanthjælpsmodtager med børn ca. 70.000 kr. mod ca. 90.000

kr. tidligere. Derimod er kommunens udgift ved passiv forsøgelse af en enlig kontanthjælpsmodtager med børn steget fra ca. 70.000 kr. til ca. 90.000 kr.

Kommunerne skal give tilbud med et reelt indhold, så indvandrerne kommer tættere på arbejdsmarkedet. For yderligere at sikre en aktiv indsats foreslås det, at refusionen på 65 pct. for kommunernes forsørgelsesudgifter til ledige gøres betinget af aktivering i mindst 25 timer om ugen.

Indvandrere og efterkommere skal have aktivering til tiden. Indsatsen skal tages alvorligt. Det foreslås derfor, at kommunerne mister refusionen for perioder, hvor ledige ikke har været i aktivering, men burde have været det.

Introduktionsprogrammet de første tre år

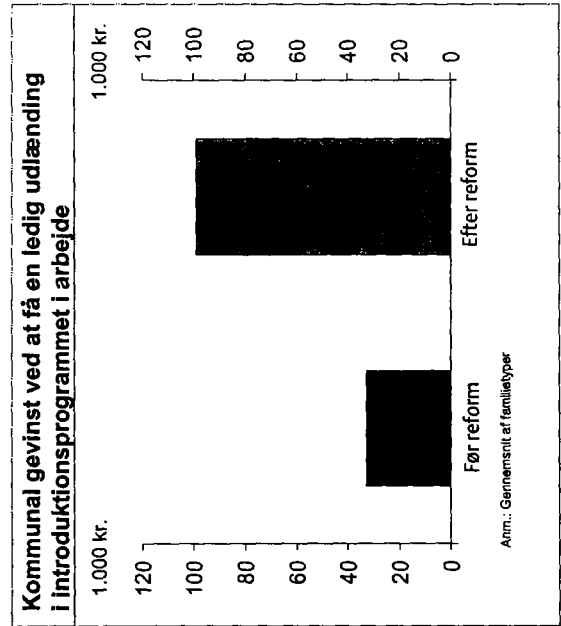
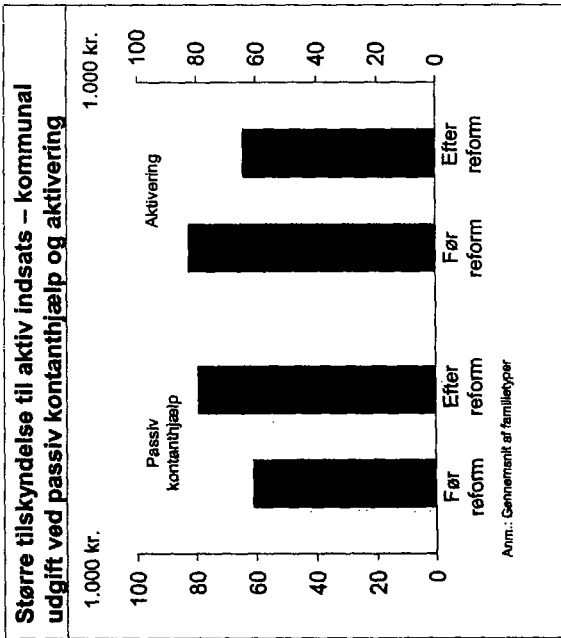
Kommunerne har også ansvaret for danskundervisning og beskæftigelsesindsatsen under integrationsprogrammet i de første 3 år af udlændinges ophold i Danmark.

Det indgår i integrationsaftalen, at kommunernes refusion af udgifter til introduktionsydelse reduceres fra 75 pct. til 50 pct. Samtidig skal resultattilskudene øges for udlændinge, som kommer i arbejde eller består en danskprøve.

Nu fremlægges et samlet forslag til en reform af finansieringssystemet for kommunernes udgifter til introduktionsprogrammet.

Omlægningen betyder, at den enkelte kommune afholder en større del af udgifterne og typisk ikke bliver overkompenseret for deres udgifter til introduktionsprogrammet.

Reduktionen af overkompensationen og forhøjelse af resultattilskuddene belønner den enkelte kommune for at få ledige udlændinge i ordinær beskæftigelse eller uddannelse. Den enkelte kommunes gevinst ved at få en ledig udlænding i introduktionsprogrammet i arbejde øges således fra godt 30.000 kr. til knap 100.000 kr. Samtidig medfører reformen en betydelig forenkling af finansieringssystemet.

Flere indvandrere og efterkommere i arbejde

Plads til flere indvandrere på virksomhederne

Fornytt firepartsaftale: Regeringen indbyder til firepartsdrøftelser med henblik på en ny aftale om bedre integration på arbejdsmarkedet, herunder om adgangspakker og øget anvendelse af særlige lønvilkår.

Målrettet løntilskud: Med henblik på at understøtte ansættelse af flere indvandrere mv. på virksomhederne indføres en løntilskudsordning målrettet personer med bl.a. dokumenterede ringe beskæftigelsesmuligheder. Ordningen gøres mere attraktiv for virksomhederne end eksisterende løntilskudsordninger, herunder fx mulighed for større tilskud, færre restriktioner mv. Med løntilskudsordningen følger mulighed for tilskud til mentorfunktion. Det er en midlertidig ordning.

Partnerskaber med større virksomheder: Regeringen foreslår, at der indgås partnerskabsaftaler med større virksomheder om rekruttering af ledige med svage beskæftigelsesmuligheder, herunder især indvandrere og efterkommere.

Øget indsats for den enkelte ledig

Udvidet ret og pligt til aktivering for kontantjælpmodtagere: Ret og pligt til gentagen aktivering for kontantjælpmodtagere over 30 år med problemer ud over ledighed udvides, så der gives et tilbud om aktivering efter hver 6-måneders periode på passiv forsørgelse svarende til reglerne for øvrige ledige.

Vægheden af ret og pligt aktiveringstilbud skal være mindst en måned: For at undgå meget korte aktiveringstilbud indføres krav om en minimumsvæghed på 1 måned.

Håndholdt indsats: Der afsættes samlet 300 mio. kr. over perioden 2007 til 2010 til ansættelse af flere virksomhedsorienterede jobkonsulenter i de 10 kommuner, som har flest ledige indvandrere.

En mere effektiv kommunal integrationsindsats

Styrkede kommunale incitamentter til en aktiv beskæftigelsesindsats: Kravet til vægheden af aktive kommunale tilbud øges fra 10 til 25 timer om ugen som betingelse for statsrefusion på 65 pct. Refusionen bortfalder for kommuner, der ikke opfylder lediges ret og pligt til aktivering til tiden.

Finansieringsreform: Finansieringsreform for udgifterne til introduktionsprogrammet mv. for at styrke kommunernes økonomiske incitamentter til en effektiv integrationsindsats.

4.2 Fremtidig indvandring med bedre kvalifikationer

Indvandrere i Danmark har et relativt lavt uddannelsesniveau, når man sammenligner med indvandrere i en række andre lande.

I Danmark er ca. 20 pct. af indvanderne højtuddannede. Det er under EU-gennemsnittet. I Sverige, Norge og Finland, hvor sprogforhold, skattniveau, lønstruktur mv. er sammenlignelige, er andelen af højtuddannede indvandrere derimod over gennemsnittet.

Der er ikke i dag tegn på, at vandringer til og fra Danmark medfører et større tab af kvalifikationer. Men det kan ændre sig. Mange andre lande har eller er ved at indføre mere lempelige vilkår for ind-

vandring af højtqualificerede, og de yngre generationer er mere internationalt orienterede end tidligere.

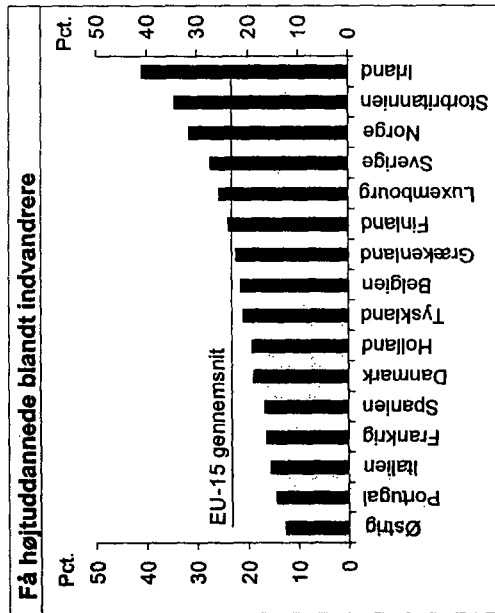
Der har været gennemført en række ændringer i udlændingelovgivningen siden 2002, som har medført et skift i indvandringens sammensætning.

Regelændringerne har reduceret indvandringen fra ikke-vestlige lande til et relativt lavt niveau. Eksempelvis er indvandringen fra Irak, Tyrkiet, Pakistan og Afghanistan faldet betydeligt siden 2002. Samtidig er indvandringen fra vestlige lande øget.

Faldet i indvandringen fra ikke-vestlige lande har betydet, at de indvandrere, der er her, i gennemsnit har opholdt sig længere tid i landet end før. Det øger i sig selv gruppens beskæftigelse, fordi jobmulighederne stiger med opholdstiden.

Samtidig er den ændrede indvandrersammensætning formentlig udtryk for, at det gennemsnitlige kvalifikationsniveau er forøget.

Ændringerne i udlændingepolitikken har dermed medført bedre integration og beskæftigelsesmuligheder for de indvandrere, der allerede er i landet.

Hidtidige tiltag

En ny udlændingepolitik fra 2002:

- Ændret asylopolitik (afskaffelse af de facto-begrebet).
- Nye krav for tidsbegrænset opholdstilladelse (7 års lovligt ophold).
- Nye krav til familiesammenføring (24-årsregel og tilknytningskrav).
- Ændret udsendelsesprocedure for afviste asylansøgere.

Aftale om udlændingelovgivning med

Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne fra 2003:

- Styrket indsats mod ægteskaber, der indgås med eget ønske.
- Begrænsning af adgangen til familiesammenføring med børn for personer, der er dømt for seksuelle overgreb eller vold mv.
- Nedsættelse af aldersgrænsen for mindreårige børns krav på familiesammenføring fra 18 til 15 år.
- Skærpede betingelser for opholdstilladelse til udenlandske religiøse forkyndere.

Indfødsretsaftale med Dansk Folkeparti fra 2005:

- Større krav om danskundskaber.
- Krav om beståelse af en indfødsretsprøve om danske samfundsforhold, dansk kultur og historie.
- Krav om, at ansøgeren ikke har modtaget kontanthjælp til forsørgelse i 4 ud af 5 år.
- Forøgelse af karenstiden for kriminalitet.

Derud over har regeringen gennemført en række tiltag, herunder ændret udvælgelse af kvoteflygtninge, ændrede udvisningsregler, handlingsplan for hjemsendelse af afviste asylansøgere mv. Nogle af ovenstående forslag er endnu ikke trådt i kraft. Andre er trådt i kraft, men har endnu ikke fuld virkning.

Regeringens forslag

Udlændingepolitikken skal tilpasses for at sikre, at Danmark står bedre i konkurrencen om højt kvalificeret international arbejdskraft.

Større indvandring af højt kvalificeret arbejdskraft styrker velstand og produktion og kan også medføre større efterspørgsel efter ufaglærte.

Et udenlandsk bidrag til dansk beskæftigelse vil også bidrage til at forlænge det nuværende opsving, hvor mangel på arbejdskraft truer med at dæmpe fremgangen. Desuden vil et skift i indvandringen i retning af flere højtuddannede kunne styrke de offentlige finanser i et vist omfang.

Flere indvandrere med job på hånden

I dag gives opholdstilladelse til udlændinge med jobtilbud indenfor for bestemte brancher, fx IT-specialister, ingeniører og læger.

Ordringen anvendes kun i begrænset omfang. I 2005 kom 609 personer til Danmark på jobkortordningen, heraf var 447 IT-specialister – flest fra Indien og USA.

Det foreslås at føje flere jobtyper til listen, der udløser opholdstilladelse.

Det foreslås endvidere at udvide ordningen, så der også gives opholdstilladelse til alle udlændinge, som kan fremvise et konkret jobtilbud med en årlig afløn-

ning over 375.000 kr. Beløbsgrænsen betyder, at ufaglærte og andre med lønninger i den lave ende ikke bliver udsat for øget konkurrence.

Green card-ordning

Uden ansættelseskontrakt har udlændinge, der ønsker at arbejde i Danmark og kommer fra lande uden for Norden og EU, i dag ingen adgang til det danske arbejdsmarked.

Det er ofte ressourcekrævende for danske virksomheder at rekruttere internationalt. Og velkvalificerede ansøgere fra udlandet kan først gå i gang med at arbejde, når der foreligger en arbejdstilladelse. Det begrænser antallet af højt kvalificerede udenlandske ansøgere i en situation, hvor der er mangel på arbejdskraft.

Det foreslås derfor at etablere en green card-ordning, der giver særligt velkvalificerede udlændinge mulighed for opholdstilladelse i op til 6 måneder med henblik på at søge arbejde i Danmark.

Green card-ordningen er et pointsystem, der giver udlændinge point efter kvalifikationer. Pointene kan fx afhænge af uddannelse, sprogfærdigheder, erfaring og alder.

Finder udlændingen ikke et job indenfor de 6 måneder, udløber opholdstilladelsen. Finder udlændingen fast job, der lever op til de almindelige kriterier for opholdstilladelse med henblik på arbejde inkl. den

udvidede jobkort-ordning, kan opholdstilladelsen forlænges med 3 år ad gangen, og udlændingens familie gives adgang til at bo og arbejde i Danmark. Udlændingen skal kunne forsørge sig selv og sin familie, hvilket skal dokumenteres med en bankgaranti.

Green card for udenlandske studerende

Regeringen har tidligere indført en ordning, som giver nyuddannede udlændinge med særlige kvalifikationer mulighed for opholdstilladelse i tre måneder efter afslutningen af studiet. Ordringen giver den nyuddannede en mulighed for at søge arbejde i Danmark.

Det foreslås at udvide denne ordning, så udlændinge, som har færdiggjort en videregående uddannelse i Danmark, fremover kan få opholdstilladelse i op til seks måneder i forlængelse af studiet med henblik på at søge job i Danmark.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget i udkastet til regeringens globaliseringsstrategi om en udvidelse af friplads- og stipendieordningen for studerende uden for EU/EØS. Herved får danske videregående uddannelser mulighed for at tiltrække flere dygtige udenlandske studerende inden for prioriterede områder.

Integrationseksamen som krav for tids- ubegrænset opholdstilladelse og kontanthjælp

Høj beskæftigelse er en betingelse for at finansiere det danske velfærdssamfund. Beskæftigelse er samtidig vejen til bedre integration. Det er derfor vigtigt, at udlændinge, der kommer til Danmark for at bo, møder et klart signal om, at beskæftigelse er normen i Danmark, og at rettigheder og pligter følges ad.

Regeringen foreslår, at der indføres en integrationseksamen. Formålet er at øge tilskyndelsen til at søge og opnå beskæftigelse.

Integrationseksamen indebærer nye krav for adgang til tidsubegrænset opholdstilladelse og kontanthjælp.

Kravet om en integrationseksamen betyder, at der ud over de gældende regler stilles krav om ordinær fuldtidsbeskæftigelse i 2 år i Danmark for at få permanent opholdstilladelse. Samtidig stilles krav om en bestået danskprøve på niveau 2 eller danskprøve på niveau 1 og en engelskprøve.

Integrationseksamen indebærer samtidig, at mulighed for kontanthjælp for indvandrere fremover også kræver ordinær fuldtidsbeskæftigelse i 2 år i Danmark – ud over det nuværende krav om ophold i de sidste 7 ud af 8 år. Det gælder alle indvandrere – også danske statsborgere.

Uden en bestået integrationseksamen opnår man således hverken tidsubegrænset opholdstilladelse eller ret til kontanthjælp, uanset hvor længe man opholder sig i landet.

Blandt de indvandrere fra ikke-vestlige lande, der kom til Danmark i midten af 1990'erne, er det godt en tredjedel, som samlet har haft 2 års beskæftigelse i de første 7 år i Danmark.

Flygtninge, førtidspensionister og ældre personer er ikke omfattet af forslaget om integrationseksamen. Familiesammenførte skal som hovedregel forsørges af deres ægtefælle, så længe de er i Danmark på en tidsbegrænset opholdstilladelse. Forslaget indebærer således, at familiesammenførte uden en bestået integrationseksamen ikke har adgang til starthjælp eller kontanthjælp.

Tilbud til selvforsørgende

Indvandrere, som ikke modtager offentlig forsørgelse, kan også have brug for hjælp til at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. Men som reglerne er i dag, er der ikke mulighed for at give tilbud om aktivering.

Kommunerne får derfor mulighed for at give aktivering til personer, som ikke modtager offentlig forsørgelsesydelse, men som efterspørger hjælp til at komme i arbejde. Det kan fx være et løntilskudsjob. Dette giver bl.a. indvandrere uden uddannelse og arbejdsmarkedserfaring bedre mulighed for at opnå beskæftigelse.

Test i dansk og samfundsforhold forud for familiesammenføring

Det foreslås at indføre en test i samfundsforhold og sprogkendskaber for udlændinge, som ansøger om familiesammenføring til Danmark. Testen gælder ikke for familiesammenførte til udlændinge, der kommer til Danmark med henblik på at arbejde.

Testen skal som udgangspunkt tages i hjemlandet, før der gives familiesammenføring til en person i Danmark.

Indvandreren skal kunne forstå hverdagsudtryk og besvare simple spørgsmål på dansk samt have en grundlæggende viden om det danske samfund, herunder normer og værdier.

Testen vil ikke være sværere, end at udlændingen igennem almindelig personlig forberedelse i hjemlandet kan bestå, men testen vil samtidig give udlændingen et realistisk billede af, hvad der forventes af den pågældende efter indrejsen til Danmark. Der kan indføres et gebyr med henblik på at finansiere udgifter til testen. Den præcise udformning af forslaget skal bygge på internationale erfaringer fra bl.a. Holland.

Fremtidig indvandring med bedre kvalifikationer

Udvidelse af jobkortordningen. Der gives opholdstilladelse til alle, der kan fremvise et konkret jobtilbud med en årlig aflønning over 375.000 kr. Det foreslås endvidere at øge antallet af jobfunktioner, der udløser opholdstilladelse.

Etablering af en green card-ordning i form af et pointsystem, der giver særligt kvalificerede udlændinge uden konkret jobtilbud, men med gode forudsætninger for beskæftigelse, mulighed for at få opholdstilladelse i op til 6 måneder med henblik på at søge arbejde i Danmark.

Green-card for udenlandske studerende. Udenlandske studerende, som færdiggør en videregående uddannelse i Danmark, får mulighed for i forlængelse heraf at søge arbejde i 6 måneder. Opholdstilladelsen kan forlænges, hvis udlændingen finder et arbejde, som lever op til de almindelige kriterier for opholdstilladelse med henblik på arbejde, inkl. den udvidede jobkortordning. Forslaget skal ses i lyset af forslaget i udkastet til regeringens globaliseringsstrategi om udvidelse af friplads- og stipendieordningen for studerende udenfor EU/EØS.

Integrationseksamen som indfører nye krav for adgang til tidsubegrænset opholdstilladelse og kontanthjælp i stedet for tidsbegrænset opholdstilladelse og starthjælp. For at få *tidsubegrænset opholdstilladelse* skal den enkelte indvandrer – ud over de gældende krav bl.a. om ophold i 7 år – fremover have haft ordinær fuldtidsbeskæftigelse i mindst 2 år i Danmark og bestået en danskprøve 2 eller en danskprøve på niveau 1 og en engelskprøve svarende til niveau 2. For at få ret til *kontanthjælp* skal den enkelte indvandrer – ud over det gældende krav om ophold i landet i 7 ud af 8 år – fremover have haft mindst 2 års beskæftigelse i Danmark. Integrationseksamen styrker tilskyndelsen til at opnå beskæftigelse. Forslaget gælder for nye indvandrere efter lovens vedtagelse.

Tilbud til selvforsørgede. Kommunerne får mulighed for at aktivere personer, som ikke modtager offentlige ydelser, og som ønsker aktivering.

Test i dansk og samfundsforskyld forud for familiesammenføring. Testen tages i hjemlandet og er en betingelse for indrejsetilladelse til Danmark. Testens niveau skal ikke være højere, end at udlændingen igennem almindelig personlig forberedelse i hjemlandet kan forventes at kunne bestå. Indvandrerne vil skulle kunne forstå hverdagsudtryk og besvare simple spørgsmål på dansk samt have en grundlæggende viden om det danske samfund, herunder normer og værdier.